

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ותשעים-ושלוש של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, כ' באדר התשנ"ח (18 במרס 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

דברי פרידה עם פרישתו של חבר הכנסת מ' שחל מן הכנסת

הצעות לסדר

שאלות בעל-פה

החזרת דרכניהם של עובדים זרים

מעצרו המינהלי של אחמד קטאמש

הצעת חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, התשנ"ח–1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק מועצת יחד, התשנ"ח–1997

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – הפרטה), התשנ"ח–1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כשירות למינוי מנהל כללי), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת א' רביץ)

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – חפיפת שרים)

(הצעת חבר הכנסת ג' עזרא)

שאלות ותשובות

תעריפי הארנונה והמים למקוואות

הנפקת תעודת זהות לאסיר

זיוף תעודות זהות ומסמכים רשמיים

מתן תקציבים לבית-הספר הערבי המקיף בעכו

סירוב להעניק אזרחות לאשת חייל קרבי

פנקס הבוחרים לעיריית בני-ברק

איחוד יישובים ערביים

רישוי כלי נשק של בחורי ישיבות באזורי יש"ע

מימון משפטו של ראש מועצה

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים בבניינים

ציבוריים), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

הצעת חוק השמות (תיקון – קבלת שמות משפחת שני ההורים), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת א' גולדשמידט)

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ביצוע הפקעה), התשנ"ח–1997

(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)

הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת י' שריד)

הצעה לסדר-היום הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה

שאלות בעל-פה

מינויו של הרב יצחק לוי כשר החינוך
הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון),
התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק-יסוד: שיווי זכויות האשה
(הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)
הצעת חוק איסור שימוש ב"פרוטוקולים של זקני ציון" וב"מין קאמפף", התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק לתיקון פקודת הנזיקין (ביטול ההגנה המיוחדת על תקיפת קטין),
התשנ"ז-1996
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הגנים הטיפולים, התשנ"ח-1998
(הצעת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי)
הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון מס' 2)
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם, התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ח' רמון)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
שאלות ותשובות
אספקת תרופות לחולים במחלות קשות
פיקוח על רופאי השיניים
פיקוח על רופאי השיניים
כשירותם המקצועית של הרופאים בבית-החולים "אל-מוקאסד"
מחסור בחיסונים לתינוקות
A חיסונים נגד צהבת מסוג
גביית תשלומים נוספים ממבוטחי קופת-חולים הכללית
דוח מוסדות האשפוז בישראל לשנת 1996
צפיפות בפיגות בבתי-החולים בארץ
ניידת טיפול נמרץ באזור אילת
תת-תזונה בקרב ילדים באשדוד
הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון – איסור דרישת קיום בדיקות גנטיות),
התשנ"ז-1997
(הצעת חבר הכנסת מ' קליינר)
הצעת חוק ניירות ערך (תיקון), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

הצעות לסדר-היום הריגת שלושה פלסטינים במחסום תרקומיא ותגובת המתנחלים

דברי פרידה עם פרישתו של חבר הכנסת מ' שחל מן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

יום רביעי, כ' באדר התשנ"ח, 18 במרס 1998, ישיבת הכנסת פתוחה.

ראשית, אני רוצה להודות לעובדי הבית שבאו היום בזמן, פתחו והכינו את הכנסת, והכנסת מתכנסת במועדה.

דברי יושב-ראש הכנסת עם פרישתו של חבר הכנסת משה שחל מן הכנסת: חבר הכנסת משה שחל נבחר לראשונה לכנסת השביעית. הוא היה חבר הכנסת, סגן יושב-ראש הכנסת, שר האנרגיה והתשתית, שר המשטרה, שר התקשורת, השר לביטחון פנים וגם השר המקשר בין הממשלה לכנסת.

חבר כנסת בולט, מבין הבולטים בכנסת במרוצת 28 השנים האחרונות. משה שחל, שידו בכול ויד כול בו, בכל מה שקשור בכנסת.

משה שחל שייך לזן הנדיר של פוליטיקאים שאומרים: מוטב שאפרוש במועד ואנשים ישאלו למה הוא מתפטר, במקום להישאר ולשמוע ריטונים מאחורי הגב, למה הוא לא התפטר.

יהיה זה מוזר במקצת לבוא לכנסת בשבוע הבא ולא להיתקל במשה שחל, לבוש חליפה מחויטת ועניבה תואמת עובר במסדרון, או לפגוש אותו בוועדה ולראות אותו במליאה.

שחל נראה תמיד מגוהץ ומסודר. אפילו סופת החול ממדבר סהרה, ששטפה אותנו לפני יומיים, חלפה על פניו בלי לגעת בו.

משה שחל עוזב את הכנסת במלוא חיוניותו. 28 השנים שעשה כאן לא ניכרות בדינמיות שמאפיינת את הליכותיו. שחל הוא בעל יכולת להעלות רעיונות יצירתיים. אני בטוח שנוסיף ליהנות ממשה גם כחבר כנסת לשעבר. זה לא כבר, כששוחחנו על דימוי הכנסת כפי שמצטייר בציבור בגלל המליאה הכמעט ריקה והמפקת, הוא הציע לי: צריך להעביר את המזנון המיתולוגי ממקומו ליד אולם המליאה. חברי הכנסת יבלו בו פחות וישבו יותר במליאה.

אין זה עניין פעוט ששני-שלישים מחברי הכנסת הביעו אמון במשה שחל וביקשו ממנו להישאר עד סוף הקדנציה. אופוזיציה וקואליציה חצו קווים והתלכדו יחד בבקשה משותפת. אבל, הקול המכריע היה של שחל עצמו, שהצביע נגד. אסתכן בניחוש ואומר, כי קולו של משה שחל לא היה בודד; אשתו הצביעה יחד אתו.

מהו ההבדל בין מסיבת פרידה להלוויה? גם פה וגם שם משמיעים הספדים. במסיבה יש לפחות אחד שמאמין למה שאומרים עליו.

ברגע של אמת מותר לתת ביטוי להרגשת הלב: עם כל הרצון והשאיפה לתחלופה של נבחרים העם, או במילון המפלגתי – רוטציה, משה יחסר לנו, חברי מועדון בית-הנבחרים.

יחסר לנו משה שחל הפרלמנטר, הניצב על הדוכן ומפגיז ללא מעצורים; יחסר לנו איש הפרלמנט, הבקיא בתקנון, הבקיא בזכויותיו ובחובותיו של חבר הכנסת, ויחסר לנו משה החבר, האדם.

דברי פרידה של חבר הכנסת משה שחל, בבקשה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

משה, תודיע שאתה חוזר בך.

היו"ר ד' תיכון:

יש זמן, 48 שעות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אל תגיד את זה בקול רם, הוא ישמע אותך.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

תוציא לבא בתור – – –

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בראש ובראשונה תרשה לי להודות לך על הדברים המרגשים והיפים שאמרת. אני משוכנע שאחסר לך גם בקריאה לסדר, כשנהגת מדי פעם מתוך חיבה או מתוך קלות של היגוי השם לקרוא בשמי מדי פעם בפעם.

ידידי, חברי ועמיתי חברי הכנסת, לכנסת נכנסתי לפני למעלה מ-27 שנים, ורבותי חברי הכנסת, היתה זו כנסת בשיאה. הכנסת היתה אז בשיא כוחה, בשיא השפעתה, בשיא יוקרתה, ועל יוקרתה לא היו עוררין ולא היו חולקים.

כחבר כנסת צעיר, בתחילת שנות ה-30 לחייו, היתה לי הזכות להימנות בכנסת עם ענקים, כנסת שעמה נמנו, בין היתר, משה סנה, גולדה מאיר, מנחם בגין, יגאל אלון, יוחנן בדר, יעקב חזן, יצחק רבין, ייבדלו לחיים ארוכים שמעון פרס, אבא אבן, ורבים רבים אחרים.

הכניסה לכנסת ישראל היתה בעבורי זכות גדולה. להישבע אמונים לכנסת ולמדינת ישראל היה בשבילי הרבה יותר מאשר רגע של שיא אישי או פוליטי. זו היתה מבחינתי מעין התקבלות מאוחרת ותיקון סמלי לחבלי קליטה לא קלים שעברתי כנער צעיר שהגיע מעירק, עם משפחתו, למעברת בית-ליד ולמעברת אשקלון, ואשר חש על בשרו לא פעם אחת ולא פעמיים את מחסומי ההתקבלות של ישראל בשנות ההתבגרות שלה. זו היתה לא רק שבועת אמונים, אלא גם הבעת אמונים. גאוותי היתה, שבזכות ולא בחסד הגעתי לבית-המחוקקים, וגאוה זו נשארה בי עד עצם היום הזה.

אם יש אדם שאיננו מביט אחורה בזעם, אולי אני מסמל אותו, לא לבד, עם רבים, ובוודאי בני משפחתי – על ראייה שהנה עולה חדש הגיע להיות חבר הכנסת ושר בישראל.

הייתי גאה מאוד להיות חלק מן המוסד שבו ראיתי, אז והיום, את הביטוי החשוב ביותר של הדמוקרטיה הישראלית ושל החברה הישראלית.

אולם הכנסת שאליה נכנסתי אינה הכנסת שאני עוזב היום. הכנסת השתנתה, השתנתה רבות, ואני חייב לומר בצער, כי חלק מהשינויים צריכים להדליק אצל כולנו נורה אדומה ומהבהבת.

אין בכוונתי לסקור בהזדמנות זו את מכלול השינויים, ואסתפק כאן באזכור של שינוי בולט אחד, שהוא אולי הכואב ביותר, לפחות מנקודת מבטי.

מאז ומתמיד היתה הכנסת במה לוויכוחים, ויכוחים נוקבים, וכך צריך להיות, וטוב שכך. אבל בכנסת של השנים האחרונות יש הרבה פחות הקשבה ודרך-ארץ.

חברי הכנסת מדברים יותר, מדברים ונואמים אל השעות הקטנות של הלילה, אך הם ממעטים, ממעטים עד מאוד, להקשיב זה לזה.

תרבות ההקשבה היתה אחד הנכסים החשובים ביותר של הכנסת שאליה נכנסתי בתחילת שנות ה-70. מפלגתי מנתה אז כמעט מחצית מחברי הבית, 57 חברי כנסת, ולמרות זאת היתה הקשבה, היתה הערכה והיה דו-שיח עם ומול האופוזיציה.

גם בשנות ה-80, עת היינו אנו באופוזיציה, עת כיהנתי כיושב-ראש סיעת העבודה בכנסת, היתה אומנם אווירה חמה וסוערת, אבל הכנסת היתה חשובה הן לממשלה ולקואליציה והן לאופוזיציה, ודיוניה היו, רובם ככולם, ענייניים, רציניים ועם הקשבה הדדית.

אובדן הקשב בכנסת האחרונה ובסוף הכנסת שלפניה גרמו באופן ישיר להחרפת הביטוי, להקצנת השפה, להרמת הטונים, אולי בעקיפין לאווירה שלא תאמה משטר דמוקרטי תקין ולמתן לגיטימציה לעתים לביטויים של הסתה.

אסור לבית-המחוקקים לשמש בבואה של הפגנות רחוב, אסור לו להיגרר אחר הקצנת הוויכוח ברחוב הישראלי. הוא חייב לשמש דוגמה לאיפוק ולהקשבה, וממילא הדבר לא בא על חשבון היכולת להתווכח ולהביע דעה, להיפך.

אני מקווה, שההקשבה ותרבות הדיבור המתון יחזרו לשכון במשכן הכנסת וישיבו לכולנו את הסובלנות שכה חסרה בדיון הציבורי בישראל של סוף שנות ה-90.

כשעשיתי את דרכי לראשונה אל הבית הזה בתחילת 1970, לא ידעתי שאהיה בו 28 שנים כמעט, ולא ידעתי שאשהה כאן כמעט שנות דור. כמעט 30 שנה סבבתי באולם הזה וחשתי את כל מיני הכורסאות בו, את הכיסאות הרחוקים השמורים לחברי כנסת חדשים, את ספסלי האופוזיציה, את ספסלי הקואליציה, את שולחן הממשלה על ג'וניו, ולמדתי שהכיסא החום הזה הוא הכיסא הנזיל ביותר במדינה. מיקומך על הכיסאות האלה הוא הדבר הפחות קבוע בחייך. בתוך יום אתה מוצא עצמך נע ונד בין הספסל האחורי השמור לאופוזיציה לבין הכיסא השמור לימינו של ראש הממשלה. למדתי כי בין החיים והמוות הפוליטיים מפרידים 20 מטרים ושלושה סדרנים.

מעל הדוכן הזה, העולה ויורד לפי קומתו של הנואם, הושמעו אלפי נאומים בימי כאן, נאומי מלחמה ותיגר, נאומי פיוס וחיבה. מכאן יצאו בשורת מלחמה ובשורת שלום. מול הדוכן הזה למדתי את עוצמתה של המלה ואת קדושתה של השתיקה נוכח העם הצופה בנו. מעל הדוכן הזה החלו מעשים גדולים ונרקמו חלומות.

הייתי בבית הזה כשרעמו התותחים מעל רמת-הגולן בקרבות הבלימה במלחמת יום הכיפורים. הייתי בבניין הזה כשאנואר סאדאת בא אליו. הייתי בבניין הזה במלחמת לבנון, והייתי בבניין הזה לאשר את הסכם השלום עם ירדן. באו בשערי המשכן הזה גדולי עולם, אבל היום העצוב לי ביותר במשכן הזה היה היום שבו ניצב ארון מתים בפתחו, ארונו של ראש ממשלתנו הירוי.

בשבתי ליד שולחן הממשלה אהבתי את האחריות, את השליחות, את גודל המעמסה, והתפללתי בלבי, ב-12 שנות השירות שלי, שלא אשב ליד שולחן ממשלה שתצביע על יציאה למלחמה. החלטות שגויות, תמיד אמרתי לעצמי, גורלן שיעלו יותר, אבל החלטות הקשורות בחיי אנשים הן ההחלטות שאין להן מחיר.

רצה הגורל שזכיתי לכהן בממשלת שלום, זו שבראשה עמד איש צבא אחד ומדינאי גדול אחד. הממשלה הזאת, שאני מחשיב מאוד את חברותי בה, נתנה לי את האפשרות לראות אולי בפעם הראשונה כי חזון ותקווה יכולים להתגשם.

רבותי חברי הכנסת, אני מכיר את כל רזי הבית הזה, את המחבואים שבהם יכול חבר כנסת להיעלם עד כדי כך שמזכירת סיעתו לא תמצא אותו לעולם, את התקנון וגינוני הבית, אבל השיעור הגדול שלמדתי באמת בבית הזה הוא שיעורה של עלילה מרתקת ומתמשכת, סבוכה וחסרת רגיעה – הפוליטיקה הישראלית. ראיתי את אבותיה, ראיתי את תחלואיה, ראיתי את פריחתה וראיתי את דעיכתה.

חברי הכנסת, אהבתי את הכנסת, את העבודה הפרלמנטרית, את תפקידיו הקלאסיים של חבר הכנסת. אהבתי להיות כאן, ולכן כה חשוב לי שהמוסד הזה ישמור על עצמו, ישמור על רמתו, על הדרך-ארץ בין חבריו, ויחזיר לעצמו את ההשפעה ואת ההערכה שהיו מנת חלקו במשך רוב שנות כהונתי בו.

השארתי בבית הזה חותם. בהחלט התרגשתי כאשר ראיתי את חתימותיהם של 87 חברי כנסת, מכל מפלגות הבית, שפנו אלי בכנות ומכל הלב להישאר כאן. המעשה הזה ייחרט בזיכרוני כאחד המעשים המיוחדים, ואולי כגולת הכותרת להערכה שאדם יכול לזכות בה על אף ולמרות חילוקי הדעות.

הבית הזה ימשיך גם בלעדי, מסתבר. מסתבר שיש אפילו הרבה שדורשים את הכיסאות הללו. כשאסתכל בכם בערוץ-33 מכורסת הטלוויזיה, אני מתפלל לראות על הדוכן הזה את נשיא סוריה ואת נשיא לבנון ואתכם צמודים לאוזניות התרגום של דבריהם, לראות את ידיכם המונפות לאשר את הסכמי הקבע עם הפלסטינים.

הבטיחו לי שבכל פעם שתעברו ליד תמונתו של יצחק רבין, תחשבו שבעתיים לפני כל מלה שתאמרו על הדוכן הזה ותישמע מייד במדינה כולה, שהמדד לפעילות המשכן הזה לא יהיה מדד הצפייה אלא מדד ההובלה של העם הזה למקום שהוא רוצה להגיע אליו.

לא אוכל שלא לציין במיוחד את המסירות ואת החברות של עובדי הבית, עובדות סיעת מפלגת העבודה, הסדרנים. זהו בית מיוחד במינו, שבו לא רק מאתנו נדרש אלא גם מכולנו נדרש.

אם פתחתי את דברי בחוסר יציבותם של הכיסאות במשכן הזה – מולם צריך הפוליטיקאי את העוגן האמיתי של חייו, את משפחתו. הם הראשונים לשלם את המחיר עם ההידבקות בחיידק הפוליטי, הם המשענת והכוח, נקודת אור לעתים באפלה גדולה. אשרי שזכיתי במשפחה תומכת לאורך כל השנים, לא רק 28 השנים שבהן הייתי כאן, אלא גם השנים שקדמו לפעילות הציבורית ולחברותי בכנסת. לשרה, לעופר, לעידית, לבני-זוגם – להם יותר מכול אני מודה.

אני מודה לכם, חברי, ואני מקווה שנוכל להיפגש גם בעתיד, כי פרישה מן הכנסת אין משמעותה פרישה מהחיים הציבוריים והפוליטיים. אני כמעט נולדתי בפוליטיקה, ואני בוודאי אנסה לתרום את חלקי גם ממקום אחר. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שמעון פרס, בבקשה.

זה היה נאומו האחרון של משה שחל.

קריאה:

בכנסת.

שמעון פרס (העבודה):

אי-אפשר להתחייב.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דומה ששמענו היום את אחד הנאומים המרגשים והיפים ביותר הראויים למעמד הזה. משה שחל עוזב את הכנסת כאשר כבר היום אנחנו מתחילים להרגיש בחסרוננו. אני יודע כמה קשה בכנסת הזו לגייס 61 חברי כנסת להצבעה אחת, כמה עוד יותר קשה לגייס 80 חברי כנסת להצבעה אחרת. הוא היחיד שאפשר לגייס סביבו 85 חברים כדי שיישאר בכנסת.

הוא הולך לא מפני שהוא רק רצה ללכת, אלא מפני שבלבו יש צער, כמו בלב רבים מאתנו, על חסרונותיה של הכנסת הנוכחית, במיוחד לאחר קבלת החוק לבחירה ישירה לראשות הממשלה. הלוואי שיכולנו להיפטר מחסרונות הכנסת, ולא להשתחרר או לוותר על שירותו של פרלמנטר יוצא מן הכלל בכל קנה-מידה, אדם המתאפיין בחריצות, בבקיאות, ביצירתיות ובהתמדה; אדם שתרומו נמשכת לאורך כל המסע של 28 שנות חברותו בפרלמנט ו-11 השנים בממשלות למיניהן.

אני רוצה להתחיל את דברי בציטטה, שלפי דעתי היא יסוד בחיים הדמוקרטיים: פרלמנט, כמו המצאה בריטית גדולה אחרת, כלומר הכדורגל, הוא שיטה שלפיה קבוצות מתחרות נאבקות למען ניצחון בלי להגיע לעימות אלים. שני המחנות שבפרלמנט מכבדים אותם כללים ופועלים לפי אותם עקרונות. שני המחנות צריכים לקבל ניצחון או מפלה בכבוד הראוי, מפני שעל שניהם לדעת, ולדעת יפה, ששום ניצחון איננו מוחלט ושום מפלה איננה סופית, והיא צפויה לכל אחד משני המחנות האלה.

את הסוד הזה ידע משה שחל יותר טוב מכל אחד אחר. הוא ידע, שאם זה באמת דומה לכדורגל, צריך לבעוט בכדור לא בכדורגלן. הוא ידע את מגבלות המגרש ואת כלליו, הוא הכיר בקיומו של שופט, הוא הכיר בקיומם של החוקים והכללים שבלעדיהם אין הפרלמנט יכול לעמוד על רגליו. הוא ידע לעמוד בשער והוא ידע להכניס בשער, פעם ברגל, פעם בראש. בגלל זה הוא גם הבין שלרגליים צריך שכל ולשכל צריך גם רגליים שיודעות לבעוט. בשניהם הוא הצטיין מאוד.

מה שקורה אצלנו היום בכנסת זה לא רק ירידת משקל הכנסת לאור בחירת ראש הממשלה בבחירות ישירות והמשך השיטות היחסיות והמפלגתיות בכנסת, אלא בואו נסתכל טוב טוב על פנינו. בעצם הכנסת איננה מחולקת לפי אסכולות, היא מחולקת לפי מחנות. אין כל קשר הכרחי בין דעות חברי הכנסת לבין השתייכותם למפלגות השונות. השמאל מאשים את הימין בכך שאומנם יש לו רוב יהודי, אבל אין לו רוב לשלום. הימין מאשים את השמאל שאומנם יש בו רוב לשלום, אבל אין בו רוב ליהודים. התוצאה החד-משמעית היא, שהרוב שיש בעם למען השלום לא קיים בכנסת הזאת. השלום מתפצל לפי חלוקה שהיא בכלל עשויה בהיגיון מפלגתי מובהק, והעם משלם מחיר כבד.

לפי דעתי, המדיניות הנוכחית של הממשלה היא פרי המבנה הקואליציוני, והמבנה הקואליציוני הוא פרי שיטת הבחירות. דוד בן-גוריון, שהיה גדול המדינאים בדורנו, הבין מהיום הראשון, שאם הפוליטיקה הישראלית תהיה פרי של קואליציה משובשת ומפוצלת למפלגות קטנות, המדינה לא תגיע להכרעות שאותן יש להכריע.

בכנסת כזו, בפרלמנטריזם שיש הרבה מה לתקן בו, יש ערך יוצא מהכלל לפרלמנטרים ממדרגה ראשונה. אם ההכרעות בכל זאת מתקבלות, זה משום שיש בעם אישים משכמים ומעלה מבחינה פרלמנטרית. ומשה הוא אחד כזה. צר לי שהוא עוזב, משום שהשיטה הפרלמנטרית הלקויה שיש בישראל, שאין כמוה בשום מקום בעולם, תישאר. אבל מספר חברי הפרלמנט שיכולים להתמודד עם השיטה הלקויה הזאת יקטן ויהיה חסר אדם שתרם לה תרומה של ממש.

אני חושב, שהצורך הזה להכניס היגיון בשירות העם במקום להתפצל כל הזמן לסיעות קטנות ולוחצות, ולפעמים סוחטות, ולהפקיר את העיקר קורבן לשיטת בחירות חסרת היגיון וחסרת תוחלת, הוא עדיין דבר שמחייב את כולנו למאבק.

משה עצמו שירת את המדינה, את הממשלה ואת הפרלמנט באמונה ובמסירות עד אין גבול. ביסודו של דבר הוא אדם שיודע ללמוד, אדם שיודע להסיק מסקנות, אדם שיודע להסביר את הדברים הסבר היטב, אדם שיודע לעמוד על דעתו, אבל בלי חס ושלום לנסות ולכפות את דעתו על מישהו אחר. הוא תרם לרפורמות בממשלה, הוא הכניס הרבה חוקי יסוד גם כאן בכנסת, לרבות ההסכם הקואליציוני המיוחד במינו של ממשלת האחדות שקמה ב-1984; את חוק המפלגות, את חוק חופש המידע וחוקים רבים אחרים. בממשלה כל מה שהוא לקח ליד, הוא עשה כראוי וכהלכה, אם זה רפורמה במשק הדלק, ואם זה העלאת ביטחון הפנים לרמה חדשה ובעלת משקל מרכזי בשיקולי הארץ והמדינה.

הוא עשה את זה כאדם שאכפת לו, כאדם שאכפת לו כל הזמן וללא הרף, כאדם שידע שיש קשר גורדי בין החיים המפלגתיים, הפרלמנטריים והממשלתיים; שהדמוקרטיה איננה בנויה על הסכמים ועל אנשים מסכימים, שהדמוקרטיה זו בעצם שיטה המאפשרת לניגודים שונים להיאסף ביחד ולהתקיים בצורה שבה איש איננו כופה את דעתו על רעהו. כי כשאין עימות אלים בין הדעות השונות, הדמוקרטיה גם עוסקת בכל מה שאנו עסוקים, בסתירות הבלתי-פוסקות בחיינו. על כן בדמוקרטיה יש לא רק הרבה מאוד אלמנטים של בהירות, אלא גם כושר למצוא פשרות בין הדברים הסותרים.

כאן צריך להבחין בין עניינים דתיים לעניינים פרלמנטריים. בדת אין פשרות. אדם דתי לא צריך להתפשר, ועל כן באמת היות אדם דתי זה עניינו של כל אדם ואין הרוב צריך לכפות עניינים דתיים לכאן או לכאן על זולתו. פרלמנט זה ניסיון לגשר על פני ניגודים, לפעמים תהומיים, ניגודים הנובעים

מן הדעה, ניגודים הנובעים מן המוצא, ניגודים הנובעים מן ההשקפה, ולקבל את ההכרעות האמיתיות של העם. משה שירת את ההכרעות האלה, שהן בראש ובראשונה – שלום. זה היה בתוך לבו. הוא הכיר את העמים השכנים, את שפתם, ידע את מנהגיהם, את הדמוקרטיה. בהליכתו יש אלמנט של מחאה שאין טעם להסתיר אותה, וגם את תנועת העבודה שתפקידה בשום פנים ואופן לא הסתיים.

תקוותי היא, שניסיונו הרב, שכלו הנוקב וכושרו הבלתי-נתון בספק יסיפו לשרת את העם והמדינה גם בעתיד.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת יוסי שריד.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גם בשבילי מאוד מרגש לומר דברי פרידה מן החיים הציבוריים, השבח לאל, ממשה שחל, שבעשרות השנים האחרונות, יורשה לי לומר, אנחנו חברים, חברים לדרך, חברים אישיים. אתם יודעים שגם בחברות יש עליות ומורדות, אבל היום כאשר חשבתי על זה, דווקא כאשר מדובר במשה שחל, אני לא זוכר במיוחד ירידות. היינו יחד בימים טובים ובימים רעים, בימים גדולים ובימים קטנים, והצלחנו לשמור על החברות האישיות ההדוקה בינינו, ובמובן מסוים נוח לי לעמוד כאן היום, משום שאני לא צריך לשלם מס שפתיים, ואני לא צריך למלא מצוות אנשים מלומדה. כל מה שאני אומר כאן בקצרה, כבר אמרתי למשה שחל בהרבה מאוד הזדמנויות בפניו, אמרתי לו את שבחו בפניו, ולכן אני מרגיש מאוד בנוח כאשר אומר את שבחו גם בהזדמנות הזאת.

יש בי מידה כלשהי של כעס על משה שעוזב היום. למה אתה עוזב אותנו? אי-אפשר להסתיר שיש בפרישה האישית הזאת יותר משמינית של פסימיות ציבורית. מנין אני יודע? כי אני מכיר היטב את משה שחל, ואני מבטיחכם, חברי וחברותי, נאמנה, שאם הוא, משה שחל, היה משער, שבקרוב אנחנו עומדים לקבל כאן החלטות חשובות, שבקרוב אנחנו עומדים להצביע כאן בעד הסכמי שלום, משה שחל לא היה עוזב. אז יש בי מידה של כעס על הפרישה הזו, אבל אני בהחלט יכול להבין אותה.

אם יורשה לי לומר מלה אישית, כאשר משה שחל פורש, ואני לא יודע אם לשמוח על כך או להצטער על כך, הוא הופך אותי, זה בכל פעם מדהים אותי מחדש, לחבר הכנסת השלישי בוותק שלו בכנסת הזו. לפני, ייבדלו לכהונה ארוכה ולהשפעה ארוכה, שני אנשים מצוינים, שמעון פרס ודוד לוי, ואחר כך אני הקטן. זה בכל פעם מדהים מחדש, אבל נראה שזו עובדה. אני לא יודע אם להצטער על כך או אם לשמוח על כך. אני חושב שבהזדמנות הזאת אני מצטער על כך, וזה רק מחזק אולי את התואר שפעם אחת נתתי לעצמי – זקן צעירי חברי הכנסת.

אני הייתי עם משה שחל באופוזיציה ובקואליציה, ואני רוצה לומר שמשה שחל תמיד ניסה להיות הכי טוב, ואני רוצה לספר לכם שהוא לא רק ניסה, הוא גם הצליח. אמרתי לו את זה לא אחת, כך שאין בזה שום חידוש. אני חושב, שכאשר היינו באופוזיציה הוא היה האופוזיציונר הכי טוב, והיתה בו רוח לחימה. אני זוכר את הימים האלה, ולא תמיד יש רוח לחימה, לא תמיד היתה רוח לחימה אז, ולא

תמיד יש במידה מספקת רוח לחימה גם בימים האלה. משה שחל היה בהחלט אופוזיציונר מובהק ולוחם ונחוש ונחרץ, ובעניין זה מצאנו כמובן לשון משותפת.

הוא היה השר הכי טוב, משום שהוא תמיד היה מעודכן והוא תמיד היה מאורגן ותמיד היה מסודר ותמיד היה יוזם ותמיד היה שופע רעיונות. שנינו, משה שחל ואני, נפלה זכות גדולה בידינו שהשתתפנו גם, בין השאר, במשא-ומתן עם הפלסטינים, ונדמה לי שלא אחת היינו משוחחים בינינו והיינו אומרים לעצמנו, בעיניים, הייתי אומר, קרועות ומשתאות, היינו משתאים ואומרים לעצמנו שאנחנו מעורבים במידה כזאת או אחרת במעשה גדול, והיה נדמה לשנינו שאנחנו שומעים במשותף, יחד, את משק כנפי ההיסטוריה. אני יכול לומר לך, משה, שאדם שאתו שמעת יחד את משק כנפי ההיסטוריה, לא יכול להישכח.

הוא היה שר, במיוחד שר מצוין לביטחון פנים. אז ידעתי זאת על-פי מושגים מוחלטים, והיום, על-פי מה שקורה בשנים האחרונות, אני יודע את זה גם על-פי מושגים יחסיים וביתר תוקף וביתר שאת.

שחל, ייאמר לזכותו, מעולם לא גלגל עיניים לשמים, וגם אהבתי מאוד את התכונה הזו שלו. יש כל כך הרבה עיניים וכל כך הרבה גלגולים וכל כך הרבה שמים, אולי יש מעט שמים לפעמים. אהבתי את התכונה הזאת שבו, כי משה שחל מעולם לא התיימר לומר שהוא בא ממנזר. אגב, אין לי שמץ של מושג מה מתרחש בימים האלה גם במנזרים. נדמה לי ששחל ידע, כפי שכולנו יודעים, ולכן הוא לא גלגל עיניים לשמים, שמי שמעורב בפוליטיקה לפעמים אין לו ברירה אלא לטבול את היד במים, והמים לפעמים צוננים, והמים לפעמים חמים, והמים לפעמים לוהטים, והמים, מה אפשר לעשות, כך זה לא רק בפוליטיקה אלא גם בחיים, המים לפעמים גם עכורים.

אני רוצה לומר לשמעון, שמאוד אהבתי את כל מה שהוא אמר, אני חושב שאני לא יכול לדבר בעניין זה בשמו של שחל, אבל דיברת על הסיעות הקטנות ועל מבנה המשטר והדמוקרטיה הישראלית.

שמעון פרס (העבודה):

על שיטת הבחירות.

יוסי שריד (מרצ):

ועל שיטת הבחירות.

אני רוצה לומר לך, שמשה שחל, גם על-פי אופיו, מזגו, טיבו, השתייכותו, נאמנותו, תמיד היה חבר במפלגה גדולה, אבל לו השארנו את הפוליטיקה הישראלית רק למפלגות הגדולות, קודם כול היה נורא נורא משעמם. שום בשורה גדולה לא יצאה ממפלגה גדולה ב-50 השנים האחרונות. היה פשוט נורא נורא משעמם. אגב, אם אתה רוצה דוגמאות, אני אתן לך דוגמה מה יקרה היום בעוד כמה שעות, כאשר חלק לא יהיה וחלק יימנע וחלק יצביע בעד וחלק יצביע נגד. הקנאה לא אוכלת אותנו, ונדמה לי שדווקא משה שחל, ונדמה לי שאני יכול לבסס את זה אפילו על-פי שיחות, מעולם לא היו לו

הרהורי עבירה, חס וחלילה, אבל נדמה לי שהוא ידע להעריך, ולפעמים הוא התקנא אפילו קצת בסיעות הקטנות, שלפעמים גם להן יש איזו תרומה סגולית לפחות, לחיים הפוליטיים בישראל.

לסיום, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לספר למשה סיפור שלא סיפרתי לו מעולם. היו ימים אחרים, היו זמנים אחרים, היו אנשים אחרים, היו הרגלים אחרים, שיטות אחרות, ובעבר היו בוחרים לכנסת בדרך מאוד מיוחדת. היו ועדות מסדרות ורשימות מסדרות ואנשים מסדרים, והיתה לי זכות גדולה להיות חבר של אדם שאני תמיד מתגעגע אליו, ששמו פנחס ספיר.

לפנחס ספיר היה פנקס, ובפנקס הזה היו רשומים כל מיני שמות – מי באש ומי במים, מי יעלה ומי ירד. ויום אחד, זה היה לפני הרבה שנים – אני זוכר בשבת, בכפר-סבא כמובן – הוא אמר: שמע, יש בחור צעיר בחיפה, מדברים בו נכבדות, שמו משה שחל, יש כאלה שהם נגדו, יש כאלה שהם בעדו, יש כאלה שמשבחים אותו ויש כאלה שמקטרגים עליו, אגב, אלה שקטרגו על משה שחל בשעתו היו גם אלה שקטרגו עלי לימים, כעבור ארבע שנים, אותן דמויות; נדמה שאחר כך, במידה מסוימת, לא באופן סוחף, הן קצת התחרטו. הוא אמר לי: תשמע, אולי אתה יכול לברר מי זה הבחור הזה? אז עשיתי כמצוותו של פנחס ספיר וביררתי, וחזרתי אליו ואמרתי לו: אני חושב שמדובר במועמד מצוין, אומנם לא מאנשי שלומנו, ואומנם לא אדם שנולד עם כפית כסף בפה, ואני חושב שזה רעיון מצוין, שמשה שחל, זה שכמעט לא הכרתי אותו, ייבחר לכנסת. אגב, אני לא יודע אם ההמלצה הזו עזרה. אני יכול לומר לך שהרבה פעמים בחיי ההמלצות שלי דווקא קלקלו. אבל, אני לא יודע אם זה עזר, אבל אני על ההמלצה הזו מעולם לא התחרטתי. תודה, משה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דוד לוי, בבקשה.

דוד לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאמיתו של דבר, הופתעתי. הבוקר הגעתי מוקדם משום שידעתי שאמור להתקיים הדיון המיוחד הזה. וחרף התחזית של מזג האוויר והדרך הקשה מבית-שאן הנה, הייתי בין הראשונים שהגיעו, כי רציתי להיות. זה לא אומר שאמור הייתי לדבר כי איש לא ביקש שאדבר. גם לא הייתי רשום, אולי בכלל זה מקרה שזכיתי לעלות ברגעים אלה כדי לומר משהו מן הלב אל הלב. זו תוצאה שמי שאמור היה ורשום היה לדבר לא הגיע. גם זה מקרה.

אני מודה ליושב-ראש, ששאל אותי ברגע זה, האם אתה מוכן? אמרתי, אני מודה לך בהחלט, ואני שמח. אני שמח – לא על פרישתו מרצון של חברנו, חבר הכנסת משה שחל, מהכנסת. זו באמת אבדה לפרלמנט, לנו כולנו.

אני זוכר, נכנסנו יחד לכנסת כמעט באותו גיל, גיל 30. לא היה קל באותם ימים, באותה תקופה, לאיש כמוהו בעיר חיפה האדומה דאז – שם היו המנהיגים והמבוצרים – לצעיר כמוהו שצמח מתוך העם לפלס לעצמו דרך ולחלום בכלל להגיע בגילו לכנסת. אני חושב שהיתה לנו אותה דרך. והתפעלתי ממנו. נכנסנו לכנסת יחד. והנה הוא, כאילו היה בבית הזה שנים רבות. בעוד אנחנו התעניינו איך מתנהלים סדרי העבודה בבית הזה, איך מעלים הצעה לסדר-היום, איך מכינים נאום, האם כפי

שאנחנו נואמים בחוץ או כאן, ובצדק, משום שהיתה איזו יראה מהענקים שהיו כאן, אנשים פולמוסנים מלידה, נואמים מזהירים, מדינאים, ואנחנו צעירים, זה עתה הגענו לבית. מישוהו ותיק מאוד אמר לי: שמע, כשתתהלך כאן בפרוזדור, חייך תמיד. שאלתי, למה? הוא אמר: שיראו שיש לך שיניים. רק כדי להמחיש. וכך פילסנו את הדרך והסתכלו עלינו כיצורים מוזרים – איך נסתגל, האם נתרם תרומה כלשהי, האם נשרוד.

ואט אט למדנו כולנו מהיכולת המזהירה של משה, שתמיד הכין שיעורי-בית, תמיד היה מוכן. ולאורך כל התקופה הוא היה סמל כאן בכנסת למעורבות תמידית, ובדרכי פעולתה של הכנסת, בתקנון של הכנסת, בדיונים – היה כמעט מומחה. ותמיד התפעלתי ממנו כשעלה לדוכן.

יש מי שמכין את הנאום שלו ועולה עם עמודים, עם הדגשים; יש מי שמסתייע לא אחת בנייר זה או אחר, או בציטטה שהוא דואג לרשום אותה, שמא ייכשל בלשונו. אבל תופעה כמו משה לא ראיתי. גם כשהוא זקוק רק לנייר אחד כדי לצטט דבר כלשהו, נהג לעלות תמיד עם ערמה. הוא לא היה זקוק לה, הרי הוא חיפש רק נייר אחד, ואני התפעלתי ממנו, מה כל הערמה הזו. אבל, הוא ידע להפתיע לא אחת, והמקצוע היה ונשאר בדמו, עורך-דין מרשים, אבל לא רק רושם – גם ידע. הוא תרם תרומה סגולית לעבודת הבית.

נוהגים לומר דברים טובים על חבר כנסת חדש בנאומו הראשון. לימדו אותנו כאן, שבנאום הבתולים – כך קראו לזה – לא מפריעים לו גם אם ידבר שטויות; זאת אחת ההנחות שמוענקת לו פעם אחת. אחר כך תמיד היה עולה חבר כנסת או שר ואומר דברים בשבחו של חבר הכנסת הטרי.

הואיל ומשה איננו בנאומו הראשון, אז הדברים שאנחנו אומרים כאן הם אמיתיים. נהגו גם לומר דברים טובים, וממשיכים במסורת הזאת כשחבר כנסת עובר מהאופוזיציה ונבחר לשר. גם כאן – היה שר, והדברים שאנחנו אומרים הם באמת לאיש, לפרלמנטר, לחבר.

להבדיל, כשחבר הלך לעולמו גם אמרנו דברים בשבחו של החבר שהיה ואיננו. תיבדל לחיים ארוכים, אתה לא הולך לעולמך, אתה הולך לעולם שכולו שלך. יש בו פסיפס יפה – למרות הגיל – של תרומה עצומה לפוליטיקה הישראלית, לפרלמנטריזם הישראלי, לממשלות ישראל, ויצא לנו לשרת יחד בממשלת אחדות לאומית, ופעלנו גם לגיבושם של אותם עקרונות שבזכותם קמה אותה ממשלה שחשבו שלא תקום, ועשינו מאמצים שתצליח והיו לה הצלחות רבות. אבל אפשר לומר, שלאורך כל הדרך, חרף היותנו ממחנות שונים, ולא אחת גם בעימותים, גם במבחנים ציבוריים, מעולם לא היה ריב בינינו, ואותה ידידות נשמרה עד עצם היום הזה, ובוודאי תישמר גם בעתיד.

חנן אותי אלוהים באינטואיציה. באמת, לא אחת ידעתי מה הולך לקרות. זה דבר שלא לומדים – נולדים עם זה. הזמן וגם הניסיון מפתחים את החוש הזה, ועל-פי ההכרה אשר הוכחה לאורך זמן, יש לי התחושה שאתה עוד תחזור לבית הזה, משום שהדבר המיוחד הזה – – –

היו"ר ד' תיכון:

מעניין שגם חבר הכנסת פרס אמר את זה.

דוד לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כן? נו, אולי יש בעניין סוד שאינני מכיר, אולי משהו נרקם ואנחנו לא יודעים. מי יודע?

שמעון פרס (העבודה):

אינטואיציה קולקטיבית.

דוד לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אבל מבלי לדעת, זו אינטואיציה.

דרך ארוכה שכזו וניסיון עשיר ואכפתיות. רק לפני שבוע ישבנו ושוחחנו על המגרעות של הבחירה הישירה של ראש ממשלה, והרגשתי אצלך ממש את הדחף לפעול כדי להביא לשינוי בעניין הזה, והנה אתה קם והולך. אתה הולך משום שאתה נוטש, או אתה הולך משום שאתה חושב שבזמן זה תרומתך לא באה לידי ביטוי מלא כפי שהיית רוצה ואתה מתבזבז? או אולי נראות לך אפשרויות מחוץ לבית הזה כדי לגבש איזה דבר שאנחנו לא יודעים? השם יודע.

מכל מקום, הכנסת זכתה לתרומה מחבר כנסת צעיר אשר שירת כאן כמעט 30 שנה, וראה – כפי שתיאר זאת משה בצורה מופלאה – שעות גדולות, ימים יפים ומבחינים וויכוחים ותרומה ובשורה; תרומה גם בחקיקה.

אין לי צל של ספק שגם כשתצא מהבניין הזה תמיד תרגיש שאתה שייך לכאן. אתה תתעניין, ותראה שתמצא לדעת, ואולי תמצא גם לייעץ. אינני חושב שבגילך אדם מחליט להיות יועץ, גם אם הוא עורך-דין מזהיר. במפה הפוליטית אנשים כמוך הם אבן, אבן מבריקה ויפה.

אנחנו נפרדים רק מהדיונים כאן, אבל נמשיך להיות חברים וידידים, וכשתמצא לדעת מה קורה פה מזווית אחרת, אעמוד לרשותך.

משה, כל הכבוד. אני בדרך כלל לא נרגש ולא מתרגש – באמת אוהבים אותך. המשפחה שלך צריכה להיות גאה שיש לה אב, בעל ובן כזה שהוסיף לה רק כבוד, ואין לי צל של ספק, יוסיף עוד כבוד לרבים-רבים ועוד תרומה בפוליטיקה הישראלית ובתחומים אחרים. יישר כוח. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. משה שחל עוזב ואנחנו יוצאים להפסקה של חמש דקות.

(הישיבה נפסקה בשעה 11:54 ונתחדשה בשעה 12:03.)

הצעות לסדר

היו"ר ד' תיכון:

יש הודעה של חבר הכנסת עוזי לנדאו לסדר הדיון. אם יש עוד חבר כנסת שרוצה להתייחס לנושא הזה, אני אשמח לצרף אותו.

נעמי חזן (מרצ):

מה הנושא?

היו"ר ד' תיכון:

רובין קוק.

חיים אורון (מרצ):

יש הצעה לסדר-היום.

נעמי חזן (מרצ):

יש הצעה לסדר-היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש הצעה לסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, יש הצעות לסדר-היום של שישה אנשים.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. איזה הצעות לסדר?

נעמי חזן (מרצ):

יש הצעות שאושרו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש שש הצעות בנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. גברתי סגנית היושב-ראש, אנחנו אישרנו את הנושא הזה כהצעות דחופות לסדר-היום, אבל רוצים להגיב על מה שקרה – על האופי הציורי, ולא על הביקור פה וביקור שם.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

זו הצעה לסדר הדין, זו לא הצעה דחופה לסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון קיבל את זכות הדיבור על-פי אותו סעיף פעמים מספר.

חיים אורון (מרצ):

אבל יש הצעה לסדר-היום.

נעמי חזן (מרצ):

יש הצעות דחופות לסדר-היום; לכן, ההצעה לסדר איננה במקומה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי הצעה לסדר ניהול הישיבה לפי סעיף 53 לתקנון.

היו"ר ד' תיכון:

בכל זאת, הוא ידבר דקה, ואני אתן לכל מי שירצה להצטרף.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל אחד מכל מפלגה. בסדר, תרשום את אלה. רבותי, דקה.

חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי הצעה לסדר ניהול הישיבה לפי סעיף 53 לתקנון, כשהנושא הוא: הפרובוקציה של שר החוץ הבריטי, מר רובין קוק, בביקורו בארץ.

אתמול ביקר בארץ שר החוץ הבריטי מר רובין קוק. טעות היתה בידי בריטניה ואירופה לשלוח לאזור, למשימת תיווך מדינית עדינה ומורכבת, שר חוץ חדש, טירון בענייני המזרח התיכון, נעדר ניסיון מדיני וללא התכונות הדרושות של שיקול דעת, איפוק, הגינות, איזון, ובלי שידע כי המנדט הבריטי הסתיים לפני 50 שנה.

מי שיוצר פרובוקציה להכעיס, בזדון, תוך הבעת הזדהות פומבית ורעשנית עם אויבינו, ללא תביעה, וללא תביעה להסגרת IRA מינימלית מהם להפסקת הטרור, אותה תביעה שהוא תובע מאנשי ה-

מעל לוקרבי שבסקוטלנד PAN AMמרצחים, שזו התביעה שבריטניה מפנה ללוב על הפיצוץ במטוס – מי שכך נוהג מעודד את סרבנות הרשות הפלסטינית, נותן פרס לארגוני הטרור ומעודד גל נוסף של פיגועים בלב ערינו.

אדוני היושב-ראש, אילו נשאר עוד יום אחד בארץ שר החוץ קוק, והיה ממשיך את רוח וסגנון ביקורו ויורד לחברון, יורד עוד מדרגה, לא הייתי מתפלא אילו הצטרף בחברון להמון השורף צמיגים ומיידה בקבוקי תבערה. הוא בוודאי עשה זאת בתחום הפוליטי.

יש תשובה אחת מיידית, שממשלת ישראל צריכה להשיב אותה: אני קורא לממשלה להאיץ לאלתר את הבנייה בהר-חומה וברחבי ירושלים. אני מבקש שהכנסת תדון בכך. אדוני היושב-ראש, תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אני נותן דקה לחברי הכנסת אורון, ויינברג, לובוצקי, אלון ודראושה. אבל זו דקה ולא יותר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' תיכון:

לא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

למה לא ---

היו"ר ד' תיכון:

לא. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אף שאני מדבר דקה, אני חוזר ואומר שנדמה לי שראוי שנושא שיעמוד פה על-פי סדר ועל-פי הכללים של חברי כנסת יידון אז. אבל, אני לא אוותר, אחרי דבריו של חבר הכנסת עוזי לנדאו – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה יכול לוותר.

חיים אורון (מרצ):

לא, אני לא אוותר על הבמה הזאת, עם כל הכבוד, מהטעם – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה צודק, אבל מה אני יכול לעשות.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לי אין בעיה – – –

חיים אורון (מרצ):

סליחה, אבל לא אני קבעתי את הכללים פה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לי אין בעיה.

חיים אורון (מרצ):

אבל את הכללים לא אני קבעתי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני רוצה להזכיר לך, שגם אתה ביקשת פעמים מספר.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני גם ביקשתי ואני מודה על כך שקיבלתי. אבל, נושא שהוא נושא מרכזי בסדר-היום – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. הבעיה היתה – – –

חיים אורון (מרצ):

אני מצטער. רשומים שישה חברי כנסת. אגב, אני לא ביניהם, ומסיעתי תדבר חברת הכנסת נעמי חזן.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. אז היא תדבר, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה לומר דבר פשוט.

היו"ר ד' תיכון:

בכל זאת, היה אתמול אירוע מיוחד במינו.

נעמי חזן (מרצ):

חיים אורון (מרצ):

לכן ---

היו"ר ד' תיכון:

תתחיל לדבר. השעון זז.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, היה אתמול אירוע מיוחד, ששר החוץ הבריטי – שהוא ממדינה שהיא ידידה לנו – שמייצג את האיחוד האירופי והוא לא אדם פרטי, עשה מעשה בלתי אפשרי ב-1998. הוא לחץ את ידו של איש הרשות הפלסטינית בהר-חומה. אתם באמת חשבתם שתנהלו פה מדיניות על טקסים, הצגות וכל מיני פוזות של ביטול ארוחות ערב וכו', כאשר ברור שאתם מוליכים מהלך, שבועד שבוע, שבועיים, חודש או חודשיים תשלחו את שרנסקי לארצות-הברית כדי שהאמריקנים לא יגידו משהו. אתם מדליקים מדורה עם כל ידידנו. אתם יוצרים חוסר הידברות מוחלט עם כל גורם שהיה מוכן לנסות לעשות פעולה יחד אתנו. ואז, צודק חבר הכנסת עוזי לנדאו – הוא ירצה עוד לבנות בהר-חומה, עוד לכבוש בחברון, עוד להצית מדורות ולשאול. כאשר העולם כולו יהיה נגדנו, הכול יהיה בסדר, חבר הכנסת עוזי לנדאו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא ---

חיים אורון (מרצ):

אז תרגיש שוב במקום שבו אתה מרגיש נוח.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. לסיים.

חיים אורון (מרצ):

כשהעולם נגדנו, אנחנו במצור, אז הכול בסדר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת צבי ויינברג, דקה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא ניתן להם לא את להב ולא את ירושלים – לא את להב ולא את ירושלים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, למען ההיסטוריה – כבר היו – – –

נעמי חזן (מרצ):

בית-סאחור זה לא ירושלים. בית-סאחור זה לא ירושלים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, למען ההיסטוריה – היו בעיות דומות עם שר החוץ הקודם, ריפקין, והיה עוד סגן שר חוץ בריטי שביקר תוך כדי סערה. משום מה הם אוהבים את הרעש והמהומה, נציגי הממלכה המאוחדת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם לא – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך רק מה שנאמר לו אתמול על-ידי שגריר ישראל בבריטניה, שהוא אפילו הצליח לריב עם המתונים שבשרי הממשלה.

בבקשה, חבר הכנסת ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצגה שהציג אתמול שר החוץ של בריטניה, רובין קוק, היתה מבישה. היא היתה גם הפרה של הסכמי אוסלו, כי לפי ההסכמים האלה עניין ירושלים היה צריך לעלות כנושא האחרון.

אני רוצה להעיר כאן עוד דבר. ראיתי בטלוויזיה אתמול שני חברי כנסת – חבר הכנסת שריד וחבר הכנסת רן כהן – שהשתתפו בהפגנה בתמיכה בשר החוץ של בריטניה.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני חושב שזה מבייש את הכנסת, שחברי פרלמנט של מדינה ריבונית משתתפים בהפגנה בתמיכה בשר חוץ של מדינה זרה, שהגיע לפגוע במדינת ישראל ולרמוס את כבודה. אני חושב שזה מבייש את הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת לובוצקי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני שמח להצטרף להצעתו ולהערותו של חבר הכנסת עוזי לנדאו. אביו של עוזי לנדאו, חיים לנדאו, "החייל אברהם", ואבי, ייבדל לחיים ארוכים, נלחמו יחדיו באצ"ל כדי להוציא את השלטון הבריטי מכאן, ואני מתפלא על אלה שרוצים להחזיר אותם לכאן.

חיים אורון (מרצ):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני נדהם במיוחד מתגובתו של יוסי שריד, שמצדיק את קוק כאשר ה"טיימס" הלונדוני תוקף את שר החוץ שלו ומצדיק את נתניהו. כדאי לזכור, שכאשר ראש ממשלת ישראל עומד על כבודה של מדינת ישראל, הוא גם ראש הממשלה שלכם, מעבר לחילוקי הדעות. אני רוצה דווקא לשבח את אהוד ברק שהבין זאת, ואני רוצה לומר, שהמהלך של ראש הממשלה היה גם צודק וגם חכם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שבאנגליה לא ניתוספו בוחרים למרצ, ולא מזיז לי שהם היו שם והם תמכו בו. שיהיו בריאים ביחד. אבל אני לא מאושר ומתמוגג רק מהעובדה שראש הממשלה החרים את סעודת הערב אתו. בנייה מיידית בהר-חומה. לא ייתכן רק לומר ולא לעשות.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה לומר לך, שאת הקטע הזה בדברי חבר הכנסת לנדאו אני מחקתי. אני מבקש שלא להכניס את הנושא בדלת האחורית, אלא את נושא הביקור.

בנימין אלון (מולדת):

אם כך, אסיים את דברי במשפט בנושא הביקור. אני מתנצל, אדוני היושב-ראש.

אני חושב, שיפה נהג ראש הממשלה שביטל את סעודת הערב כמחאה על הפרובוקציה של שר החוץ של בריטניה המאוחדת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, דקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האספה הכללית של האו"ם החליטה אתמול, ברוב של 120 קולות נגד שלושה, לתמוך בעמדה הפלסטינית בנושא ההתנחלויות והסכסוך הישראלי-הפלסטיני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, רק רובין קוק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

רובין קוק בא לכאן כנציג של מדינה שמקיימת יחסי ידידות עם ישראל. בריטניה היתה תמיד ידידה לישראל; פתאום כאן, בכנסת ובממשלה, הופכים אותה לאויב של ממשלת ישראל. הממשלה הזאת, בגלל המדיניות המוטעית שלה, הופכת ידידים לאויבים. זה מה שקורה. ולכן אני לא מתפלא שרובין קוק יוצא כפי שיצא ורצה לבקר את המדיניות של ההתנחלויות, המדיניות של הסירוב לשלום. זה מחייב את הממשלה לשינוי המדיניות ולא שאנחנו נצא ב"עליהום" על רובין קוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה. חבר הכנסת צבי ויינברג שואל את שר הפנים בנושא: החזרת דרכניהם של עובדים זרים. בבקשה.

החזרת דרכניהם של עובדים זרים

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני השר, חברי הכנסת, נודע לי שדרכניהם של עובדים זרים ממשיכים להימסר למעסיקיהם ואינם מוחזרים לעובדים, וזאת בניגוד לחוק העונשין והאמנה הבין-לאומית שישראל אישרה ב-1953.

רצוני לשאול את השר:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מדוע הדרכונים אינם מוחזרים לעובדים, כפי שהובטח לי ביולי 1997?

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן על-פי הנוהל הקיים מגיעות קבוצות של עובדים זרים לנמל התעופה בן-גוריון, האישור להגעתן נבדק, ולאחר שהן עוברות את הליך ביקורת הגבולות הן נכנסות לארץ. המערכת הקיימת אינה מאפשרת טיפול מיידי בקבוצות העובדים, בשל הזמן הממושך הנדרש לכך. על כן דרכניהם מושארים לשם בדיקה ועדכון. לאחר גמר הטיפול מועברים הדרכונים למעסיקים, אשר חותמים על כתב התחייבות שלפיו יעבירו את הדרכונים לעובדים ולא יחזיקו בהם.

כפי שאמרתי בעבר אני אומר גם היום, שהמציאות אינה רצויה, וזה זמן אנו שוקדים על הקמת אולם קבלה בנמל התעופה לטיפול בעובדים הזרים ובאוכלוסיות האחרות. באולם זה ייבדקו העובדים עם

הגעתם, ואם תאושר כניסתם לארץ הם יקבלו תעודה מזהה מגנטית, שבאמצעותה ינוהלו תנועותיהם, כניסותיהם ויציאותיהם לארץ וממנה. מובן שעם הפעלת נוהל זה יקבלו העובדים את דרכניהם.

לפי התוכניות שלנו אנחנו מקווים שבתוך שבועיים, שלושה שבועות נסיים את כל השיפוצים והכשרת האולם. אני מקווה שבחודשים הקרובים נתחיל בהפעלתו. דרך אגב, האולם הזה יטפל לא רק בעובדים הזרים, אלא גם באוכלוסיות אחרות שדורשות טיפול מיוחד וטיפול מעמיק יותר, ואני מקווה שזה יפתור את הבעיה שעליה דיברת.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני השר, בתשובה על השאלתא שלי, ב-23 ביולי 1997, זאת אומרת, לפני קרוב לשלושת-רבעי שנה, הובטח לי על-ידי משרד הפנים, שהנושא הזה יטופל בתוך זמן קצר, גם העניין של הכרטיסים המגנטיים, אבל במיוחד העניין של הדרכונים. נאמר לי, שכאשר מגיעה קבוצה של עובדים לשדה התעופה, עוברים כמה ימים עד שבדקים את הדרכונים, מחזירים אותם למעסיקים ומייד מחזירים אותם לידיהם של העובדים הזרים. ממה שנודע לי, ויש לי ידע מ"קו לעובד", אומנם אמרו לי ביולי 1997 ממשרד הפנים שהדבר ייסגר בתוך זמן קצר, אבל שום דבר לא קרה, ואנחנו נמצאים באותו מצב של יולי 1997.

היו"ר ד' טל:

לחבר הכנסת דהן יש שאלה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אדוני השר, אני חושב שהיינו צריכים לנהוג להיפך, כמקובל בהרבה מדינות, שכאשר רוצים לתת אשרה של שהייה לזמן קצר, לזמן מוגבל, שהייה של עובד זר, העובד מפקיד את הדרכון בידי משרד הפנים. תמורת הפקדה במשרד הפנים הוא מקבל אישור, ועם אותו אישור הוא מסתובב במדינה שהוא נכנס אליה, והדרכון מופקד במשרד הפנים עד ליציאתו של העובד. לדעתי, כך היה צריך לנהוג משרד הפנים, ובשום פנים ואופן לא להחזיר את הדרכון. תמורת זה מקובל במרוקו, LAISSEZ-PASSER הדרכון אפשר לתת לו אשרה שהייה, עם תמונה, מה שנקרא זה מקובל באנגליה ועוד בכמה מדינות, שתמורת הדרכון מקבלים אישור מעבר ואישור שהייה באותו מקום, והדרכון מופקד במשרד הפנים. לדעתי, כך היה צריך לנהוג.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

נסים דהן (ש"ס):

--- הוא לא נותן לו שום דבר בתמורה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, יצא לי לבקר ברמת-עמון, ואז ביקרתי בשגרירות ישראל שם. ראיתי תור של חצי קילומטר, אנשים עומדים ומחכים לוויזה, והתפלאתי. נוסף על כך, יש עשרות פניות אלי, שבהן מבקשים ערבות שיש להם משפחות פה, אחים ואחיות שרוצים לבקר אותם, אנשים נשואים עם ילדים, והשגרירות לא נותנת אשרות כניסה. ולא מדובר בתייר ממדינה אירופית שבא למדינה אחרת, אלא מדובר במשפחה – אבא, אמא, בן, בת, אח, אחות. זו בעיה שקיימת ולוחצת כל הזמן.

מה עמדת משרד הפנים? לפי מה שידוע לי, העמדה היא שלא נותנים אשרות, אלא במידה מצומצמת, פה ושם, אבל יש תוכן מיוחד לבעיה הזו.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תתחיל מהסוף.

שר הפנים א' סויסה:

לא, אני אתחיל דווקא מן ההתחלה.

חבר הכנסת ויינברג, נכון שהובטח לך ביחס ליולי 1997, ואתה בעצמך אמרת שעברה פחות משנה. בשנה הזאת עשינו במינהל האוכלוסין הרבה דברים. קודם כול, קידמנו את כל הנושא של מעבר הגבולות, וכבר יש החלטת ממשלה, שכל מעבר הגבולות יעבור לטיפולו של משרד הפנים, שבידו נמצאת הסמכות הסטטוטורית, ולא בידי המשרד לביטחון פנים. זה בא לענות גם על הבעיה הזו. זה דבר אחד.

דבר שני. כדי לפתור את הבעיה של הפקדת הדרכונים, היינו אמורים לתאם את הדברים עם הרבה גורמים – עם משרד העבודה והרווחה, שנותן את האשרות לעובדים זרים, עם רשות שדות התעופה, עם משרד התחבורה, עם משרד הקליטה ועוד עם גופים אחרים. אחרי שסיימנו את כל התיאומים האלה, צריך גם למצוא מקום שבו ניתן למקם את האולם הזה, ומטבע הדברים, אתה צריך לעשות שינויים מבניים גדולים, כדי למצוא אולם כזה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

שר הפנים א' סויסה:

אני אגיד לך למה.

אני שמח שעשינו את זה בתקופה קצרה, להערכתי. כפי שאמרתי לך, אני מקווה שבשבועיים הקרובים אנחנו נסיים את השיפוץ של האולם ואת הכשרתו, ואני מקווה שבחודשים הקרובים נתחיל כבר בהפעלה של אותו הליך שעליו דיברתי.

עכשיו אתה שואל למה צריך להחזיק דרכונים. מדינה כמו שלנו, שמתמודדת עם כ-150,000 עובדים זרים בלתי חוקיים, ועוד עם כ-100,000 עובדים זרים חוקיים, ולהערכתי, עם עוד עשרות אלפים כאלה שאנחנו לא יודעים איפה הם נמצאים – ותיכף אתייחס גם לנושא הירדני – לא יכולה, להערכתי, לתת לכל מי שבא לכאן להיכנס ללא בדיקה רצינית.

לכן הליך כזה של בדיקת דרכון, כמה כסף הביא אותו עובד זר שרוצה להיכנס, הליך בדיקה שבו אנחנו רוצים לעמוד על מטרותיו של אותו אדם שרוצה להיכנס – לא יכול לעכב את כל התור ולתת לעסק להתנהל בצורה כזאת. לכן מבחינתנו הקמת האולם הזה תפריד את כל העובדים הזרים מהנכנסים הרגילים. העובדים הזרים יטופלו באולם נפרד; אוכלוסיות מיוחדות, שבהן אחוז הבעיות גבוה מאוד, יטופלו באולם נפרד, ובדרך זו העבודה תוכל להימשך, וגם יקוצרו התורים.

אני חושב שזה הפתרון הכי טוב. אני מאוד מקווה שבתקופה הקרובה נסיים את ההיערכות שלנו וניכנס להפעלת המהלך הזה. אני בטוח שהוא יביא לפתרון. ואנחנו לא נמצאים במצב שהיינו בו ביולי 1997, בהחלט לא. יש עוד הרבה דברים שאני יכול להרחיב עליהם את הדיבור, אבל זה לא הזמן לעשות את זה, במסגרת תשובה על שאילתא בעל-פה.

לעניין הפקדת הדרכונים – שאלה של חבר הכנסת הרב נסים דהן. אני לא הייתי הולך לפתרון קיצוני כזה. אני מקווה מאוד שהפתרון שאנחנו נותנים ועליו דיברתי כאן יפתור את הבעיה, וממילא לא נצטרך הפקדת דרכונים במשרד הפנים. אני לא רוצה להחזיק את הדרכונים האלה. דרך אגב, זה גם לא על-פי האמנות הבין-לאומיות ולא על-פי החוק, אבל זו המציאות שאני קיבלתי, ואתה אני צריך להתמודד, ואני צריך למצוא לה פתרון. להערכתי ולהערכת הגורמים המקצועיים, הפתרון שאנחנו מציעים הוא פתרון טוב, ואני מקווה שהוא יוכיח את עצמו. אם הוא לא יוכיח את עצמו, נצטרך להתמודד עם זה ולמצוא פתרונות אחרים.

לנושא הירדנים – שאלה של חבר הכנסת סאלח סלים. יש לנו בעיות קשות עם הירדנים בעניין הזה של הכניסה. אף אחד לא יכול להגיד מספר, אבל, להערכתנו, יש עשרות אלפי ירדנים שנכנסו לכאן ולא יצאו חזרה. אני – כאדם דתי, אף לא כשר הפנים – בעד כניסה של משפחות, אני בעד איחוד משפחות. הדת היא בעד איחוד, לא בעד פילוג, פילוג משפחה. אז ודאי שהערכים שלי מחייבים אותי לדאוג לאיחוד משפחות ולא לפילוג משפחות. אבל מה לעשות שאנחנו צריכים להתמודד עם עשרות אלפים כאלה שנכנסים לכאן ולא יוצאים, ואחר כך מתחתנים כאן, ואני צריך להתמודד עוד יותר עם הבעיה, או שרוצים לקבל פה טיפול רפואי, והמדינה צריכה לממן את זה? הבעיות אינן פשוטות.

הבעיה הזאת עלתה בביקור שלנו בירדן, בשיחה קצרה עם המלך ועם ראש הממשלה. הסיכום שלי אתם היה, שאני אצא לירדן, ואנחנו נשב ונדון על כל הבעיות האלה. אני יודע שקיימות בעיות בשגרירות. אנחנו נטפל בכל הבעיות.

דרך אגב, אני רוצה לומר לכם, שהבעיות הן לא רק מצדנו. הבעיות הן גם מצדה של ירדן. יש תושבי קבע במזרח-ירושלים, יש קרוב ל-1,200 בקשות להתאזרחות במזרח-ירושלים, ועל-פי החוק, אזרח שמחזיק אזרחות אחרת ורוצה לקבל את האזרחות של ישראל צריך לוותר על האזרחות הקודמת. ממשלת ירדן לא מוכנה לוותר על האזרחות שלהם, והיא מחזיקה אותם כבני ערובה. אני מצטער על ההליך הזה, אני מחפש את הפתרונות בחוק, כדי לפתור את הצורך הזה. אני מקווה מאוד שנמצא אותם, אני חושב שכבר יש לנו כיוון.

נעמי חזן (מרצ):

זה נכון גם לגבי יהודי אזרח מקסיקו, אדוני?

נסים דהן (ש"ס):

לא.

שר הפנים א' סויסה:

אני מקווה שאנחנו נמצא את הפתרונות הנכונים. אנחנו כבר נמצאים בכיוון, אבל גם הנושא הזה יעלה בביקור שלי בירדן, שאני מקווה שיתקיים בקרוב.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני. אדוני סגן שר הביטחון ישיב מהמקום על שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת צוקר, בנושא: מעצרו המינהלי של אחמד קטאמש. בבקשה, חבר הכנסת דוד צוקר.

מעצרו המינהלי של אחמד קטאמש

דוד צוקר (מרצ):

אדוני סגן השר, חברי חברי הכנסת, אחמד קטאמש נמצא במעצר מינהלי למעלה מארבע שנים וחצי – ארבע שנים וחצי.

רצוני לשאול:

מה ההצדקה להמשיך במעצר ללא משפט, ומדוע נמנעת המדינה מלהעמידו לדין זמן רב כל כך?

היו"ר ד' טל:

תודה. בבקשה, אדוני סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, תשובה על שאילתא בעל-פה בנושא: מעצרו המינהלי של אחמד קטאמש. אחמד קטאמש פעיל בכיר בארגון "החזית העממית" באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל עזה. במסגרת תפקידו עסק בתכנון פיגועים. מצוי על אודותיו מידע רב, כי הוא ממשיך בפעילותו גם בהיותו בכלא, וידוע שהוא בעל דעות קיצוניות מאוד.

במהלך תקופת מעצרו המינהלי נדון עניינו בבג"ץ שלוש פעמים.

בשלב זה, עקב הסכנה שהוא מהווה לביטחון האזור, אין שירות הביטחון הכללי רואה מקום לשחררו ממעצרו.

היו"ר ד' טל:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני סגן השר, ראשית, אני מבקש לחזור על השאלה שלי: מדוע, אם כן, לא להעמיד אותו לדיון, אם גם היום הוא ממשיך ומתכנן פעולות חבלה?

אבל, אדוני סגן השר, אחמד קטאמש הוא אחד מ-250 אסירים מינהליים – אני חוזר, 250 – שישראל מחזיקה היום ללא משפט, ואם יש לנו איזה כבוד, איזה יחס למושג "משטר דמוקרטי", אדוני סגן השר, אני לא יכול להימלט מהמסקנה, שבמקרה של קטאמש לא מדובר במאסר של מניעה – ארבע שנים וחצי לא מונעים – אלא מדובר באסיר פוליטי שמוחזק שם, כפי שאמרת בעצמך, בגין דעות קיצוניות. בגין דעות לא מחזיקים אדם במעצר, בוודאי לא במעצר ללא משפט. אם כן, אין לי מנוס מלקבוע שהוא אסיר פוליטי, וישראל מחזיקה אסירים פוליטיים – כנראה, כך משתמע – ללא משפט.

אני רוצה לומר משהו לגבי המידע שהיה לך, אדוני סגן השר, והוא בוודאי נכון. אני מבקש שתקשיב לי. שירותי הביטחון שוחחו לאחרונה עם אחמד קטאמש פעמיים, במשך ימים. הוא נתן הבטחה ברורה, שהוא לא יעסוק בפעילות שיש לה איזה היבט ביטחוני. הוא נתן הבטחה, שהוא לא יעסוק באיזו פעילות שיש בה סיכון ביטחוני. ביקשו ממנו גם להימנע מכתובה, ביקשו ממנו גם להימנע מעבודתו כעיתונאי – אם על זה לא משחררים אדם מבית-הכלא, אינני יודע איפה אנחנו חיים.

אדוני סגן השר, מעל לשב"כ יש מוסדות אזרחיים. שירות הביטחון הכללי איננו צריך להיות פוסק אחרון. יש עוד כמה עקרונות שאתם צריך לאזן את עבודת השב"כ. עבודת השב"כ היא חשובה מאוד, אבל לא צריך להצדיע לכל דבר שהם אומרים. גם אופיו של המשטר והכתם שמוטל בך ובי בגלל מאסר של ארבע שנים וחצי ללא משפט – גם לכתם הזה יש משקל.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, שאלה נוספת היא עד דקה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני סגן השר, אני מבקשת להצטרף לדברים שאמר פה חבר הכנסת דדי צוקר ולהזכיר לך, שאנחנו חתומים על אמנות בין-לאומיות, ואנחנו אמורים לקיים כללים מאוד ברורים בקשר לאנשים שאינם אזרחי מדינת ישראל. לאחרונה נדון עניינם של אלה שנחטפו בלבנון ונמצאים כלואים פה ללא משפט. במקרה הזה, כמו במקרים אחרים, בסופו של דבר ראינו שיש לחץ ציבורי, כמו במקרה של העצירה המינהלית, ואדוני זוכר. במקרה של לחץ ציבורי, גם פה בארץ, גם בשטחים וגם בחוץ-לארץ, לפתע פתאום נעלמו הנסיבות הביטחוניות ואפשר היה לשחרר את העצירה הזאת, שלא חדלה להיות מאורגנת באותו ארגון.

לכן, יש פה מידה בלתי סבירה לחלוטין של ענישה פוליטית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

--- בשב"כ שלך.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, השב"כ הוא של כולנו, לא רק שלו.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן השר, דיווח לנו כאן חבר הכנסת צוקר, שיש 250 עצירים מינהליים, ויש אחרים שטוענים שיש 300 עצירים. אני מבקש לדעת מסגן השר, כמה עצירים מינהליים ערבים יש באמת? ואם יש עצירים מינהליים יהודים, כמה יש כאלה? תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא שמעתי את השאלה, סליחה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אושעיה, שמא תואיל לשוב ולשאול? סגן השר לא שמע, לפחות את החלק השני של השאלה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן השר, סיפר לנו חבר הכנסת דדי צוקר, שיש 250 עצירים מינהליים. אחרים אומרים שיש 300 עצירים ויותר. אני מבקש מסגן השר אם הוא יכול לומר לנו, כמה עצירים מינהליים יש באמת?

השאלה השנייה באותו עניין: האם יש עצירים מינהליים יהודים, ואם כן – כמה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הניסיון לתת כאן ייפוי לאחמד קטאמש הוא דבר שאני חושב שלא היה צריך להיעשות על-ידי ידידי חבר הכנסת צוקר. מדובר באדם שעסק בתכנון פיגועים, ולא בעציר פוליטי. מדובר באדם שממשיך לעסוק בפעילות – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת וליד צאדק, חברת הכנסת נעמי חזן, מרגע זה אני אתחיל לקרוא לסדר. חבר הכנסת מחאמיד, חבר הכנסת טלב אלסאנע, חברת הכנסת חזן, חבר הכנסת וליד צאדק. חברת הכנסת חזן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חברת הכנסת חזן, חבל שאת לא רואה את עצמך כשאת צועקת צעקות נוראיות.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, אני מבקש להתמקד בתשובה ונמשיך. עמיתתי חברת הכנסת חזן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, מדובר בפעיל בכיר ביותר ב"חזית העממית". מדובר באדם שעסק בתכנון פיגועים וממשיך לעסוק בפעילות גם מתוך הכלא. יש על כך מידע רב ביותר. לכן, להפוך אותו למעין אסיר פוליטי – רב המרחק. אף אחד לא אוסר אותו בגלל דעותיו. דעותיו קיצוניות מאוד, אבל לא זאת הסיבה למעצר.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת מחאמיד, למה לך, למה שאקרא אתכם לסדר? תאפשר לו להשיב, אולי הוא יענה תשובה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הוא לא דוגמה יחידה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

רבותי, אתם יכולים לצעוק עד מחר. אם אתם רוצים להקשיב – תקשיבו.

לגבי ההבטחה, חבר הכנסת צוקר, שאלת שאלה נכונה. ההבטחה היא שהוא לא יעסוק עוד בפעילות, ולא נדבר על המקרה הספציפי הזה. ברצוני רק להסב את תשומת לבך למקרים רבים שבהם שוחררו

עצירים, כאשר הם התחייבו שלא לעסוק עוד בפעילות, ודקה אחרי שיצאו חזרו אליה כאילו דבר לא קרה.

דוד צוקר (מרצ):

השיח' יאסין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם לגבי האסירות וגם לגבי האסירים וגם לגבי השיח' אחמד יאסין, שכל הזמן אמרתם שהוא כבר התמתן, הוא רוצה שלום. אנו רואים היום בפעילות שלו עד כמה הוא שוחר שלום.

לחברת הכנסת גוז'נסקי – אני לא אכנס לעניין למה אותה עצירה מינהלית שוחררה ולמה לא. לא זאת הנקודה. אין שום מטרה להחזיק אנשים במעצר מינהלי, כי אלה לא צעדי ענישה, או צעדים שמהווים כביכול, הייתי אומר, רצון לנקום במישהו; יש מצב של מניעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כשהאנשים האלה נמצאים במעצר, הדבר מונע מהם לעסוק באותה פעילות שבה הם עוסקים במשך כל התקופה, ואנחנו לא רוצים להמשיך להיות במצב שבו כאשר הוא יוצא החוצה הוא יגרום לפיגוע נוסף.

קריאות:

דוד צוקר (מרצ):

כמה שנים?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דוד צוקר, אי-אפשר כך.

דוד צוקר (מרצ):

תענה לי אתה.

היו"ר ד' טל:

אני לא עונה לך, אני כרגע לא בחזקת משיב. יש שואל שעמד ושאל מהמיקרופון וזמנו תם, ויש משיב שעכשיו הזמן שלו להשיב. כשהוא יסיים, תשאל אותי לאחר מכן, ואם אדע לענות לאדוני – ברצון רב.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אושעיה אינו נוכח, ולכן אני לא משיב על שאלתו.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

כמה זמן מותר להחזיק עציר ללא משפט? אתה יודע לענות לי?

היו"ר ד' טל:

אני לא יודע לענות לך.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת צוקר, יש לך חסינות אצל המחבלים?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת מחאמיד, אנחנו נשוב לשאילתא שלך לשר החינוך ברגע שהשר יגיע.

הצעת חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות חוק של חברי הכנסת. הצעת חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, של חבר הכנסת אורי אור וקבוצת חברי הכנסת – הצעה פ/1903. בבקשה, אדוני.

אורי אור (העבודה):

אדוני יושב-ראש הישיבה חבר הכנסת דוד טל, רבותי חברי הכנסת, הנושא של הר-איתן הוא נושא שמלווה אותנו. הנושא של הר-איתן, אתר ההנצחה, או התקומה, עלה בחודשים האחרונים לא בפעם הראשונה בכנסת. הסיבה לכך שהנושא עלה היא משום החלטה שהתקבלה בכנסת לפני למעלה מעשר שנים וכל ממשלות ישראל אימצו אותה; ההחלטה בוטלה על-ידי הממשלה בדיון על התקציב לשנה הזאת.

אילו קיימה הממשלה את ההחלטה ואילו ראינו שאין חשש, היו יכולים לבוא חברים ולהגיד שאולי אין צורך בחוק. חשש גדול התעורר בלבנו לאחר ביטול פרויקט הר-איתן, ולאחר שוועדת החוץ והביטחון, רובה, לחצה על שר הביטחון, ולשמחתי הרבה הוא הבין שנעשתה שגיאה בהחלטת הממשלה, שכנע את ראש הממשלה, ולאחר מכן חזרה הממשלה ואישרה את פרויקט הר-איתן.

לכן, ידידי רובי ריבלין ואנוכי ומרבית חברי ועדת החוץ והביטחון החלטנו, שיש לחוקק חוק, שלא ממשלה זו או אחרת, שר אוצר זה או אחר, יבואו ויחליטו – אנחנו עוצרים, אנחנו בודקים.

נסים דהן (ש"ס):

צריך לפרק את העמותה על-פי החוק שלך.

אורי אור (העבודה):

למה?

נסים דהן (ש"ס):

ייחודיים – אין דבר כזה להעביר כסף.

אורי אור (העבודה):

אתה טועה, אבל היות שאנחנו עושים היום את הצעד הראשון, וזו הצעה טרומית, כאשר יעובד העניין ויעלה לקריאה ראשונה, ידידי חבר הכנסת דהן – אתה יכול לבוא, לעלות, ואני אומר לך שאנחנו נראה שהחוק יהיה כזה שהוא יוכל לעבור. אם אתה אומר, שהצעת החוק, כפי שקראת אותה, יש בה אילו פגמים – נבחן אותה, אבל היום, כשמדברים על קריאה טרומית, אני עוסק בעיקרון.

לא יכול להיות שיהיה מוזיאון "יד ושם" שינציח את היהודי כקורבן, ולא יהיה מוזיאון, אתר, שינציח את התקומה מתחילת הציונות ועד היום. זה הרעיון.

תדעו לכם, של-8,000 חללים בצה"ל מאז קום המדינה אין שום אתר הנצחה. למה? כי הם לא היו בחיילות החזקים יותר, כמו חיל האוויר, חיל השריון, הצנחנים ואחרים, או ביחידות, ונמצאו לא מונצחים.

יותר מזה: תראו מה יודע הנוער הישראלי, תראו מה יודע עולה חדש על מלחמות ישראל – מלחמות שלנו, שהיום אנחנו יושבים פה בזכותן ומתווכחים על סדרה זו או אחרת בטלוויזיה או על הנצחה זו או אחרת.

לכן אני מבקש מחברי לתמוך היום בהצעת החוק, ואני שמח על כך שהממשלה החליטה, שינתה, ואמר ידידי חבר הכנסת ריבלין שראש הממשלה תומך פעם נוספת, ולכן ההצבעה פה תהיה אחידה.

חבל ששר האוצר איננו פה. אינני יודע, מי עונה על הצעת החוק הזו?

היו"ר ד' טל:

סגן השר סילבן שלום.

אורי אור (העבודה):

אז אין בעיה, כי יש לי חששות ששר האוצר עדיין עוסק בכסף ולא עוסק במורשת, ואנחנו מדברים פה על ערכים, לא על בורסה ולא על כסף. אני שמח מאוד על כך שסגן שר הביטחון, ולא שר האוצר, עונה על הצעת החוק שלנו בקריאה טרומית. זה כבר שיפור.

אני מבקש מחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק, להעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון שתכין אותה לקריאה ראשונה, ואני חושב שתחילת הדרך היום של החוק הזה היא מצווה חשובה מאוד ואבן ראשונה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

להעביר אותה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוץ והביטחון.

אורי אור (העבודה):

עכשיו אמרתי זאת. אתה לא מקשיב לי, חבר הכנסת ריבלין, וחבל. נאמר הרגע שההצעה תועבר לוועדת החוץ והביטחון, ואני רואה היום באישור ובמעבר החוק בקריאה טרומית אבן ראשונה בדרך שתביא לכך שעם תחילת חגיגות ה-50 למדינה תהיה גם אבן פינה בהר-איתן לאותו אתר התקומה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, חבר הכנסת אור. אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חשיבותו של הפרויקט בהר-איתן רבה, וזאת בשל הכוונה להנציח את מורשתה הביטחונית של מדינת ישראל באתר מרכזי, בדפוס הערכים שלאורם התחנכנו ונחנך בעתיד את בני הנער.

אדוני היושב-ראש, הפרויקט הזה נמצא בשלבים שונים ומתגלגל כבר שנים ארוכות. תקופה ארוכה הוא עמד בפני מחסור קשה במשאבים, אבל ידידי חבר הכנסת אורי אור, סגן השר לשעבר, אתה יודע בוודאי שההתנגדות הגדולה ביותר להר-איתן לא היתה מצד משרד האוצר. ההתנגדות הגדולה ביותר להר-איתן היתה מצד כל אותם אתרי הנצחה אחרים הפזורים ברחבי הארץ.

אורי אור (העבודה):

לא כולם, חלקים. לא רציתי להתחשבן אתם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, אני לא מתחשב. אני רק אומר, שיש מצב בעייתי. הדבר הזה הגיע, כמובן, לאוזניך כשהיית סגן שר, והוא הגיע גם לאוזני בתפקידי הנוכחי. הם אומרים: אנחנו חושבים שלכל אחד צריך להיות הייחוד שלו, לכל אחד יש הסמלים שלו, המדיניות שלו, והאתרים כבר קיימים, אין שום סיבה להקים אתר אחד מרכזי שיצטרך בעצם לשמור על איזה מכנה משותף של כולם ביחד, ולא יביא לידי ביטוי את הייחוד של כל אתר בפני עצמו.

יש היום אתרים לכולם, אני לא אמנה אותם. הכול מכירים את אתר הצנחנים, הכול מכירים את אתר השריון בלטרון, אתר גולני, הכול יודעים על כל האתרים שקיימים. אבל אנחנו במשרד הביטחון חשבנו שיש צורך להמשיך בפרויקט הזה, כמו קודמינו או כמו קודמי קודמינו – הדבר הזה נמשך שנים ארוכות והושקעו בכך משאבים לא מעטים.

אין ספק שגם המשך הבנייה יביא בעקבותיו הוצאה של משאבים לא מעטים נוספים, אולם עם זאת, החשיבות בהקמתו של האתר עולה על כל חשבון של משאבים כאלה ואחרים. נכון שבעקבות ההתנגדות של גופים או של אתרי הנצחה אחרים ברחבי הארץ היה אולי איזה כר פורה לממשלה, במסגרת הקיצוץ האדיר בתקציב, להביא גם את קיצוץ פרויקט הר-איתן.

הדבר הזה עבר, גם מכיוון שלא כולם שמו לב לכך. כפי שאתה יודע, חבר הכנסת אורי אור, ההצעות לקיצוץ מוגשות בספרים שלמים, וקשה מאוד לראות כל סעיף וכל דבר שמורידים. אבל לאחר שהוברר הדבר, קמה צעקה גדולה, ואנחנו יזמנו את הבאת הנושא מחדש לממשלה. בממשלה התגבש רוב – הייתי אומר מקיר אל קיר – שתמך בצורה מוחלטת בהחזרת הפרויקט.

החוק הזה, כמובן, מגיע על קרקע בשלה – הממשלה עצמה מחליטה שהיא רוצה להקים את הפרויקט הזה. לכן, חבר הכנסת ריבלין, יוזם החוק, עם חבר הכנסת אורי אור וכל החברים האחרים עושים, לפי דעתי, פעולה מבורכת ונכונה.

מדובר באתר שיהיה אתר מרכזי, ויפקדו אותו, כמובן, מבקרים רבים מאוד, גם מהארץ וגם מהעולם, והוא יוכל לשפוך אור על אותם תכנים וערכים שיבחרו להציג בפניהם, אותם תכנים וערכים שאנחנו חושבים שחשוב מאוד שיוצגו בפני אותם מבקרים רבים, בני נוער, תושבים, ותיקים, עולים, תיירים ואחרים.

את הר-איתן יש לראות לא רק כאתר שאליו יעלו המשפחות השכולות, אלא גם כמובן אותם תינוקות של בית רבן שיוכלו להתחנך לאור מורשת הגבורה של חיילי צה"ל; אותם אלפי בני נוער הצמאים לערכים שיש בהם מורשת ישראל, אהבת ישראל וכבוד לאומי שמעניקה המדינה לנופליה וללוחמיה.

על כן, אדוני היושב-ראש, הממשלה תומכת בהצעת החוק, ואני מבקש להעבירה לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, התשנ"ח-1998. אפשר להצביע.

נסים דהן (ש"ס):

היות שיש השלכה תקציבית להצעת החוק, אני מציע שתהיה ועדה משותפת, כספים וחוץ וביטחון.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, בעד – 21, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, תועבר לוועדת החוץ והביטחון להכנה לקריאה ראשונה.

נסים דהן (ש"ס):

אני מציע לוועדת הכספים.

קריאה:

ועדת הכנסת.

היו"ר ד' טל:

אנחנו נעביר את הצעת החוק לוועדת הכנסת, והיא תכריע בנושא.

קריאות:

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לצרף לפרוטוקול את הצבעת חברי הכנסת אמנון רובינשטיין וחיים אורון. יש עוד מישהו שרוצה להצטרף?

הצעת חוק מועצת יחד, התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1747, הצעת חוק מועצת יחד, התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את הצעת החוק הקודמת לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהן, אבל כבר החלטנו שההצעה תועבר לוועדת הכנסת, ושם יוחלט באיזו ועדה היא תידון. זו פרוצדורה רגילה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש הצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

היו"ר ד' טל:

אבל חבר הכנסת דהן ביקש.

נסים דהן (ש"ס):

אני מוותר.

היו"ר ד' טל:

אדוני מוותר? ובכן, הצעת החוק הקודמת, חוק המרכז הלאומי לגבורה ולהנצחה, הר-איתן, התשנ"ח-1998, תועבר לוועדת החוץ והביטחון להכנה לקריאה ראשונה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, המחלוקות בענייני דת ומדינה מסעירות אותנו בשנים האחרונות חדשות לבקרים. לא עובר שבוע, חודש, בלי שמתפוצצות איזו פרשה אחרת ואיזו מריבה אחרת, ובאמת, לפעמים על נושאים כל כך שוליים, כל כך קטנים, וכל דבר כזה הופך תבערה לאומית, וכל המדינה מתעסקת בשאלה האם קטע כביש מסוים בירושלים יהיה סגור בשבת או יהיה פתוח בשבת; האם במגרש מסוים בפרדס-חנה יבנו צריף לתלמוד-תורה או לא יבנו צריף לתלמוד-תורה, וכל בעיה הופכת מלחמת עולם על כל נושא ונושא.

נסים דהן (ש"ס):

אם תהיה הכרה ברפורמים או לא תהיה הכרה ברפורמים; גם בעניין זה הוועדה הזאת תחליט.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נכון. היחס כלפי הזרמים, ועוד. כל דבר הופך להיות בעיה, ולא מצאנו אצלנו את הדרך לטפל בבעיות הללו בצורה שקטה, הגיונית, של משא-ומתן.

שמעתי כאן את חבר הכנסת משה שחל אומר דברים שאני חושב שריגשו את חברי הכנסת – שהמערכת הפוליטית, הפרלמנט, זו מערכת של משא-ומתן, של הקשבה, של הבנה, של הגעה להסכם גם בנושאים שיש בהם פער אידיאולוגי מאוד מאוד קשה.

נדמה לי שיש לי איזה הסבר מדוע המחלוקות הללו נעשו יותר ויותר חריפות בשנים האחרונות. לפני 50 שנה, כשקמה המדינה, היתה תחושה בשני הצדדים, בצד החילוני ובצד הדתי, שהצד השני הולך ונעלם. בעניין הזה טעו גדולי עולם, גם ראש הממשלה הראשון בן-גוריון, שהיה סבור שבמשך השנים התופעה הזאת של יהודים דתיים תיעלם ותלך. הוא ראה למה גרמה תנועת ההשכלה, הוא ראה את תהליך החילון שנגרם בעקבות השואה, והוא הניח שבעוד כמה עשרות שנים שוב לא תהיה התופעה הזאת של אנשים דתיים בתוך העם היהודי.

מהצד השני, אפשר לראות גם בכתיבתו של הרב קוק, שהוא הניח שתופעת החילוניות בעם ישראל היא תופעה זמנית. הוא ראה את תהליך הציונות כתהליך של חזרה חלקית ליהדות. הוא אמר: קודם תבוא השיבה לציון, לארץ-ישראל, ובעקבותיה תבוא השיבה המלאה ליהדות. לכן היה לו יחס כל כך סלחני ואוהד – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת לובוצקי, דבר שהוא יחד לא צריך להיות דבר שנובע ממחלוקת. זאת אומרת, אם אנחנו מקימים שוב פעם במחלוקת, אז איזה יחד אנחנו מקימים?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אסביר מייד, חבר הכנסת ריבלין. תודה על שאלתך.

כאשר התחושה היתה שהצד השני הולך ונעלם, אז יותר קל לוותר. כל צד הרגיש שהוא זה שמניע את התהליכים ההיסטוריים. לכן, בן-גוריון יכול היה לוותר בנושא גיוס בחורי הישיבות בקלות, משום שהוא לא תיאר לעצמו שזה יגיע לממדים כאלה. לכן הרב קוק, מצד שני, יכול היה לוותר בנושאים אחרים, משום שהוא חשב שהתהליכים האלה הם זמניים.

אבל היום, 50 שנה לאחר קום המדינה, אנחנו רואים ומבינים שהבעיות האלה אינן זמניות. הבעיות האלה תישארנה אתנו. אנחנו הולכים, אם תרצו, להסדר הקבע ביחסים בינינו ובתוכנו, ולכן צריך פורום כזה, כדי שידון, והצעת החוק שאני מביא בפני הכנסת מדברת על הקמת פורום קבוע, שאליו יוכלו להעביר בעיות בנושאי דת ומדינה, במחלוקות בין דתיים לחילונים לליבון, לביור, לניסיון להגיע להסדר. ההחלטות לא יהיו שם, אני רוצה להדגיש. ההחלטות תישארנה כולן בכנסת, אבל גוף כזה, שיוכל להיות קצת רחוק מהמערכת הפוליטית, יוכל לתרום תרומה רבה לנושא הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם הוא במערכת הפוליטית, למה המערכת הפוליטית צריכה להקים אותו?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מפני שלמרבית הצער אנחנו, במערכת הפוליטית, לא מצליחים לעשות את הליבון הרציני הזה בתוכנו. מצד שני, קשה לגופים מתנדבים לקום ולעשות את המעשה הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי הצעה. תעלה את זה כהצעה לסדר-היום, נדון בזה באיזו ועדה שאתה רוצה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

לא.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת ריבלין, אני מוכן לעשות מהלך שנעשה כאן כמה פעמים, ונעביר את ההצעה בקריאה טרומית. זו בסך-הכול קריאה טרומית. נעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת החינוך והתרבות. אתה חבר בוועדה – נשמע. יכול להיות שיש מקום להקים את הגוף הזה כמסגרת וולונטרית. אתה בעל ניסיון כאן אפילו יותר ממני, ואתה יודע שאם לא נתחיל את המהלך הזה, הוא פשוט יתחמק, יחמק.

יותר מזה, אני רוצה לחסוך אי-נעימות לנציג הממשלה, סגן השר סילבן שלום. הצעת החוק להקמת מועצת יחד מבוססת על המלצה של ועדת-צמרת. בעקבות המלצות ועדת-צמרת הגשתי את הצעת החוק הזאת.

אני רוצה לקרוא בפניך, לפני שתבוא ותסביר לי מדוע הממשלה מתנגדת, את הדברים שאמר מעל הדוכן הזה הרב יצחק לוי כשהוא הגיב על דברי ועדת-צמרת. כמה מחברי יעצו לי לתת לך לדבר קודם ואז לקום ולהביך אותך עם הקטע הזה. אבל נדמה לי שזה לא יהיה הגון שאני אעשה זאת, ולכן אני אקרא לך ככתבם וכלשונם את דברי השר הרב יצחק לוי בכנסת, ביום 6 בנובמבר 1996.

"ארבעה פרקים להמלצות. הפרק הראשון, ההמלצה להקים מועצה ציבורית מיוחדת, שתדון בדינמיקת היחסים בין דתיים לחילונים – מועצת יחד. אני מאמץ המלצה זו. כתבתי היום לראש הממשלה וביקשתי ממנו לפנות לנשיא המדינה שיאמץ גם הוא את ההמלצה, כפי שוועדת-צמרת ממליצה, שנשיא המדינה יקים את המועצה וייתן את חסותו למועצה. יש לזה ערך רב. אנחנו זקוקים לסגירת פערים, ואנחנו זקוקים לפורום שידון בהם, ולא תמיד על רקע הפגנות, ולא תמיד על רקע אלימות, ולא תמיד על רקע סוגיה בוערת.

"הלוואי שהיה לנו הכוח, והלוואי שהיתה לנו היכולת לקדם אירועים כאלה בהידברות מוקדמת. לצערנו הרב, מדינת ישראל מתנהלת באופן שהדיונים נערכים תמיד סביב בעיה בוערת, ואין לנו אורך הרוח או הזמן לקדם נושאים ולמצוא להם פתרון מראש."

דברים אלה אמר שר החינוך בממשלת ישראל, שלדעתי יצטרך להיות זה שיפעיל ויהיה ממונה על ביצוע החוק. נדמה לי, שמחמת כבודו וכבודה של הממשלה, כדאי שהממשלה תאפשר לחוק הזה לעבור בקריאה טרומית. נדון בו בוועדת החינוך והתרבות, ואני בהחלט מוכן לשמוע הערות, כמו הערותיו של חבר הכנסת ריבלין. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דראושה, מה אתה אומר בעניין הזה? מה תצביע בעניין הזה?

נסים דהן (ש"ס):

דראושה מצביע אתנו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא מדבר על היהודים, כאשר הערבים נשארים מחוץ לתמונה.

דוד צוקר (מרצ):

למה? אתה רוצה להיכנס עכשיו לדיון על השבת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתם כל הזמן – – –

דוד צוקר (מרצ):

דתיים וחילונים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נעשה ביחד – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה מתנגדת להצעת חוק מועצת יחד, שהוגשה על-ידי חבר הכנסת לובוצקי. כבר בפתח הדברים אציין, כי הרעיון אכן קוסם: קיומו של מנגנון אפקטיבי ליישוב מחלוקות בדרכי שלום ונועם אכן יכול להפוך על פיו את מרקם החיים המורכב והמתוח הקיים כיום. באספקלריה אופטימיסטית ניתן לחזות למועצה כאמור הישגים חברתיים ממשיים, כמו גם תרומה משמעותית לדיון הציבורי ולתרבות הדיון. הבעיה היא שקשה לאמץ את החזון האידילי שבבסיס ההצעה.

ניתן להניח שלא בת-קול תצא מהשמים, חבר הכנסת לובוצקי, ותודיע מי ומי יהיו במועצה. המינוי, בין שייעשה על-ידי הנשיא ובין שייעשה על-ידי אחר, יהיה נתון ללחצים כבדים ולהשפעות פוליטיות במראית ובתוכן. מועצה שכזו אמורה להיות מורכבת מאנשים ראויים, שבדמותם ובמעשיהם יכולים לקנות את לב הציבור ולהכריע בכל עניין הנתון במחלוקת ברמת מומחיות ראויה. קושי כפול אורב במינוי כאמור: על המועמד להיות מקובל הן על הציבור שמכוחו הוא בא והן על הציבור שחולק על תפיסותיו בישראל ומחוצה לה. סבורני, כי אילו היו בקרבנו 23 אנשים המתאימים לתנאים הללו וביכולתם ליצור הסכמה רחבה, לא היינו עומדים, כפי שאנחנו נמצאים היום, בפני חשש רב לקיטוב ולפילוג.

תחת זאת, מתעורר חשש שהוועדה שתהיה ועדה קבועה תיעשה כר נוח להתפלמסות סקטוריאלית המונחית על-ידי שיקולים פוליטיים ושאר שיקולים זרים.

שונים הם פני הדברים בעניין כינונם של צוותים משותפים אד-הוק, כפי שנעשה לאחרונה בעניין הגיור הרפורמי והקונסרבטיבי, כאשר בדבר הזה, כמובן לצורך הכרעה קונקרטית, ניתן לתמוך.

הסכמה בין הצדדים לא ניתן לייצר בחוק. בהעדר הסכמה אמיתית לקיים דיון אמיתי בין כותלי המועצה, יהיו דיוניה עקרים, והדיון האמיתי ימשיך להיות בכנסת, בבתי-המשפט, בתקשורת ובכיכרות. מה שיהיה זה רק רישום בספר התקציב.

ובאותו עניין: ההצעה אינה מעניקה למועצה סמכויות או זכויות יתר כלשהן בזימון אנשים וחומר בפניה, במתן הוראות לאנשים וכדומה.

לכן אני סבור, כי על אף חגיגה של ההצעה והמטרות הטובות שלשמן היא באה, ניתן לצפות קשיים ניכרים ביישום הרעיון. לפיכך, אני מבקש להתנגד להצעת החוק.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

רגע, מה אתה עושה?

היו"ר ד' טל:

אצרף אותך, אדוני.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 18

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק מועצת יחד, התשנ"ח-1997, נתקבלה.

יעל דיין (העבודה):

נגד.

חיים רמון (העבודה):

צרף גם אותי.

היו"ר ד' טל:

בעד – 7, נגד – 18. סגן השר סילבן שלום גם הוא נגד, כלומר 19 נגד. גם הרב פרוש נגד, אז נצרף גם אותו. הצעת החוק לא התקבלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר לצרף את קולי בעד?

היו"ר ד' טל:

נצרף את קולו של חבר הכנסת גולדשמידט בעד הצעת החוק.

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – הפרטה), התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

היו"ר ד' טל:

אני עובר להצעת חוק פ/1827 של חבר הכנסת אפי אושעיה, הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – הפרטה), התשנ"ח-1997. בבקשה, ידידי חבר הכנסת אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היות שנפלה טעות בדברי ההסבר להצעת החוק שאני מגיש, אני מבקש להסביר במה מדובר.

היו"ר ד' טל:

אני מתבונן בחבר הכנסת הראל. אני מבקש ממזכירת הקואליציה לנהל את העניינים בשקט. בבקשה, אדוני.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן השר, אני מבקש לפנות אליך ולומר, שהצעת החוק קובעת דבר אחד, שבהפרטה של החברות הממשלתיות תחויבנה החברות הממשלתיות להתייעץ עם עובדיהן לפני שהולכים להפרטה של החברה. חובת ההיוועצות אינה מאלצת את הממשלה ולא את רשות החברות הממשלתיות ולא מישהו אחר לקבל כל מה שאומרים להם, אבל מה רע בהתייעצות? הצעתי את הצעת החוק, והייתי בטוח שהממשלה לא תהיה נגד ציבור העובדים ותביע את דעתה ותאמר כן לחובת ההיוועצות. אין כל סיבה שלא.

אשר לעידן הנוכחי של ההפרטה, שדוגלת בה גם הממשלה הזו וגם שר האוצר לשעבר, בייגה שוחט – אני אינני נגד הפרטה. אומנם אני חושב שצריך להפריט הכול, לא צריך להפריט את החינוך, את הבריאות וודאי שלא את הביטחון, אבל לגבי חברות כלכליות שהן בבעלות הממשלה ומנהלות באמצעות רשות החברות הממשלתיות אני תובע, שלפני שהולכים למכור אותן לבעלי הון, ישמעו את העובדים ויתיעצו אתם. הרי המשאב האנושי בחברה הוא הדבר החזק והחשוב ביותר. יש לנו עובדים אחראיים, ואם עומדים לקנות את החברה שבה הם מועסקים, עומדים לקנות אותה לא משום שנכשלה אלא בגלל הצלחתה, ואם היא הצליחה, היא בוודאי הצליחה בגלל העובדים שלה, ואם עומדים למכור אותה, צריכים לשמוע את כל העובדים, או את נציגיהם, ומה יש להם לומר על ההפרטה, מה חששותיהם, מה הם מציעים לעשות כדי לשפר מערכת חברתית זו, ולכן באה הצעת חוק זו.

אני מבקש להדגיש, שהצעת החוק הזו מוגשת לאחר דבריו – אדוני סגן שר הביטחון, אני מבקש לפנות אליך – של כבוד השופט גולדברג, נשיא בית-הדין לעבודה לשעבר, שאמר בוועדת העבודה והרווחה, שיש עיוות בחוק של רשות החברות הממשלתיות, שאין חובת היוועצות עם ועד העובדים. בעקבות דבריו של השופט גולדברג, אני מגיש את הצעת החוק הזו, ואני מקווה שהיא לא תעבור למשא-ומתן בין קואליציה לאופוזיציה, או לניגוח פוליטי. אדוני השר, אני מבקש לומר כאן ולהתחייב, שהצעת החוק הזו תוכן עם הממשלה, בלי לפגוע בזכויות של הממשלה להפריט את החברות. נכון אותה בתיאום המרבי האפשרי, ואני לא מוצא בעניין הזה סיבה למחלוקת פוליטית. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לך. אדוני סגן השר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מסכים – – לא יעלו את זה – –

אפי אושעיה (העבודה):

אני מסכים שהכול ייעשה בתיאום עם הממשלה. אני מתחייב כאן שכל דבר ייעשה בתיאום אתכם. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת אושעיה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הממשלה מתנגדת להצעת החוק שבנדון מהטעמים הבאים:

חובת התייעצות עם העובדים בעת מכירת בעלות בחברה, ככל שהיא קיימת בדין הכללי, מוטלת גם על המדינה. הצעת החוק שבנדון יוצרת אפליה בין סוגי העובדים במשק תוך העדפת עובדי חברות ממשלתיות, דבר שאין לו מקום משפטית וציבורית.

תכליתן של ההוראות בסעיפים קטנים 59ב(ג) ו-ד) לחוק החברות הממשלתיות, המטילות חובת התייעצות עם דירקטוריון החברה לפני קבלת החלטת ההפרטה, הינה לקבל מידע על מצבה של החברה הממשלתית העומדת בפני הפרטה מפי הגורם המוסמך והאחראי לניהול עסקיה, דהיינו מדיקטוריון החברה.

דירקטוריון החברה המופרטת הינו הגורם האחראי לריכוז כל המידע הרלוונטי לקבלת החלטת ההפרטה, ובין השאר תכלול חוות דעת הדירקטוריון את המידע ביחס להשפעת הפרטת החברה על עובדיה. לא חלה על העובדים כל מניעה להציג עמדה בעניין זה בפני דירקטוריון החברה.

במספר הולך וגדל של חברות ממשלתיות מכהנים דירקטורים – נציגי עובדים שנבחרו באופן ישיר על-ידי עובדי החברה. רק בשבוע שעבר נבחרו ב"בזק" שני דירקטורים מטעם העובדים. לדירקטורים אלה הזכות ואף החובה להביע את עמדתם ביחס להפרטה במסגרת ישיבות הדירקטוריון בהתאם לחוק.

אין אנו חולקים על ההנחה הבסיסית של מציע הצעת החוק, אבל לפי דעתנו הדבר הזה לא צריך לעבור בחקיקה.

יש לי הצעה אליך. מאחר שיש לנו רוב להוריד את הצעת החוק הזו, ואולי יש מקום לחשיבה נוספת עליה, אם תסכים שנדחה את ההצבעה כדי לקיים אולי דיון נוסף בממשלה על ההצעה לפני ההצבעה – ייטב. אם לא, אני איאלץ להסיר את ההצעה הזאת. אני מייעץ לך להסכים להצעתי. בכל מקרה, אנחנו נמצאים בשבוע האחרון של הכנס. יש לנו עד תחילת הכנס הבא זמן – –

אפי אושעיה (העבודה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אושעיה, המטרה שלי היא לא להפיל את ההצעה. הרי יש לנו פה רוב להפיל את ההצעה. מאחר שזה השבוע האחרון של הכנס, אין רלוונטיות לגבי קידום ההצעה אם ההצבעה תהיה היום או בשבוע הראשון של הכנס החדש. אין לזה שום משמעות, רק שבשלושת החודשים האלה אולי ניתן יהיה לשנות את עמדת הממשלה. לכן, אני מציע לך לדחות את ההצבעה. אתה מקבל את זה? תודה רבה.

אדוני היושב-ראש, ההצבעה תהיה עם פתיחת הכנס, בשבוע הראשון.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מקבל את ההצעה של סגן השר.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, חבר הכנסת אושעיה, המקבל את הצעתו של סגן השר. אשר על כן, ההצבעה לא תהיה היום, היא תהיה בתחילת הכנס הבא. תודה רבה.

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כשירות למינוי מנהל כללי), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' רביץ)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1887, של חבר הכנסת אברהם רביץ, הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כשירות למינוי מנהל כללי), התשנ"ח-1998. בבקשה, אדוני הרב.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני נמצא קצת במבוכה. כחבר קואליציה לא הייתי אמור להגיש הצעת חוק שלהפתעתי הממשלה איננה תומכת בה. אני כבר רוצה לומר, אני מניח שהצעת החוק הזאת תעבור ותגיע לוועדה, אבל אני, כמובן, לא אקדם אותה בלי הסכמת הממשלה.

הצעת החוק שאני מציע היא מאוד פשוטה. כיום, לפי החוק הקיים, אפשר למנות – לא מדובר ברבנים, כך שלא צריך לחשוש – אדם שיש לו כישורים מוכחים שהוא פעל לפחות 12 שנים כמנהל של חברה גדולה, לחברה ממשלתית, אבל החוק אומר: במקרים חריגים.

דיברתי עם השופט בן-דרור ושאלתי אותו: מתי אתה מפעיל בוועדה שלך את שיקול הדעת למקרים חריגים? הוא אמר לי, שלמיטב ידיעתו הפעילו את שיקול הדעת רק שלוש פעמים מאז היות הוועדה. אחד, מקרה לורינץ, השני, מקרה פלד, ועוד מקרה אחד שאני לא זוכר.

חיים אורון (מרצ):

צ'רה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

נכון, צ'רה. זה היה המקרה השלישי. שאלתי אותו: מדוע אינך מפעיל את שיקול דעתך יותר? הוא אומר לי: אני לא יודע בדיוק מה זה מקרים חריגים, זה מאוד מפריע לי, אבל זה ממש חבל, מכיוון שיש כל כך הרבה אנשים טובים. ואני אתן לכם רק דוגמה אחת, בלי לנקוב בשמות. אדם שהיה ראש רשות מקומית ופרש מהיותו ראש רשות כי הוא רצה להיות מועמד למנהל חברה ממשלתית, שהיא מצומקת, קטנה לאין ערוך מהרשות המקומית שהוא היה בראשה. אמרו לו: אתה לא יכול.

לכן אני חושב שההצעה הזאת היא הצעה נכונה ובמקומה. אני מבטיח לך, אדוני סגן השר המשיב בשם הממשלה, שאני לא אריץ את הצעת החוק הזאת בוועדת הכספים בלי לתאם עם הממשלה, והרי יש לי מה לומר שם.

לכן אני מבקש להצביע בעד הצעת החוק הזאת. לא יקרה שום דבר רע. דרך אגב, הממשלה לא אמרה לי שהיא מתנגדת. להיפך, בדיבורים בעל-פה אמרו לי: "זה עושה שכל".

לכן אני מבקש להעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית, ואני אעצור זאת עד לתיאום עם הממשלה. תודה, רבותי.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן השר סילבן שלום, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הממשלה מתנגדת להצעת החוק מהטעמים שלהלן:

הכשירות הראויה למנכ"ל בחברה ממשלתית, כפי שמופיעה כיום בחוק החברות הממשלתיות, קרי שילוב של תואר אקדמי הרלוונטי לניהול חברה ממשלתית וניסיון מעשי, היא הכשירות המינימלית הראויה, ואין לגרוע ממנה אלא בנסיבות מיוחדות.

חבר הכנסת רביץ, יש שיקול דעת לוועדה לבדיקת מינויים. שיקול הדעת הזה קובע, שיש לה, בנסיבות מיוחדות, אפשרות לסטות מהוראת החוק הדווקנית, שאומרת: תואר אקדמי פלוס ניסיון. אבל גם שיקול הדעת של הוועדה צריך להיות מוגבל בנסיבות אלה.

כך גם נקבע במפורש כיום בסעיף 37(ג) לחוק, כי מינוי מועמד חסר תואר אקדמי – ואפשר למנות, כמו שאתה יודע, מועמד חסר תואר אקדמי – כנדרש בחוק, למשרת מנכ"ל חברה ממשלתית, טעון גם אישור הוועדה, כי קיימים נימוקים מיוחדים למינוי האמור.

אתה זוכר את מקרה ידיך מר לורינץ, שזה הסעיף הרלוונטי שחוקק כדי לאפשר למר לורינץ להיות חבר בוועדה המייעצת של בנק ישראל, כי אמרו: לא יעלה על הדעת שהוא לא יוכל להיות חבר בוועדה המייעצת של בנק ישראל כאשר הוא היה שנים רבות יושב-ראש ועדת הכספים. לכן, המגבלה של השכלה אקדמית הוסרה בנסיבות מיוחדות. אבל, להסיר זאת באופן גורף – הממשלה מתנגדת, כי הצעת החוק, אם תתקבל, תבטל למעשה את הדרישה למתן אישור מיוחד למינוי מועמד חסר תואר אקדמי לתפקיד מנכ"ל חברה ממשלתית בידי הוועדה. כך יהפוך מינוי מנכ"ל חברה ממשלתית חסר תואר אקדמי מחריג לכלל ולדבר שבשגרה, דבר שיפגום באיכות הניהול בחברות ממשלתיות ולהחטאת תכלית החקיקה.

אין ספק, שכאשר תיקן המחוקק לפני שנים מעטות את הסעיף שאותו מבקשת הצעת החוק לתקן – היו אלה חברי הכנסת חיים אורון ודדי צוקר – הוא נתן היטב את דעתו לשאלת הכשירות הראויה. מאחר שהמחוקק קבע את הקריטריונים, כפי שמופיעים בחוק, לפני זמן לא רב, ואף קבע הסדר למינויים חריגים של מנכ"לים שאין להם תואר אקדמי, לא קיימת כיום, לדעתנו, סיבה לתקן את המצב האמור.

חבר הכנסת רביץ, אני מציע לך מה שהצעתי לחבר הכנסת אושעיה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לך אפשרות לקדם זאת בזמן הפגרה. לכן אין לזה משמעות אם תביא זאת להצבעה עכשיו ותחכה שלושה חודשים, או שתביא את זה להצבעה בשבוע הראשון לאחר הפגרה. עכשיו, לפי מה שנראה לי, ההצעה תיפול.

לכן, אם אתה מוכן לשקול את האפשרות לדחות את ההצבעה לשבוע הראשון של הכנס הבא – לפי דעתי, ייטב גם לך. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רביץ? אדוני מבקש להצביע עכשיו.

ובכן, רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כשירות למינוי מנהל כללי), התשנ"ח-1998. מי בעד ומי נגד? בבקשה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 25

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – כשירות למינוי מנהל כללי), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, 12 בעד, 25 נגד. אני מצרף את קולו של חבר הכנסת שריד למתנגדים. הצעת החוק לא התקבלה.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – חפיפת שרים)

(הצעת חבר הכנסת ג' עזרא)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – חפיפת שרים), מס' פ/1901. חבר הכנסת גדעון עזרא. חבר הכנסת זיסמן. ידידי חבר הכנסת זיסמן. בבקשה, אדוני.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

יש פה רעש.

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם. חבר הכנסת גפני, הואל נא לשבת. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתי לא עולה כסף, הצעתי חוסכת כסף רב. אני מבקש להעלות הצעת חקיקה שתקבע שתהיה חובת חפיפה בין שר יוצא לשר נכנס. שכן היום אנחנו רואים תופעות, וראינו גם בעבר, שחילופי השרים נעשים בתוך דקות. בארצות-הברית לנשיא הנכנס יש ארבעה חודשים ללמוד את התפקיד החדש, ואילו אצלנו עושים את זה כהרף עין. לפי דעתי, השר היוצא חייב לספר לשר הנכנס על כל הדברים התלויים ועומדים. בדרך כלל גם המנכ"ל מתחלף, וגם שם אין מי שיעביר את הנושאים. לכן חשוב שתהיה חפיפה של בעלי התפקידים העיקריים והחשובים ביותר במדינה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

יש כאלו שטוענים שאי-אפשר לחוקק חוק כזה, מאחר שאין בו סנקציה. אני חושב שהסנקציה העיקרית היא, שאם שר יוצא לא יעשה חפיפה כהלכה או ששר נכנס לא יעשה חפיפה כהלכה, הציבור לא יקבל זאת. מדובר בכספי ציבור, מדובר בנושאים של חיי אדם, ואני מבקש מהכנסת לתמוך בהצעת החוק. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת עזרא, רבותי, בואו לא נגיע למצב שכל מי שהצעת החוק שלו לא עוברת – הוא נגד חוקים אחרים. זה לא יעזור לאיש – – –

היו"ר ד' טל:

שמעתי שחבר הכנסת רביץ יצביע נגד חוק הבשר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז רביץ במקרה לא, אבל יש כאלה שמודיעים, שאם לא יעבירו להם את ההצעות, הם יצביעו נגד חוק הבשר. אני חושב שזה באמת דבר שלא צריך להגיע אליו.

ההצעה שלך היא הצעה נכונה בבסיסה, חבר הכנסת גדעון עזרא. אבל לפי דעתי היא מצביעה על מצב שאסור שיהיה קיים, ואני אסביר לך למה. כאשר שר מגיע – ואני באתי עם שר לשבעה משרדים חדשים. אתה שומע אותי טוב? יש מצב מסוים שבו רוב השרים שנכנסים לא רק שלא רוצים לראות את השר, אלא לא רוצים לראות אף אחד מקרבתו שנמצא שם דקה אחת נוספת אחרי שהם באים. זאת מכל מיני סיבות, בעיקר בחילופי שלטון. הדבר הזה לפעמים אפילו צורם. אני יכול לספר לך על מקרים שאנשים הגיעו ואמרו להם מייד: בתוך שעתיים אתם בחוץ.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זאת המדינה שלנו, מה זאת אומרת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, חבר הכנסת עזרא, תראה, יש מצב שאתה רוצה לאנוס שר שנכנס לתפקידו – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כששר הביטחון יוצא מתפקידו, הוא לא צריך להעביר את התפקיד לשר הביטחון הבא?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אמרתי שהדבר הזה נכון בבסיסו, אך כשאתה אונס שר מסוים לקבל חפיפה מהשר שקדם לו והוא לא מעוניין בכך, יש עם זה בעיה. אני רוצה להגיד לך, שבארצות-הברית אומנם נבחרים לתפקיד בתחילת יוני – –

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני מבקש מהסדרנים שם לעשות סדר, שאם לא כן, אני אעשה סדר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – וב-20 בינואר הנשיא נכנס לתפקידו.

אני מציע לך מה שהצעתי לקודמך. אפי אושעיה קנה, הרוויח עד לתחילת הכנס, הרב רביץ החליט ללכת להצבעה, ונפל. לכן, מאחר שלא תוכל לקדם את ההצעה בזמן הפגרה, וסתם תחכה שלושה חודשים או חודש וחצי עד תחילת מאי, אני חושב שכדאי לך לדחות. חבר הכנסת עזרא, אני מציע לך להסכים. אם אתה לא מסכים, הולכים להצבעה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – חפיפת שרים), מי בעד, מי נגד?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 24

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – חפיפת שרים) נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, חמישה בעד, 24 מתנגדים. הצעת החוק לא התקבלה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

שר הפנים נמצא במקום? כן, הוא נמצא. אדוני שר הפנים יעלה וישיב על שאלות.

תעריפי הארנונה והמים למקוואות

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר הפנים ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

ביום 6 בנובמבר 1996 שיגר אליך מזכיר סיעת ש"ס צבי יעקבזון את המכתב הרצוף בזה, על נספחו, וענינו: התעריפים הגבוהים של הארנונה והמים למקוואות. מכתבו היה בהתייחס לתשובתך על שאלתא שהגשתי בעניין זה, שבה הודעת כי תבדוק את טיעוני.

רצוני לשאול:

1. האם השיב משרדך עד כה על המכתב האמור?

2. אם לא – מדוע?

3. האם נעשה דבר?

4. אם כן – מה?

שר הפנים א' סויסה:

4-1. כיום מוגדרים מקוואות ומוסדות דת לצורך חישוב אגרות מים בקטגוריה של שירותים ציבוריים. לפיכך החיוב עבור אספקת מים וטיפול בביוב הינו בהתאם.

משרד הפנים פנה למשרד האוצר בהצעה לשנות הגדרתם לצורכי תשלום אגרות מים וביוב של מקוואות, בתי-תפילה ובתי-עלמין לכל הדתות, ולהשוות את התשלום בעבור אספקת מים ואיסוף הביוב למחיר המשולם על-ידי בתי-המלון. לצערי, בשל התנגדות האוצר לא אישרה ועדת הכספים את הבקשה. נשוב ונעלה זאת לאחר שנתאם את הנושא שוב עם משרד האוצר.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני לא אשאל עוד. אני סומך שאדוני השר יעשה ככל יכולתו כדי שאכן כך יהיה.

הנפקת תעודת זהות לאסיר

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הפנים ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

כאשר נעצר האסיר מא"ט – שמו המלא מופיע במקור – ב-1992 נלקחה מידו תעודת הזהות. את ריצוי עונשו הוא עומד לסיים בקרוב. במכתבי מתאריכים 18 במרס 1997, 28 במאי 1997 ו-29 באוקטובר 1997, אשר עדיין לא זכו לשום תגובה, ביקשתי שתונפק לו תעודת זהות חדשה, תחת זאת שכל הנראה אבדה ואיננה.

רצוני לשאול:

1. האם תונפק לאסיר הנ"ל תעודת זהות ומתי?

2. מדוע לא זכו מכתבי לתשובה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הפנים לא לקח את התעודה, והמבקש לא הגיש הודעה על כך כדין. עליו להגיש בקשה לקבלת תעודת זהות ולצרף שתי תמונות באמצעות נציג שירות בתי-הסוהר. אם התעודה אבדה בבית-הסוהר, עליו להמציא אישור על כך. עם הגשת הבקשה, היא תיבדק ותיענה בהתאם לתוצאות הבדיקה.

זיוף תעודות זהות ומסמכים רשמיים

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הפנים ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

באמצע חודש נובמבר נחשפה שיטה לזיוף מסמכים רשמיים שמנפיקה המדינה, על-ידי שימוש באמצעים ביתיים.

רצוני לשאול:

1. האם משרד הפנים מודע לתופעה ולהשלכותיה?

2. האם נעשים צעדים בפועל לשיפור המצב, ומה הם?

3. האם מתקיים שיתוף פעולה עם משרדים נוספים כדי לצמצם את נזקי הזיוף?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. משרד הפנים מודע לתופעות זיוף תעודות הזהות ולהשלכותיהן, ועל כן נכנסו להליך הנפקת תעודת זהות חדשה, חכמה.

על-פי לוח הזמנים נוכל לצאת עם התעודה בתחילת שנת 1999, ואין ספק שמהלך זה יקשה את הזיופים, ומשרדים אחרים יוכלו להשתתף בשירות זה.

מתן תקציבים לבית-הספר הערבי המקיף בעכו

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר הפנים ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

נודע לי, כי ב-25 באוגוסט 1997 הבטיח ראש עיריית עכו לוועד ההורים בבית-הספר הערבי המקיף להעביר את התקציבים הדרושים לשיפור מצבו של בית-הספר, אבל ההבטחה טרם מומשה.

רצוני לשאול:

האם יורה משרדך לעיריית עכו להעביר לאלתר את התקציבים הדרושים לבית-הספר הנ"ל?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין משרד הפנים מעורב בניהול הפנימי של הוצאות החינוך ברשות. הכתובת לשאלתא הינה משרד החינוך, אולם מאחר שנתבקשנו על-ידי המזכירות להשיב על השאלתא, אני עושה זאת ברצון.

מעיריית עכו העבירו אלי את פירוט התקציבים שהועברו לבית-הספר המקיף בהתשנ"ז: בניית אולם ספורט בשווי כ-750,000 ש"ח; החלפת דלתות בשווי כ-50,000 ש"ח; שיפוץ חדרי שירותים והתאמות בשווי כ-600,000 ש"ח – במהלך השנים התשנ"ו-התשנ"ז. מכונת צילום חדשה בשווי כ-25,000 ש"ח; רכישה כללית בשווי כ-350,000 ש"ח – לרבות חשיפה טכנולוגית; מועדונית בית-ספרית בשווי כ-23,400 ש"ח; דמי שתייה בשווי כ-1,000 ש"ח; שיפוץ קיץ בשווי כ-35,700 ש"ח. סך הכול לשנת התשנ"ז: 1,835,100 ש"ח. אשר לשנת 1998 מתקצבת תמיכה בסכום 289,664 ש"ח; דמי שתייה – 1,800 ש"ח ודמי שכפול – 20,500 ש"ח.

סיחב להעניק אזרחות לאשת חייל קרבי

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר הפנים ביום כ"ה בכסליו התשנ"ח (24 בדצמבר 1997):

משרדך מסרב להעניק אזרחות ישראלית לגברת א"ק, רעייתו של מר א"מ – שמותיהם המלאים מופיעים במקור – המשרת כחייל קרבי בחטיבת גבעתי.

רצוני לשאול:

1. מדוע מסרב משרדך להעניק אזרחות ישראלית לגברת ק'?

2. כיצד ייתכן כי חייל המשרת את מדינת ישראל ומקריב את חייו למענה צריך לדאוג לאי-גירושה של אשתו מן הארץ?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

שר הפנים א' סויסה:

על-פי מדיניות משרד הפנים זה זמן רב, אשר אושרה על-ידי בית-המשפט העליון, אדם השווה שלא כחוק ונישא לישראלית, תיבדק בקשתו רק לאחר שיצא מן הארץ. במקרה שלפנינו שהתה האשה בארץ במשך למעלה משנה באופן בלתי חוקי. לאחר היציאה לא יעכב משרדנו את תשובתו.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ברונפמן, שאלה נוספת?

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לא.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, שאילתא מס' 2360: פנקס הבוחרים לעיריית בני-ברק. חשבתי – פנקס הבוחרים להסתדרות; זה יותר רלוונטי.

רן כהן (מרצ):

זה לא לשר הפנים. לא הייתי מטריד אותו בזה.

פנקס הבוחרים לעיריית בני-ברק

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר הפנים ביום כ"ג בטבת התשנ"ח (21 בינואר 1998):

בעקבות הבחירות לעיריית בני-ברק, שנערכו ב-6 בינואר 1998, רצוני לשאול:

1. כמה תושבים העבירו את כתובתם אל העיר בני-ברק בחצי השנה האחרונה שלפני סגירת ספר הבוחרים לעירייה?

2. מה יעשה משרד הפנים כדי למנוע זרם המוני ומלאכותי מאלה שהצביעו אמש לערים אחרות כדי להצביע פעם נוספת גם שם?

שר הפנים א' סויסה:

1. בשנת 1996 בוצעו 4,165 שינויי מען ליישוב בני-ברק מיישובים אחרים, בעוד שבמחצית הרלוונטית של שנת 1997 בוצעו 1,246 שינויי מען לבני-ברק מיישובים אחרים, דהיינו, יחסית אף פחות מאשר בשנת 1996.

2. לאור האמור לעיל, אין צורך בפעולה כלשהי, אולם למען הסר ספק פרסמנו לאחרונה הודעה המתייחסת לנושא זה וכוללת את עונשו של הפועל בניגוד לחוק. אני לא רוצה להטריח אתכם ולקרוא לכם את כל ההודעה, אבל אנחנו ממשיכים לעקוב אחר הנושא.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אני מודה לשר. אדוני השר, הלוא אתה מבין את כוונתי בשאלה. הבעיה היא שקיים חשש, שאנשים שהצביעו לעיריית בני-ברק אמורים לעבור משם או להחזיר את כתובתם כדי להצביע גם לעירייה אחרת. האם השר ער לסוגיה – אני לא רוצה לקרוא לכך סכנה – לסוגיה שבה באופן מתוחכם יעבירו כתובות או העבירו כתובות לבני-ברק, ועכשיו יחזירו אותם למקומות אחרים כדי להשפיע על ההצבעה, או יותר נכון לעוות את תוצאות ההצבעה האמיתיות? תודה.

שר הפנים א' סויסה:

חשבתי שאחסוך את קריאת ההודעה, אבל מכיוון ששאלת את השאלה אקרא כמה שורות ממנה. ההודעה היא מ-2 במרס 1998, והיא אומרת כך: בעקבות פרסומים שונים בתקשורת על תושבים המחליפים את כתובתם ליישובים שאינם גרים בהם במטרה להצביע בבחירות לרשויות המקומיות, מבהיר שר הפנים אליהו סויסה, כי יש להתייחס לתופעה זו בחומרה רבה. זו עבירה פלילית שהעובר עליה צפוי לשלוש שנות מאסר על-פי חוק.

חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, קובע, כי מי שמסר הודעה כוזבת בידועין, עבר על החוק. יתר על כן, חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, סעיף 85א, קובע שנוסף על העבירה על חוק המרשם, אדם המוסר הודעה כוזבת בדבר שינוי מען, מיישוב אחד ליישוב אחר, ובעקבות שינוי מען זה הצביע בבחירות ביישוב שאינו תושב בו, עבר עבירה פלילית שעונשה שלוש שנות מאסר.

אני בהחלט ער לעניין הזה; אנחנו ממשיכים לעקוב אחריו. בשלב הזה אני לא רואה שום ביסוס לטענה ולכותרות שגם אני ראיתי בעיתונים. אבל, כפי שאמרתי, אנחנו ממשיכים לעקוב אחר הנושא.

איחוד יישובים ערביים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום א' בשבט התשנ"ח (28 בינואר 1998):

לאחרונה התפרסמו ידיעות שבכוונת משרד הפנים לאחד את דיר-חנא ועראבה ואת עוספיא ודליית-אל-כרמל. הידיעות מעוררות התנגדות ביישובים אלה.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעות הנ"ל נכונות?

2. מה היא מדיניות משרדכם בנושא זה?

3. האם קיימת החלטה במשרדכם לאיחוד יישובים ערביים, ואם כן – מה הם הפרטים?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הממשלה החליטה לאחד רשויות מקומיות והטילה על שר הפנים למנות ועדה לבדיקת הסוגיה. ואומנם מונתה ועדה ציבורית בראשותו של פרופסור אריה שחר מהאוניברסיטה העברית.

הוועדה בוחנת כעת 13 מקבצים מבחינה כלכלית, חברתית ומרחבית; עדיין אין המלצות כלשהן לאיחוד.

ועדה זו בודקת את כלל השלטון המקומי במדינת ישראל.

ידועה למשרדי התנגדותם של התושבים לאיחודים אלה.

רישוי כלי נשק של בחורי ישיבות באזורי יש"ע

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הפנים ביום ח' בשבט התשנ"ח (4 בפברואר 1998):

בתקופה האחרונה נודע לי, כי הופסק אישור רישיונות לנשיאת אקדח פרטי לבחורי ישיבות הסדר ברחבי יש"ע. אותם חיילים נמצאים בשל"ת ברובם, ולימודי תלמוד ברחבי יש"ע הם חלק בלתי נפרד משירותם הצבאי.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לסכנה שבה מצויים החיילים כאשר אין ברשותם דרך להתגונן?

2. איך תיפתר הבעיה הזאת?

שר הפנים א' סויסה:

כבעבר, מפעיל משרד הפנים נוהל המסדיר את הזכאות לקבלת נשק למתגוררים ביהודה, שומרון וחבל-עזה, אולם הסדר זה מתייחס לאזרחים בלבד. אין משרד הפנים עוסק במתן נשק צבאי לחיילים, כמו גם ברישיונות לנשק אזרחי לחיילים, ודבר זה מסור לשלטונות הצבא.

ישיבות יכולות לקבל רשיון ל"מפעל ראוי", כפי שנקרא כך בחוק, לרכוש בעצמן את הנשקים, ועל-פי נוהל קיים לנפק לבחורי הישיבה את הנשקים שיוחזרו לישיבה בתום הלימודים.

מימון משפטו של ראש מועצה

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר הפנים ביום כ"ב בשבט התשנ"ח (18 בפברואר 1998):

מצורפת כתבתו של העיתונאי מרדכי גילת, ולפיה התערב סגן הממונה על מחוז המרכז במשרד הפנים, מרדכי בן-עזרא, למען מימון הוצאות שכר טרחה למר שלום כהן, מי שעמד בראש המועצה המקומית בגדרה והורשע במרמה ובשיבוש הליכי משפט, מכספי המועצה המקומית בגדרה.

רצוני לשאול:

1. האם ניתנה ההוראה לממן את שכר טרחה של מר כהן, בסך 100,000 ש"ח, מקופת המדינה בידעת משרדך? האם שולם הסכום?

2. אם כן – האם מממן משרד הפנים ראשי רשויות אחרים שהורשעו בדין? מי הם, ובאילו סכומים?

3. אם לא – כיצד ינהג משרדך בעניין האישור הזה?

שר הפנים א' סויסה:

מדובר כאן בראש המועצה המקומית גדרה.

1. לא ניתנה כל הוראה, והסכום לא שולם.

2. משרד הפנים אינו מממן הוצאות משפט של ראשי רשויות מקומיות שהורשעו בדין.

3. היועץ המשפטי של משרד נתן חוות דעת שאין מקום למימון הוצאות במקרה האמור.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, אדוני השר, עמדת בזמנים – תשובות במסגרת שתי דקות.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים בבניינים

ציבורים), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים בבניינים ציבוריים), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק פ/130.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אין מי שיענה. מי עונה?

היו"ר ד' טל:

שר הפנים.

אדוני השר, תשובה שלך, ואנחנו עוברים להצבעה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא הזה הועלה בשבוע שעבר, ועל-פי החלטת נשיאות הכנסת התשובה ניתנת היום.

הצעת החוק מבקשת להחיל את ההסדר המוחל על בניינים ציבוריים ביחס לנכים גם על ילדים.

הרעיון כשלעצמו טוב. דא עקא שהמסגרת שבה מבקשת ההצעה לקדם את האינטרס הזה אינה מתאימה.

החוק הנוגע לנכים והתקנות שהותקנו על-פיו מניחים כי יש לאשר לנכים גישה למוסדות ציבור שונים אשר משרתים את כלל האזרחים הבוגרים. לפיכך החוק והתקנות מחייבים התאמת בניינים ציבוריים אלו לשימושם של הנכים כמתחייב במדינה נאורה.

עולמם של הילדים שונה במהותו: הם אינם זקוקים לגישה למשרדי ממשלה, לפקידי מס, עיריות וכו'. עולמם מותאם בעבורם. במידה רבה בתי-ספר, גני-ילדים, ספריות המיועדים לשרת קהל של ילדים מותאמים מבנית לצורכיהם של אלו.

לפיכך אין לכרוך זה עם זה את התאמת עולמם של הבוגרים המוגבלים והתאמת עולמם של הילדים לתפקוד בשורה של מבני ציבור המיועדים בעיקרם לשרת את המבוגרים. אין גם אינדיקציה לכך כי אכן קיים צורך אמיתי שלא בא על סיפוקו בהתאמת העולם שלה נזקקים הילדים למגבלות הנובעות מגודלם הפיזי.

נוסף על האמור לעיל, קבלת חוק כזה תטיל הוצאות נוספות על השלטון המקומי ועל גופים אחרים, ואינני רואה את המקור למימון לכך.

לאור האמור ולאור החלטת ועדת השרים לחקיקה שהתנגדה להצעה, גם אני מתנגד לה ומבקש להסירה מסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

ח כהן (מרצ):

רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, לא מדובר בהתאמה של מאה אחוז בסידורים לנכים במבני הציבור. מדובר בדאגה לילדים באותם מבני ציבור שבהם משתמשים ילדים, למשל, קניונים, מקומות קנייה, ריכוזי אוכלוסייה, מקומות משחק לילדים. היום אין התאמה, לא לגבי שירותים, טלפון, גובה חלונות, גובה מעקים. אני מבקש שהדבר יועבר לוועדה. היא תבדוק באילו מבנים צריך, אילו התאמות נדרשות – אז נדע ששום ילד בישראל לא נהרג חלילה או נפגע משום שלא דאגנו לסידורים. זה הכול, זאת לקונה בחוק, צריך לבדוק את הדבר הזה וללכת הלאה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת רן כהן, הצעת חוק התכנון והבנייה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 17

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים

בבניינים ציבוריים), התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם

בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, בעד – 20, נגד – 17, אין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעת חוק השמות (תיקון – קבלת שמות משפחת שני ההורים), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת א' גולדשמידט)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת החוק הבאה, של חבר הכנסת גולדשמידט, הצעת חוק השמות (תיקון – קבלת שמות משפחת שני ההורים), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1521. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מתכבד להביאה בפני הכנסת לקריאה טרומית, הצעת חוק השמות (תיקון – קבלת שמות משפחת שני ההורים), היא אחת מהצעות החוק שהיתה אמורה להידון ביום האשה הבין-לאומי כאן בכנסת. הצעת החוק הזו אמורה לקדם או להשוות זכות של אשה, של כל אשה, שנתקפחה במשך השנים על בסיס נהג, בדרכים שבהן המערכת החברתית התייחסה לנושא של נישואין. ובמה מדובר?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

היום אין נישואין בכלל, יש סתם ילדים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני חבר הכנסת רביץ, אני רוצה להודיע לך שאני אדם נשוי.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אתה במקרה כן, אתה שייך לדור הקודם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני שייך לדור קודם, ויש לי בנות, ואני מקווה שהן תהיינה נשואות. בוא לא ניסחף.

צבי הנדל (מפד"ל):

יש לך אשה נחמדה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מדוע הוגשה הצעת החוק הזו ביום שוויון זכויות הנשים או יום האשה הבין-לאומי? היא פשוט באה לתקן עוול מתמשך שאין לו שום מקום בחברה מודרנית. והעוול המתמשך הוא בכך, שכאשר בני-זוג נישאים, באופן אוטומטי נרשם שם משפחתה של האשה על-פי שם המשפחה של הבעל.

נכון הוא, שבהסכמת שני הצדדים יכול גם שם משפחת האשה להירשם, אבל הדבר הזה תלוי בהסכמתו של הבעל. מטרת הצעת החוק היא לשנות את העיקרון, והעיקרון יהיה, שבעת נישואין שם האשה, מה שאנחנו קוראים, שם הנעורים שלה, יצורף לשם המשפחה של הבעל במקרה שנולדים ילדים. קרי, הילד שנולד לזוג יקבל את שמות המשפחה של שני ההורים שלו.

קריאה:

למה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה? למה שהוא יקבל דווקא את השם של אביו?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה שם המשפחה של אשתך?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסורת ישראל.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש בעיה. חבר הכנסת לובוצקי – – –

נסים דהן (ש"ס):

– – – כהן שהוא לא כהן?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חבר הכנסת גולדשמידט, מה שם המשפחה של אשתך?

אלי גולדשמידט (העבודה):

רותם.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

למה לא כתבת?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה השאלה?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה הרבותא?

אלי גולדשמידט (העבודה):

הרבותא היא בכך, שברגע – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — אילו אנשים — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, אני לא שומע את השאלות שלך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — אנשים דורשים את זה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מוכרח לומר, שאני לא מבין את השאלה. למה אתה לא מתייחס לגופו של עניין? מה זה חשוב מי רוצה את זה? הנקודה היא פשוטה — לקבוע שכאשר ילד נולד הוא יקבל את שמות המשפחה של שני הוריו — גם אביו וגם אמו, אלא שההורים יוכלו להחליט בהסכמה שיהיה או שם משפחת הבעל או שם משפחת האשה. אני מודע לסוגיה שחבר הכנסת לובוצקי מנסה להעלות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

לגבי דור שני, דור שלישי ודור רביעי, ניתן לפתור את העניין הזה, ואנחנו נפתור אותו במסגרת חקיקה. גם בנושא הזה אפשר להגיע למסגרת של הסכמות בין הבעל לבין האשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל יש פה נקודה עקרונית, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה חושב שזה יחזק את מעמד האשה?

נעמי חזן (מרצ):

בוודאי.

נסים דהן (ש"ס):

מה תעשה אם לאשה קוראים "כהן" והבעל הוא "ישראל"? אתה יודע לאיזו מכשלה אתה גורם?

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, אני אשאל אותך שאלה אחרת.

רחבעם זאבי (מולדת):

ישראל – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

נניח שלדעתך זה לא תורם. תגיד לי במה זה מזיק – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הבן יירשם על שמי ולא על שם אשתי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — או מדוע ילידיך צריכים להיקרא רק "זיסמן", ולא בשם המשפחה של אשתך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

איזה בלבול?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מרשה לי לענות לך מדוע זה מזיק? מפני שאם שם המשפחה של הגברת הוא "כהן", בעצם עלול להיווצר מצב שילד יישא את שם משפחת אמו — גם אם נניח שזה היה בהסכמה, כפי שאתה אומר — את השם "כהן".

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר ד' טל:

בעצם, הוא ילך עם השם "כהן" כל הזמן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא. אדוני היושב-ראש, אני מענה לך על הנקודה שאתה העלית. בסופו של דבר, בהיבט ההלכתי לא השם הוא הקובע אלא מה שעומד מאחוריו. ברור שמי שאביו איננו כוהן לא יהיה כוהן, ולא משנה מה יהיה השם. הרי גם היום ניתן לבחור, בהסכמה, בשם "כהן", ואפשר לבחור בהסכמה בשם "כץ". אדוני היושב-ראש, אני עונה לך. זאת אומרת, אם אתה בוחר בשם הזה, גם אז יכולה להיווצר אותה הטעיה שאתה מדבר עליה. כדי לפתור את ההטעיה, במפורש כתוב מי הוא אביו של אותו אדם. כאשר מדובר במסגרת ההלכה, לא יפגע שום דבר. אין שום חשש בעניין הזה. ואם החשש הזה גדול

באמת, אותם שני בני-זוג יחליטו שלא יצטרף שם האשה לשם הילד או הילדה. אבל, העיקרון צריך להיות.

חבר הכנסת זיסמן שאל שאלה ולא חיכה לתשובה שלי. חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה שואל, במה זה יקדם את נושא שוויון הזכויות לנשים. יש פה אלמנט סמלי.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש פה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אתן לך דוגמה שלי ושל יושב-ראש המפלגה שלי – בסדר? אני אתן לך דוגמה בלי שמות. כאשר אם היא בתם היחידה של הוריה ויש לה ולבעלה ילדים, הילדים יישאו, במצב כפי שהוא היום, רק את שם האב. שם משפחת האם לא יעבור לדורות הבאים. הוא לא יעבור – הוא יימחק. מדובר על זכר המשפחה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – – אין מניעה חוקית היום במדינת ישראל, ואם אתה רוצה אתה יכול להוסיף.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן, אבל זה תלוי בהסכמתו של הבעל.

יצחק וקנין (ש"ס):

למה שלא יהיה תלוי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה תלוי בהסכמה של הבעל. למה להעמיד את האשה במצב שהיא צריכה להיות תלויה בהסכמתו של הבעל? אני לא מבין מה זה צריך להפריע. כאשר הילד יישא את שמות המשפחה של שני הוריו או של האב או של האם לפי הבחירה של שני ההורים, מדוע זה צריך להפריע? למה זה צריך להיות רק "זיסמן"? למה לא יונצח גם שם רעייתך לדורות הבאים? למה לא יונצח שם רעייתי, אשתי, הלאה לדורות הבאים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מי שמחשיב את המורשת לא צריך לשנות את השם שלו – – – לשנות את השם שלי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא מדבר על שינוי. אתה עונה לי בדבר שאני בכלל לא העליתי.

נעמי חזן (מרצ):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, לצערי אתה עונה שלא לעניין. אני לא ביקשתי שתשנה את שמך. אני מכבד את זה. גם לי הציעו לעברת את שמי, ואני לא הסכמתי לעברת את שמי, אף שזה אולי נשמע יותר טוב, כדי לשמור את המורשת של משפחת אבי. לא זו הנקודה שעומדת על הפרק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — אשה תשאל את הבעל אם היא מוכנה — — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

מה קרה להם?

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך לכבד מורשת — — — הולכים בעקבות האב: גם בתנ"ך, גם במשנה — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה צריך ללכת רק בעקבות האב?

רחבעם זאבי (מולדת):

מורשת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה זה "מורשת"?

רחבעם זאבי (מולדת):

מורשת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נו, באמת. לפי המורשת, אשה לא יכולה להצביע לכנסת ולא יכולה לכהן בסנהדרין. יש פה נשים בכנסת.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני חבר הכנסת זאבי, לפי המורשת שלך לימור לבנת לא יכולה להיות שרה, חברת הכנסת ענת מאור לא יכולה להיות חברת הכנסת, וחברת הכנסת גוז'נסקי לא יכולה להיות חברת הכנסת. זאת המורשת?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני מודה לכם על ההשתתפות הערה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ללכת לפי זה? עד כדי כך, חבר הכנסת זאבי?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, לא לכעוס. אי-אפשר לזלזל במורשת. אני מבקש לסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא מזלזל במורשת.

שרת התקשורת ל' לבנת:

מי מזלזל במורשת?

היו"ר ד' טל:

לא. הוא הזכיר את המורשת ומה זו מורשת. מורשת זה משהו. זה עדיין משהו, וזה יישאר משהו. בבקשה לסיים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

יש בזה משהו, אבל זה לא עניין של מורשת.

יעל דיין (העבודה):

תגיד לי, חד-הוריות – איזו מורשת יש להן? על שם מי נקרא הבן?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, בוא ונסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מוכרח לומר, שאני מופתע מקריאות הביניים הן של חבר הכנסת זיסמן – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה להעביר את החוק? – אנחנו כאן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם בעד?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש מדינות שהציעו את זה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן. בספרד ובפורטוגל זה קיים. אין חוק אחד – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

רבותי חברי הכנסת, אני מציע לאפשר לחבר הכנסת עמנואל זיסמן שילדיו ייקראו גם על שם אשתו.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אם הוא רוצה בזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן.

היו"ר ד' טל:

מה יקרה אם לא תיפול הכרעה בין הגבר לאשה בנושא?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה להציע, לגבי חבר הכנסת זאבי, שנכדיו יוכלו להיקרא על שם כלותיו. חבר הכנסת זאבי, אני אומר לך שזה יוסיף לך במשפחתך, לך במשפחתך ולי במשפחתי, ואני אינטרסנט. אני מודיע פה על אינטרס.

היו"ר ד' טל:

תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש לי שלוש בנות, ואני רוצה שהשם שלי ילך גם הלאה, כשם שזה יהיה שם הבעלים של בנותי – –

אברהם שוחט (העבודה):

יש פתרון.

היו"ר ד' טל:

נכון. יש פתרון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – ואני מאחל להן שהן יינשאו, יתחתנו, ושכך יקרה גם לחבר הכנסת אהוד ברק, שיש לו שלוש בנות. תודה רבה לכם.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני שר הפנים יעלה ויבוא וישיב.

אברהם שוחט (העבודה):

יש פתרון – יתחתנו עם גולדשמידט.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שוחט, יש עוד פתרון. זה שיש לו שלוש בנות זה לא אומר שהוא לא יכול להגביר את הילודה בקרב המשפחה עד שיהיה בן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אשקול את העצה הזאת.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה שהיא – – –

היו"ר ד' טל:

אדוני השר.

קריאות:

– – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני בעד. אנחנו בעד. גם אלי סויסה בעד. אני רוצה שהילדים שלי יוכלו להיקרא גם על שמי.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין את הסערה הזאת, אבל אני רוצה להביא לתשומת לבכם, שהצעת החוק שהונחה בפנינו בעצם מיישמת מציאות שקיימת היום. היום משרד הפנים פועל על-פי המציאות הזאת שהצעת החוק קובעת. בסך הכול, אנחנו מסתדרים אתה מבחינה מקצועית.

חבר הכנסת גולדשמידט התחייב פה בפני, שבועדה, יחד אתנו, נטפל בבעיה של כוהנים ולוויים, ובתיקונים האלה לי אין התנגדות שההצעה תעבור. אני לא יודע אם צריך את זה או לא, אבל אין לי התנגדות מקצועית שהדבר הזה יעבור.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היום זה רק מי שרוצה, אבל לפי החוק זה מחייב.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט התחייב כאן בפני השר, שלהוציא את השמות כהן ולוי, שלא יעברו, כל השאר יובאו לוועדה, ושם יטפלו בכל שאר הדברים.

שר הפנים א' סויסה:

בכפוף להתחייבות הזאת, לי אין התנגדות שזה יעבור לוועדה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת רביץ מבקש להסיר את הצעת החוק.

האם גברתי, השרה לבנת, עדיין רוצה לומר משהו?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מסתפקת בתשובת השר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת גולדשמידט, ראשית אני מאחל לשלוש בנותיך חיים ארוכים ובריאות טובה וברכה. אבל, אתה עשית כאן מצג שווא ולא אמיתי, וזה לא מתאים לך גם כמשפטן. אתה עמדת פה ואמרת, שהבאת הצעת חוק כדי לאפשר לבנותיך להיקרא גם על שם המשפחה של אשתך. אבל זהו המצב הנוכחי, שאתה יכול לעשות כן ללא הצעת החוק הזאת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה רק בהסכמה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אמרת תרתי דסתרי. אתה אמרת שאתה רוצה שיאפשרו לך לאפשר לבנותיך לקבל את שם המשפחה. כך אמרת כאן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא הבנת.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני לא הבנתי? אולי לא אמרת נכון. אני הבנתי. לכן אני אומר, שהמצב הנוכחי הוא, שיכול זוג, בהסכמה, להחיל את שם האשה וגם את שם הבעל, את השמות של שניהם, על הילדים, על המשפחה בכלל. אף אחד לא מתנגד למצב הנוכחי. לא היה לי זמן לעיין בהצעת החוק, אבל אני אומר מפיהם ולא מפי כתבם. חבר הכנסת גולדשמידט אומר, שכיום, אם רוצה זוג שהשם של שניהם יחול, הוא צריך לבקש זאת. הוא רוצה להפוך את המצב ולומר, שהמצב הטבעי והאוטומטי אצלי, אצל משפחתי, הוא, שכאשר ילדי ייוולדו, הם ייקראו על שמי ועל שם אשתי, אלא אם אני מבקש הפוך. זה מה שאתה רוצה. זאת אמרת, אתה לא בא להגן על היכולת שלך להעניק לבנותיך את שם משפחת אשתך. זה לא נכון.

הצעת החוק הזאת איננה סתם סמלית, היא לא נלקחה מן האוויר. להצעת החוק הזאת יש סמליות למצב של חיי המשפחה בישראל. האם אנחנו הולכים לבנות משפחה אחת של שיתוף של הבעל והאשה, ונקבע שזו תהיה משפחה אחת, או הולכים לעשות משהו חדש, שזו תהיה משפחה עם שתי משפחות? זה לא סתם כבוד האשה, אלא זה מתאים בדיוק לאווירה, ולא לחינם קראתי את קריאת הביניים שלי. היום לא מתחתנים בכלל, ואז באמת יש שתי משפחות.

לכן, חברים, בגלל הסמליות העמוקה של השאלה, האם אנחנו רוצים בחברה הישראלית להמשיך את יחידת המשפחה, כפי שהיה מדורי דורות, הבה ונדחה את הצעת החוק הזאת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. כן, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מעשית אי-אפשר לעשות זאת, כיוון שאם מצמידים את שני השמות, הבן מתחתן והוא צריך להוסיף את שם אשתו. יהיו ארבעה, חמישה או שישה שמות. זה לא מעשי. חבר הכנסת גולדשמידט לא שם לב שזה לא מעשי בכלל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט מבקש להעיר הערה, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

על-פי פניות של חברים אלי כאן, אני מסכים לכך שבמסגרת הליכי הדיון בהצעת החוק, אם היא תתקבל, לא תהיה אוטומטיות של שני השמות, אלא רק אם תהיה פנייה של אחד ההורים. אז יוסיפו את השם. תודה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה קיים היום.

היו"ר ד' טל:

תודה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 25

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 25

נמנעים – אין

היו"ר ד' טל:

בעד – 25, נגד – 25. הצעת חוק השמות (תיקון – קבלת שמות משפחת שני ההורים), התשנ"ז – 1997, לא מתקבלת.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ביצוע הפקעה), התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1842, הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ביצוע הפקעה), של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר. חבר הכנסת בן-אליעזר, בבקשה.

חבר הכנסת פנחסי, מדוע אדוני כועס?

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, יושב-ראש הקואליציה? אנחנו במשטר דמוקרטי, מה לעשות. חבר הכנסת בן-אליעזר, בבקשה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק לתיקון חוק התכנון והבנייה – – –

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת גולדשמידט ואורון, סיימנו את ההצבעה. חבר הכנסת ריבלין.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק התכנון והבנייה מ-1965 מקנה סמכויות הפקעה לוועדה המקומית לתכנון ובנייה של מקרקעין המיועדים בתוכנית בניין העיר לצורכי ציבור. ידוע לכם, שסעיף 190 לחוק התכנון והבנייה קובע, כי הפקעה לצורכי ציבור תיעשה על-פי פקודת הקרקעות (רכישה לצורכי ציבור, 1943). פקודת הקרקעות מאפשרת לרשויות להפקיע 25% משטח הקרקע לצורכי

ציבור, ללא פיצוי כלל. בחוק התכנון והבנייה, שחוקק ב-1965, כ-20 שנה לאחר הפקודה המנדטורית, הורחב השטח שניתן להפקיע ללא פיצוי עד ל-40%, כך שפקודות מנדטוריות שחוקקו בתקופות המנדט אפשרו הפקעה של רבע מהשטח ללא פיצוי, ואילו המחוקק הישראלי מאפשר הפקעה של כמעט מחצית השטח ללא פיצוי.

הצעת החוק, אדוני היושב-ראש, באה להקטין את גודל השטח שניתן להפקיע ללא פיצוי מ-40% ל-25%. ההצעה לתיקון החוק מביאה לחיזוק זכות היסוד הבסיסית של הפרט, זכות הקניין. חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, שחוקק ב-1992, קובע כי אין פוגעים בקניינו של אדם, וברוח הדברים האלו אני מציע היום את ההצעה לתיקון החוק.

אני רוצה להדגיש לסיום, כי אני לא מטיל ספק בצורך להפקיע קרקעות לצורכי ציבור. אני יודע את זה. כשר הבינוי והשיכון לשעבר אני מודע לזה בוודאי יותר מאלו שלא התעסקו עם זה. אני יודע מה עושים עם השטחים האלו, ורובם ככולם באים להבטיח סלילתם של כבישים, בניית מוסדות חינוך ומוסדות קהילתיים, לרבות שדות תעופה. אבל אני מבקש בזה למצוא דרך לאזן בין הצורך הציבורי לזכות הפרטית. אני מבקש על כן להעביר את ההצעה הזאת ולהחזיר את המצב לקדמותו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת בן-אליעזר. ישיב שר הפנים, השר סויסה; בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מפליאה אותי העובדה, שדווקא חבר הכנסת בן-אליעזר, שכיהן בתפקיד שר הבינוי והשיכון ומבין את חשיבות אספקת שטחים לצורכי ציבור, דווקא הוא מציע לצמצם ולהגביל את סמכות מוסדות התכנון ברמת ההפקעה לצורכי ציבור.

הפקעה לצורכי ציבור הינה המכשיר העיקרי העומד כיום לרשות הרשויות המקומיות לשם מתן מענה על צרכים ציבוריים הכרוכים בפיתוח הרשויות המקומיות, בהיבטי התשתית השונים, כמו כבישים, מדרכות, מבני ציבור שונים ופינות ירוקות. נטילת מכשיר זה מהרשויות המקומיות מחייבת שיקול דעת מושכל בדבר האמצעים החלופיים שיועמדו לרשות הרשויות המקומיות לשם ביצוע פיתוח מקומי הכרחי. בלי מתן מענה חלופי אין מקום לפגוע באורח חד-צדדי ביכולת הרשויות אשר קופתן מדולדלת כבר כיום.

בנוסף, לפי הלכות בית-המשפט העליון, פיצויים בגין הפקעה על-פי חוק התכנון והבנייה, משולמים למעשה כבר על הרבה פחות מ-25%, זאת משום שכבר בשלב שבו קובעת תוכנית כי שטח מסוים מיועד לשימוש המאפשר הפקעה, חייבת הוועדה המקומית לשלם פיצויים במסגרת סעיף 197 לחוק התכנון והבנייה.

בכך שונה הפקעה לפי חוק התכנון והבנייה מהפקעה לפי חיקוקים אחרים, המזכים בפיצוי רק בשלב ההפקעה ולא בשלב התוכנית.

לאור האמור, אני מתנגד להצעת החוק ומבקש להסירה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לשר הפנים. אני מבקש להודיע, לפני שאנחנו עוברים להצבעה, שההצעה של חבר הכנסת אבי יחזקאל תועלה בשעה 15:00. חבר הכנסת יחזקאל, בשעה 15:00, אני מביא את זה לתשומת לבך; לא עכשיו, אלא בשעה 15:00. שאלות והבהרות אצל סגנית המזכיר.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ביצוע הפקעה), של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 21

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ביצוע הפקעה), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

23 בעד, 21 נגד, אין נמנעים. אם כן, הצעת החוק אושרה, והיא תעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת י' שריד)

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא. חבר הכנסת בן-אליעזר. חבר הכנסת פינס. אנחנו עוברים להצעת החוק הבאה, הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל) של חבר הכנסת יוסי שריד, ומספרה פ/1918. בבקשה.

חברי הכנסת, אני מבקש. חברי הכנסת מתבקשים לשבת במקומות. חבר הכנסת בן-אליעזר, מזל טוב שהעברת את החוק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, מהמיקרופון בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מתנצל בפני חבר הכנסת יוסי שריד. לפי לוח הזמנים וסדר הזמנים כפי שפורסם, אמורה היתה לעלות הצעתי, הצעה לסדר-היום בנושא הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית באשר לבנימין נתניהו. אני מנסה לתהות, במשך חודש ימים, פעם תפסו אותי כשהייתי בשירותים ופעם דחו מכל מיני סיבות – אני מבקש לדעת, אדוני היושב-ראש, מדוע הודיעו לי ברגע זה, ועל סמך פנייתם של מי. מי זה שפנה וביקש לדחות את הנושא שמופיע עתה לדיון לקריאה ולהצבעה. מה התקנון ולמי הורשה הדבר? אני מבקש סליחה מחבר הכנסת שריד, שאותו אני מוקיר, אבל מה קורה? האם יש כאן פוילעשטיק כלשהו? מישהו מנסה לעשות פה פוילעשטיק? מי פנה ולמה? מזכיר הכנסת אולי, שאמון על תקנון הכנסת?

היו"ר א' אושעיה:

ההערה נשמעה, אפשר לשבת, תודה לך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת יחזקאל, אני שמעתי את הערתך, תן לי גם הזדמנות להשיב לך. חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את בקשתו של חבר הכנסת יחזקאל. אני מבקש להודיע לך, שהבקשה לדחייה באה על-ידי מזכיר הכנסת, בשמו של יושב-ראש הכנסת. אני ביקשתי מסגנית המזכיר להידבר עם מזכיר הכנסת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני לא מתכוון להידבר, אני כבר חודש מדבר עם מזכיר הכנסת, עם כל הכבוד.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יחזקאל, אני מבקש ממך לשבת. אנחנו מבררים את העניין, תקבל תשובה אחרי הדברים של חבר הכנסת יוסי שריד.

ענת מאור (מרצ):

אין דבר כזה, זה בניגוד לתקנון.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה חבר הכנסת שריד, הצעת חוק פ/1918.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני רוצה – – –

חבר'ה, עשו טובה. ענת, עשי טובה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת מתבקשים לשבת. תודה. חבר הכנסת רמון, אני מבקש ממך. בבקשה, חבר הכנסת שריד.

יוסי שריד (מרצ):

קודם כול, אדוני היושב-ראש, אני יודע שאי-אפשר לשנות את זה באופן פורמלי, כי איחורתי, אבל אני טעיתי בהצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ומכיוון שנכנסתי ברגע האחרון, לא ידעתי בדיוק במה מדובר והצבעתי נגד, והייתי צריך להצביע בעד. אי-אפשר לשנות את זה באופן פורמלי-טכני, אבל אני מצטער על ההצבעה הזאת.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יוסי שריד (מרצ):

אני רוצה לומר, שבהצעת החוק שאני מגיש כאן היום, שנועדה להעניק אזרחות לקרובים מדרגה ראשונה של חייל, ובעיקר של חייל עולה, יש שני דברים שצריכים לתקנם. לא תיקנתי אותם מבעוד מועד, משום שהתיקון היה כרוך בהשגחה נוספת, של עוד 45 יום, ולא רציתי לעכב את הצעת החוק.

התיקון הראשון. הצעת החוק הזו היא בעצם לא הצעת חוק אישית שלי. אני הייתי הראשון להגיש אותה, אבל היא כבר לא הצעת חוק אישית-פרטית שלי, אלא הצעת חוק ששותפים לה, לפי מיטב ידיעתי, כל חברי ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, בראשות חברת הכנסת נעמי בלומנטל. מכל מקום, כל אותם חברי הכנסת שהיו נוכחים באותה ישיבה תומכים בחוק הזה, והייתי שמח מאוד להעלות את זה גם מטעמים.

התיקון השני. בהצעת החוק – שוב, בגלל ליקוי טכני אצלנו – מדובר רק באח ובאחות. כמובן, לא מדובר רק באח ובאחות, אלא מדובר בכל קרובי המשפחה מדרגה ראשונה, כלומר, אם לדייק – אב ואם, אשה, אח ואחות. מדובר, כאמור, בקרובי משפחה של חיילים, ובעיקר של חיילים עולים, וזו מאותן הצעות חוק שאתה תמה איך הן לא עלו הרבה קודם.

מתי מתגלים הדברים הקשים, לא עלינו? הם מתגלים דווקא ברגע קשה. קורה – וחלילה וחס שיקרה – שחייל נופל בלבנון, ואחר כך מתחקים אחר העקבות של המשפחה, ופתאום מתגלים כל מיני דברים אינדיבידואליים, ואנחנו מורטים את שיער הראש –

קריאה:

יש לך מה למרוט?

יוסי שריד (מרצ):

— — ואנחנו בושנים ונכלמים ואומרים: איך זה יכול לקרות? איך זה בכלל יכול לקרות?

ההצעה הזו גם איננה באה בחלל הריק, משום שידוע לנו, שעל-פי מדיניות מכוונת או לא מכוונת, מדעת או שלא מדעת, של משרד הפנים, קורה, קרה – ואם קרה וקורה, בוודאי גם יקרה – שקרובים מדרגה ראשונה של חיילים שמשרתים בצה"ל, אחת משלוש: או שלא נותנים להם במקרים מסוימים להיכנס ארצה – אב ואם, אח ואחות ואשה; או שמבקשים מהם לעזוב את הארץ; או שמעמדם וגורלם מבחינת האזרחות תלויים ועומדים, לא ברורים ונתונים לחסדים – חסדים טובים, חסדים לא כל כך טובים – של משרד הפנים.

זה, כמובן, מצב בלתי נסבל, משום שככל שידוע לנו – אלא אם כן אנחנו טועים – צה"ל איננו לגיון זרים, ויכול מאוד להיות שגם בלגיון הזרים – אני לא בדקתי את זה, אני לא רוצה שתסמכו עלי בעניין זה – מרגע שאדם הצטרף והתגייס ללגיון הזרים, אולי לקרוביו נותנים אזרחות צרפתית. איני יודע, אבל צה"ל הוא לא לגיון הזרים הצרפתי.

המדינה ומוסדותיה אינם ניתנים לחלוקה. אין מדינה של משרד הפנים ומדינה של צה"ל. אומרים: צה"ל מגייס, מה זה מחייב רשות שלטונית אחרת? מה זאת אומרת? זו אותה רשות שלטונית, זו אותה ממשלה, זו אותה מדינה, זו אותה מהות, או אותה זהות, זה אותו עם. צה"ל יכול להחליט שמטעם זה או אחר הוא לא רוצה לגייס. לא רוצה – לא רוצה. אגב, אני ממליץ לגייס. אבל אם צה"ל בודק ומוצא לנכון לגייס חייל, מאותו רגע המדינה, על כל משרדה ועל כל רשויותיה, מוכרחה לאפשר לקרוביו מדרגה ראשונה להיות אזרחים לכל דבר במדינת ישראל. הרי זה דבר הלמד מעניינו, הרי לא יכול להיות אחרת, הרי כל דבר אחר – —

קריאה:

באיזו מדינה נאורה זה קיים?

יוסי שריד (מרצ):

מה זאת אומרת "באיזו מדינה נאורה"? זו מדינה חשוכה אם היא לא עושה את זה. מה זאת אומרת "מדינה נאורה"? איזו מדינה יש בה חיוב גיוס? איזו מדינה נאורה? אל תגייס, אבל מרגע שגייסת, אתה רוצה שהוא ילך למלחמה, ואתה רוצה שהוא ילך ללבנון, ואתה רוצה שהוא יחרף את נפשו שם, אבל לאבא ולאמא שלו אתה לא רוצה לתת לשבת כאן בארץ כאזרחים?

שר הפנים א' סויסה:

לא, יש – —

יוסי שריד (מרצ):

אז מה? אז אני רוצה שהכול יהיה לפי שיקול הדעת שלך?

שר הפנים א' סויסה:

כן.

יוסי שריד (מרצ):

תראה, על שיקול הדעת שלך אפשר לסמוך, אבל אולי מחר אני אהיה שר הפנים, ועל שיקול דעת שלי אי-אפשר לסמוך? אתה, כמובן – מה זאת אומרת – על שיקול הדעת שלך אנחנו בהכנעה ובקידה סומכים. מה זאת אומרת? לא היה שיקול דעת יותר שקול מהשיקול השקול שלך.

אדוני, נדמה לי שזו הצעה המדברת בעד עצמה, מובנת מאליה. מתמיה שהיא חייבת עד עצם היום הזה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אפשר לשאול שאלה?

יוסי שריד (מרצ):

כן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יוסי שריד (מרצ):

אני לא שומע.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני יכול לשאול מהמיקרופון?

יוסי שריד (מרצ):

חבר הכנסת זיסמן, אתה יודע מה? אולי אני אשיב על זה אחר כך. פשוט יש פה אנשים שרצים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

חבר הכנסת זיסמן רצה לשאול שאלה.

היו"ר א' אושעיה:

כן, חבר הכנסת זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני השר, אני שואל אותך ואני שואל גם את חבר הכנסת יוסי שריד. הרי אנחנו יודעים שיש חוק השבות, ואנשים נכנסים לפי חוק השבות, ויש כאלה שנכנסים לפי חוק הכניסה לישראל. ההצעה של חבר הכנסת שריד היא מרחיקה לכת. מבחינה אנושית, הומניטרית, היא מדברת אל לבי, אבל מצד אחר, אני שואל אותו מה קורה באותם אלפי מקרים שהאמא היא יהודייה והיא נמצאת בארץ, והבן שלה הלך לצה"ל, והאבא, כגוי, לא רוצה לעלות לישראל.

היו"ר א' אושעיה:

תודה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

האבא נשאר שם, מתחתן, מוליד ילדים. אז מה, בגלל הבן הזה כל המשפחה תעלה לישראל ותקבל אזרחות?

היו"ר א' אושעיה:

תודה, תודה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כאלה יש אלפים. זו ההצעה שלך?

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, לפני שאנחנו ממשיכים בדיון ושומעים את תשובתו של שר הפנים, אני מבקש למסור הודעה: ההצעה הבאה, שתידון אחרי ההצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת יוסי שריד, תהיה: הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה.

בבקשה, אדוני שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אתה עלית בדיוק על המוקש שבהצעה התמימה ומעוררת הרחמים שהוצגה פה בפנינו. זו בדיוק הבעיה. הבעיה היא להכניס כל אותם אנשים שאין להם אפילו זכות לישיבת קבע כאן, ולתת להם אזרחות. אני לא אומר שלא ייכנסו לפה. ייכנסו לפה לפי חוק הכניסה, יקבלו אישורים לשהייה ארוכה כאן, אבל מכאן ועד לתת להם אזרחות המרחק גדול. אני מייחס חשיבות רבה יותר לאזרחות של מדינת ישראל, ואני לא רוצה לתת אותה לכל מי שהאזרחות לא מגיעה לו. אם יש בן שמשרת כאן בצבא, יבואו ההורים שלו, ייכנסו לפה, יקבלו אזרחות שהייה בארץ, אשרת ביקור ארוכה במיוחד, ואנחנו נאפשר להם להישאר כאן, אבל לא לתת להם את האזרחות.

ולכן, אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שלפנינו, על פניה, נראית פשוטה וברורה ואפילו מתבקשת מאלוהים, כפי שאמרו כאן; הצעה שבאה לכאורה לפטור הורה, שבנו או בתו משרתים בצה"ל, מתנאים שקבע החוק לקבלת אזרחות ישראל, אבל הצעת החוק מיותרת, שכן סעיף 6(ד) לחוק האזרחות מאפשר שיקול דעת לשר הפנים לפטור את המבקש מהתנאים המופיעים בסעיף 5, אם יש, לדעתו, סיבה מיוחדת המצדיקה את הפטור. אבל ההצעה המונחת לפנינו מרחיבה את חוק האזרחות ובעצם

מבטלת את שיקול הדעת של שר הפנים ומכניסה לכאן שרשרת של אנשים שאין להם אפילו זכות לשיבת קבע.

אין לנו כל בעיה לאשר להורים אלה אשרת שהייה לתקופה ארוכה, כפי שאנחנו עושים היום, ולהשתמש בשיקול הדעת שסעיף 6 מקנה לשר הפנים.

לאור הדברים האלה אני מבקש להסיר את הצעת החוק.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לשר הפנים.

אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל), התשנ"ח-1998.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר משהו.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת ריבלין, הודעתי שאנחנו עוברים להצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר מה היתה החלטת הקואליציה.

היו"ר א' אושעיה:

מה היתה החלטת הקואליציה. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אנחנו דנו בקואליציה בהחלטת הממשלה, וחברי הקואליציה ביקשו להעמיד את הממשלה על העובדה, שרבים מחברי הקואליציה היו בין יוזמי הצעת החוק, והם מבקשים מהממשלה לדון בחוק זה במסגרת העברתה בקריאה טרומית. אני מודיע שזאת היתה החלטת הנהלת הקואליציה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הממשלה והקואליציה ינהלו את המשא-ומתן במקום אחר. אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יוסי שריד – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 32

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 28

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל),

התשנ"ח-1998, לדין מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

בעד – 32, נגד – 28, אין נמנעים. הצעת חוק האזרחות (תיקון – אזרחות לקרובי חייל), התשנ"ח-1998 אושרה.

חבר הכנסת שריד, לאיזו ועדה ביקשת להעביר את החוק?

יוסי שריד (מרצ):

לוועדת העלייה והקליטה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת שריד מבקש להעביר לוועדת העלייה והקליטה, וחבר הכנסת סאלח טריף מבקש להעביר לוועדת הפנים, אם כן, ועדת הכנסת תחליט.

הצעה לסדר-היום הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה, הצעה לסדר-היום מס' 3619.

אברהם יחזקאל (העבודה):

רבותי, אני מבקש להביא הצעה לסדר-היום על הצורך להקים – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה רגע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת אושעיה, חבל על הזמן, יש רוב.

היו"ר א' אושעיה:

אני מבקש מחברי הכנסת לשבת. היתה פה גם הצעה לוועדת החוקה. אם כך, ההצעה הקודמת עוברת לוועדת הכנסת.

הנושא הבא: הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה. יציג את הנושא חבר הכנסת אברהם יחזקאל. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

רבותי, ההצעה שלי אומרת: יש צורך להקים – – –

אנא צלצלי, גברתי. גברתי, את מוכנה לצלצל בבקשה? אני מבקש לצלצל, אם אפשר. גברתי, אני מבקש לצלצל.

רבותי, ההצעה לסדר-היום שלי אומרת, שהכנסת תחליט להקים ומחליטה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו הכושל של בנימין נתניהו. מי לא רוצה לפגוש את נתניהו? – כולם. קלינטון, אולברייט, ערפאת – אף אחד לא רוצה לפגוש אותו.

אתה, אדון נתניהו, מוביל אותנו, חס וחלילה, חס ושלוש, למלחמה הבאה. אתה, בנימין נתניהו, זורה חול בעיני בוחריך, והלוואי, בנימין נתניהו, שהיה בך שמץ מאישיותו של מנחם בגין, זכרו לברכה, שכולנו מצדיעים לו, כמי שהיה מנהיג הליכוד והוביל את תהליך השלום. אתה, בנימין נתניהו, מוביל אותנו למלחמה הבאה, ולכן אני מציע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה נתניהו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. ישיב סגן שר הביטחון, חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת סילבן שלום, בוא תענה, יש זמן.

היו"ר א' אושעיה:

סגן שר הביטחון ישיב במשך עשר דקות. בבקשה.

ח כהן (מרצ):

אני לא מבין – – – ועדת חקירה רק תוציא את האמת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני מוחה על כך שההצעה הגיעה עכשיו. זה לא לפי שום סיכום, ואין שום סיבה שזה יעלה ברגע זה. זה צריך להיות צמוד לחוק הבשר, ואני מתנגד בתכלית ההתנגדות להבאת הנושא עכשיו. חרגת מכל סיכום שהיה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן שר הביטחון, אני מביא לידיעתך שהנושא מצוי בסדר-היום לפני השעה 15:00.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה השעה עכשיו? – 14:23.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן שר הביטחון – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

זו החלטה של מזכיר הכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, זה לא יהיה עכשיו, זה לא יעזור לכם, אתם לא תגנבו הצבעה. היה סיכום – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

תהיה הצבעה. איזה סיכום היה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש לך שמונה עד עשר דקות לדבר, לא דקה אחת יותר. סליחה, הוא מושך זמן.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן שר הביטחון – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

--

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת יחזקאל. אני מבקש להבהיר לך, שהנושא מצוי בסדר-היום לפני השעה 15:00. מזכירת הכנסת פנתה אלי, אני דחיתי על-פי בקשת מזכירות הכנסת, ביקשתי את הכרעת היושב-ראש, ההכרעה נמסרה לי, וכך נהגתי. כך שלא חטפנו הצבעה, אלא פעלנו בהתאם לסמכויותינו. יושב-ראש הכנסת הכריע, וכך נהגתי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יושב-ראש הכנסת כאן באולם.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, אני פניתי בכתב לסגנית המזכיר וביקשתי שיושב-ראש הכנסת יכריע. סגנית המזכיר הודיעה לי איך לנהוג.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מאמין לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע שתחזור בכך ממה שאמרת לו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

קודם כול, אני חוזר בי, לא אמרתי שחבר הכנסת אפי אושעיה עושה. אתם רוצים? – אני אפעל לפי התקנון, וזה לא יבוא עכשיו, כי מדובר בהצעה לסדר-היום. הצעות לסדר-היום באות רק לאחר הצעות חוק. אתם מכירים את התקנון.

עם כל הכבוד, תנו לי לדבר. הצעה לסדר-היום מגיעה אחרי הצעות חוק. יכולתי לשים את זה כסעיף אחרון בהצעות לסדר-היום, אבל היתה הבנה מסוימת, ובגלל רגישות הנושא, שזה יהיה צמוד לחוק הבשר. מאחר שזה כך, כל הקואליציה עבדה לקראת העניין הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יושב-ראש סיעת העבודה, ואף אחד לא הגיע אתי לשום הבנה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת גולדשמידט, זה שהצעה עלתה עכשיו – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

עם מי היתה ההבנה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה. אם כך, לא מקובל עלי שהצעה לסדר-היום עולה בין הצעות חוק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא דיברת אתנו בכלל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא דיברתי אתך, אני גם לא חייב לדבר אתך. אין שום סיבה שאני אדבר אתך בכלל. אני יכול להודיע ליושב-ראש – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז אל תקרא לזה הבנה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — שאני לא מסכים שהצעה לסדר-היום תעלה באמצע הדיון בהצעות חוק. מה פתאום זה עולה בין הצעות החוק?

אברהם יחזקאל (העבודה):

היושב-ראש אישר את העניין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה אושר? יש תקנון לכנסת, והכנסת פועלת לפי תקנון, ולפי תקנון הכנסת הצעות לסדר-היום עולות רק בסיום הדיון בהצעות החוק. הסכמנו למצב מסוים שונה, אבל לא צריך לנצל את העניין הזה 35 דקות לפני השעה שנקבעה, בשום פנים ואופן לא.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא נקבעה שעה, היושב-ראש אישר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין שום אפשרות לקבל את זה, אדוני היושב-ראש. אינני מוכן לקבל את זה.

קריאות:

— — —

חן כהן (מרצ):

היושב-ראש ישנו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא מוכן שהצעה לסדר-היום תעלה באמצע הדיון בהצעות חוק, אלא בשעה 15:00.

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת. אדוני שר החינוך והתרבות, נא לשבת.

חיים רמון (העבודה):

הוא יצא זכאי בוועדת חקירה, אם יהיה לכם רוב. העולה על דעתך רעיון כזה שאנשי הליכוד ירשיעו אותו?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בדש, לא הושבתי את השר כדי שאתה תמשיך לעמוד.

רן כהן (מרצ):

— — — יושב-ראש הכנסת נמצא כאן, והחלטתו נתונה בעניין. הכנסת בינתיים ריבונית.

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הצעה לסדר-היום מגיעה רק בסיומן של הצעות חוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איפה זה כתוב?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה כתוב בתקנון הכנסת. תלמדי את התקנון. יש קדימה להצעות חוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כתוב: דיון בהצעות לסדר-יום או בהצעות חוק פרטיות, אני מסתכלת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

את מסתכלת, אז תסתכלי יותר טוב.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, באמת, מה העניין למשוך זמן? מה התרגיל הזה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רן כהן, אתם לא תגנבו הצבעה. אתה לא מבין?

קריאות:

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין גנבת הצבעה כאן. אתם לא תגנבו הצבעה. זה הכול.

קריאות:

ח כהן (מרצ):

דן תיכון לא מתערב כדי לגנוב זמן.

קריאות:

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אם אתם רוצים שנפעל לפי התקנון, זה יהיה בסיום הצעות החוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת סילבן שלום, בסעיף 32 כתוב: "ישיבה אחת לשבוע, ביום האחרון שבו, תוקדש לדיון בהצעות לסדר-היום או בהצעות חוק פרטיות של חברי הכנסת".

אברהם יחזקאל (העבודה):

שבו בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

מה הטענה שלך?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הטענה שלי היא לגבי שני דברים. אחד, לא היה צריך בכלל להביא את זה, כי צריך 60 יום, אבל בזה הכרעת, וזה לפי סמכות. מאחר שהוא לא הביא את זה במועד, 60 יום, אסור היה להביא את זה, אבל הכרעת שמותר לו, כי אמרת שזו לא הצעת חוק.

נעמי חזן (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

למה את צורחת כל היום? תני לי לדבר מלה, מה את צורחת? תפסיקי לצרוח, תירגעי. תירגעי.

היו"ר ד' תיכון:

תמתין עד שחבר הכנסת אבי יחזקאל ישב. חבר הכנסת סאלח סלים, הואל לשבת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, היו פה שני דברים: א. היינו צריכים להמתין 60 יום עד להבאת הנושא מחדש, כי הנושא הזה לא עלה כשהיה צריך להעלות אותו. לכן, אם הוא הוריד אותו מסדר-היום – 60 יום. אבל אתה אמרת שזה לא כמו הצעות חוק, ואולי ואולי – בסדר. קיבלנו את העניין, זה עולה היום, זאת הכרעתך.

אבל ההכרעה היחידה שהיתה אפשרית כדי להביא זאת לפני הצעות חוק היתה כאשר אמרנו, שאם זה יבוא לפני הצעות חוק, זה יבוא צמוד לחוק הבשר. מאחר שחוק הבשר מתחיל בשעה 15:00, ההצבעה צריכה להיות לקראת השעה 15:00. זה לא יכול להיות שב-14:15 או ב-14:17, או ב-14:20, אבי יחזקאל עולה פתאום. אין שום אפשרות כזאת, ואני לא מוכן לקבל את הדבר הזה.

היו"ר ד' תיכון:

ואם ההצבעה על חוק הבשר תהיה מחר או בעוד שבוע, מה יהיה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני אומר שוב, אם זה כך, אנחנו נחכה לסיום הצעות החוק, יהיו הצעות לסדר-היום, נחליט לפי החשיבות שלהן מה יותר חשוב ומה פחות חשוב, ואז נביא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מי יחליט?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש נשיאות לכנסת. בכל מקרה – – –

נעמי חזן (מרצ):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

רבותי, לא יעזור. אתם לא תגנבו הצבעה, לא יעזור כלום. אי-אפשר לגנוב הצבעות. הצעה לסדר-היום לא עלתה מעולם בזמן הצעות חוק, אלא אם זה היה בהסכמות. את העניין הזה הממשלה היתה מוכנה להעלות קודם, רק אם זה צמוד לחוק הבשר, ולא שום דבר אחר. ומאחר שזה כך, כל חברי הקואליציה יודעים שהם צריכים להגיע לכאן לקראת השעה 15:00 והם אינם, כי אמרו להם לבוא לקראת השעה 15:00. הרי זה לא דבר שלא היה כתוב בשום מקום. נאמר שיהיו הצעות חוק, ולאחר מכן, לקראת השעה 15:00 העניין הזה יעלה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה תשיב. יש לנו עוד שאילתא בעל-פה באמצע, אז נכניס אותה לפני ההצבעה הזאת, אבל צא לדרך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לא, לא. אני רוצה שההצבעה תהיה לקראת השעה 15:00.

קריאות:

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

על סמך מה? – – – אתה מפזר את הכנסת ועושה הפסקה.

היו"ר ד' תיכון:

אל תצעק עלי, אני לא נבהל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אם אתה מרים את היד – – – תפסיק לצעוק על היושב-ראש; מה אתה צועק על היושב-ראש, מה אתה צורח?

ח כהן (מרצ):

— — —

חיים רמון (העבודה):

— — —

קריאות:

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש תקנון, תיצמדו לתקנון. אין שום דבר אחר.

קריאות:

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — לפזר את הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, הואל להירגע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה אתה מכניס שאילתא באמצע?

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, שב, שב. השאילתא היתה לפני זה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אבל השאילתא היתה לפני כן. בסדר, שב, שב בבקשה, לא כדאי להתרגז. תמשיך, תדבר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא נוח לקואליציה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, רבותי -- --

היו"ר ד' תיכון:

מה קורה כאן; אני לא מבין מה קורה כאן. איפה אריה האן?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, תאמין לי שאם היית צודק, לא הייתי אומר פה שום דבר, אבל יש בעיה. אתה לא צודק, אני אגיד לך למה, כי אנחנו לא יכולים לתת להצעה לסדר-היום לעלות לפני הצעות חוק. אין אפשרות כזאת, אלא כאפשרות אחת ויחידה, שהיא זאת שנקבעה. מאחר שזה כך, הסכמנו לכך. הרי אם לא, אז לא. יש הצעות חוק, הן תמיד עולות ראשונות, לאחר מכן באות הצעות לסדר-היום. יכולת לחכות עם ההצעה לסדר-היום עד 02:00, אבל אמרנו שזה יהיה צמוד, אנשים יודעים מתי להגיע, לכן הדברים ידועים וברורים, לא דבר אחר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה צמוד. השעה היא 14:35.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל להקים ועדה פרלמנטרית היא הצעה מגוחכת, לאור העובדה שכל ניסיונותיה של האופוזיציה להפריע לממשלה ולראש הממשלה בעבודתם השוטפת לא צלחו, ואתה מנסה – – –

קריאות:

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

קפה אפשר להזמין? אולי סטייק? לאן כולם עולים?

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע, כשחברי הכנסת אלי גולדשמידט וחגי מירום כובשים את הבמה, מותר לי גם להתייעץ כאן. קדימה, צא לדרך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש – – –

ח כהן (מרצ):

רובי ריבלין עלה למעלה והודיע – היושב-ראש ביד'י. רובי ריבלין הסתער על היושב-ראש, עלה למעלה והודיע – היושב-ראש ביד'י.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, לא. יש לי חדשות בשבילך, אני קראתי לו. גם אני רוצה להבין מה קורה כאן, לא רק אתה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אז מה קורה כאן?

היו"ר ד' תיכון:

לא יודע, לא יודע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – – יש לו עשר דקות, הוא דיבר כבר 20 דקות.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, דבר.

תצביע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה תצביע?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

המכשיר לא עובד אצלו.

היו"ר ד' תיכון:

לא עובד אצלו המכשיר. אלי גולדשמידט, אני יכול לעשות ניסוי הצבעה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הייתי מצפה מחבר הכנסת אבי יחזקאל, שלאחר שבאו לקראתו היום – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי. חבר הכנסת גולדשמידט. חבר הכנסת רן כהן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, השאלה שאני שואל את עצמי, מה אתה היית עושה בקדנציה הקודמת לו עשה שבח וייס אותו דבר?

היו"ר ד' תיכון:

תהיה הצבעה, מה אתה רוצה?

קריאה:

מתי?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

כשהוא יגמור, תהיה הצבעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לפי התקנון – עשר דקות. אדוני, ליד הכוכבית כתוב במפורש: עשר דקות.

היו"ר ד' תיכון:

זה תשאירי לי. אני אנהג על-פי התקנון, כמו שבח וייס.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו באנו לקראתחבר הכנסת אבי יחזקאל פעמיים. פעם אחת לפני כחודשיים, כאשר נתנו לו להוריד זאת מסדר-היום ולא להביא את זה להצבעה; אף שהוא היה מובס בהצבעה, ואף שמאז לא עברו 60 יום, הסכים הפעם היושב-ראש להביא את ההצעה באיזו טענה שזו לא בדיוק הצעת חוק, לכן הצעה לסדר-היום ניתן להביא אף שהוא הוריד אותה.

אני רוצה להגיד לכם, שההסכמה הזאת הביאה להסכמה שלישית, שהצעה לסדר-היום לא תובא בסוף הדיון בהצעות החוק, אלא – —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אפשר לשבת? שוב פעם לכבוש את הפודיום?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — תובא סמוך לדיון בחוק הבשר.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

לא. גם אלי גולדשמידט וחגי מירום למדו מהר מאוד איך לכבוש את הפודיום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מאחר שההצעה הזאת מובאת היום, אני עדיין עומד על דעתי שההצבעה יכולה להיות סמוכה רק לדיון בחוק הבשר.

לעצם העניין, כאשר חבר הכנסת אבי יחזקאל מעלה הצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית על תפקודו של ראש הממשלה, אני לא יודע מה לחשוב על הצעה כזאת. זו הצעה רצינית, חבר הכנסת חיים רמון?

חיים רמון (העבודה):

ראש הממשלה הוא רציני?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

או שזו הצעה שמטרתה לקבל איזו כותרת ולהביא לאיזה מצב שאולי ידונו בזה, יזכירו את זה. הרי אף אחד מעולם לא העלה הצעות מסוג זה. כאשר העלינו הצעות להקים ועדת חקירה, הן היו על דברים אמיתיים. חבר הכנסת חיים רמון, אתה היית שר הבריאות, וכשביקשנו לחקור את מחדלי ההסתדרות, מחדלי קופת-חולים, היתה לכך סיבה, סיבה עניינית.

חיים רמון (העבודה):

נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כאשר הוקמה ועדת חקירה לבדיקת נושא המיעוטים, היתה לכך הצדקה עניינית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

עכשיו יש אלף סיבות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

או כאשר יש בעיה של עובדים זרים. אבל בעניין תפקודו של ראש הממשלה? זה באמת נראה לכם כמו הנושא שהעלתה השרה לבנת, רצח נשים בידי בני זוג?

חיים רמון (העבודה):

אדוני סגן השר, אני רוצה להגיד לך, אין בזה עניין כי הדברים ידועים. אין מה לחקור, הכול ידוע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל, תפקודו של ראש הממשלה – נו, באמת, זה נראה לכם רציני? זו נראית לכם הצעה עניינית? הרי כל אחד מבין, שההצעה מגוחכת מאחר שיש פה ניסיון רק להפריע לממשלה ולעומד בראשה להמשיך בעבודתם השוטפת. מאחר שהאופוזיציה לא הצליחה, למרות כל הנבואות, להפיל את הממשלה ואת העומד בראשה, אולי ככה, בדלת האחורית, היא מנסה להקים איזו ועדת חקירה פרלמנטרית.

אבל, כל התיאורים על נפילת הממשלה, שהיו כנראה מוקדמים, והביאו את הממשלה להמשך כהונתה – אולי עכשיו אפשר לעשות ניסיון לתקוע איזה טריז, ניסיון לתקוע אולי איזה מקל בגלגלי עבודת הממשלה.

הכנסת רשאית למנות ועדת חקירה, חבר הכנסת אבי יחזקאל, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, אם על-ידי הסמכת אחת הוועדות הקבועות ואם על-ידי בחירת ועדה מבין חבריה, וזאת כדי לחקור דברים שהכנסת קבעה. אולם, חבר הכנסת אבי יחזקאל, נראה, לצערנו, שהאופוזיציה הנוכחית עדיין לא הסתגלה לתפקידה העיקרי – להעביר ביקורת עניינית, וזו זכותה של האופוזיציה, אפילו חובתה.

אבל, ועדת חקירה לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה – זה מזכיר לי אותה הצעה לסדר-היום: "מי אתה, בנימין נתניהו"? ותיקי הבית באמת לא זוכרים שעל סמך זה הגענו לאפשרות להקים ועדת חקירה פרלמנטרית. כבר התרגלנו להצעות האי-אמון מדי שבוע.

אופיר פינס-פז (העבודה):

יש גבול לכל תרגיל.

היו"ר ד' תיכון:

בחייך. בסדר, תודה רבה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא מדבר כבר 26 דקות. לפי התקנון הוא צריך לדבר עשר דקות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת פינס-פז, העובדה שההצעה עלתה לא במועדה, זו כבר שערורייה בפני עצמה. היה כאן איזה ניצול מסוים. אנחנו לא היינו באולם, ומישהו פתאום העלה את ההצעה, לא במקומה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

פתאום?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, פתאום, פתאום. כי אני הייתי פה כל הזמן. יצאתי לחמש דקות, ופתאום העליתם את ההצעה, לא בזמנה, כי לא הייתי נותן לה לעלות. זה בלתי אפשרי שהיא תעלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה משתמש ברוב שלך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת פינס, לא. אני אגיד לך, אם אתם תנצחו ברוב – ניצחתם, אבל לפי הכללים. אם שוברים את הכללים, אז לא. אני לא מוכן לתת לזה יד. אם יהיה לכם רוב, אני אכבד את זה –

אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל אתה לא נותן לנו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– אבל רוב לפי הכללים. אם זה היה צריך להיות לפי הכללים, רק לאחר הצעות החוק.

נעמי חזן (מרצ):

אתה מדבר בניגוד לכללים ולתקנון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, את זה אמרת גם כשחבר הכנסת ברוך דיבר 16 דקות?

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, אדוני היושב-ראש, שם לא היה עניין של הצבעה. פה אתה עושה את זה על מנת לגייס רוב. הוא מדבר כבר חצי שעה, והתקנון מדבר על עשר דקות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

עליתי לכאן רק בשעה 14:26, ועוד לא הצלחתי לומר שני משפטים רצופים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, מאחר שאני הייתי כאן כשהוא עלה, תשאיר לי את העניין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

תשאיר לי את העניין. אני יכול בקלות לקבל החלטה לעשות בדומה למה שעשה קודמי, לתת לכל שר לדבר כאן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תיתן לכל שר לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

הוא ידבר כרגע. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, כבר התרגלנו להצעות האי-אמון מדי שבוע, שנדחות בזו אחר זו כאשר הציבור ואפילו התקשורת כבר לא מגלים בהן עניין. כשאני עולה לדוכן כל שבוע להשיב, אני אומר: מספיק, תעשו טובה, תפסיקו כבר. לא רק שאין לכם סיכוי לקבל רוב, בטח לא רוב של 61. הרי זה לא יעלה על הדעת, וכל שבוע עושים אותו דבר, ממשיכים להשתמש באותו מכשיר.

אולם, אדוני היושב-ראש, אין זה מן הראוי שתהפכו את הכלי החשוב והמכובד הזה של הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, שיועד למטרות אחרות לחלוטין, לכלי ריק נוסף. אפשר גם להפוך את המוסד

הזה לכלי ריק, וכל מוסד אחר שיש כאן במליאה. אפשר להגיד שאי-אמון הפך להיות כך, ואפשר לומר שגם את הנושא הזה נהפוך לאיזה כלי שאין לו שום משמעות, שאין לו שום אחיזה, לא פרלמנטרית ולא ציבורית. כי אפשר להקים ועדות חקירה על מה שרוצים, יום-יום – על תפקוד האופוזיציה, על תפקוד יושב-ראש האופוזיציה, על אמירת יושב-ראש האופוזיציה. הרי בשבוע הבא נגיש הצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית על דבריו של היושב-ראש ברק למראיין גדעון לוי.

צבי הנדל (מפד"ל):

מה הוא אמר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה הוא אמר? לא שמעת מה הוא אמר, חבר הכנסת הנדל? אתה בטח יודע, לא? אתה לא זוכר שהוא אמר שאם הוא היה פלסטיני אז הוא היה מצטרף לארגון טרור?

צבי הנדל (מפד"ל):

ברצינות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז גם על זה היינו מקימים ועדת חקירה פרלמנטרית? הרי יש גבול לכל דבר.

לכן, כאשר הופכים את זה לדבר מגוחך, לחוכא ואיטלולא, כל שבוע יהיו כאן ועדות חקירה, ולנו יש רוב. לנו יש האפשרות, בניגוד לכם, להקים ועדת חקירה פרלמנטרית על דבריו של אהוד ברק. אבל לא לצורך זה הוקם המוסד הזה. תעשו אתם לעצמכם חסד ותגידו: נכון, המוסד הזה חשוב.

חיים רמון (העבודה):

לשם מה הוא נוסד?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת חיים רמון, אתה הרי יודע שהמוסד של ועדת חקירה פרלמנטרית לא הוקם למען הדבר הזה, תפקודו של ראש הממשלה. זה לא רציני.

חיים רמון (העבודה):

גם ראש הממשלה לא נועד – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לכן, חבר הכנסת חיים רמון, אני הייתי מצפה ממך כוונתיך בכנסת, אדם שנמצא פה 15 שנה, לומר שהמוסד של ועדת חקירה פרלמנטרית מיועד לדבר אחר. אבל במקום זאת אני רואה אותך מייעץ לחבר הכנסת אבי יחזקאל כן לעשות, לא לעשות.

חיים רמון (העבודה):

– – – היית מודה לי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יכול להיות שהייתי מודה לך. אתה יודע מה? אני חוזר ב'. אולי אתה באמת עדיין אחרון האנשים כאן שיודע שדבר כזה לא צריך לבוא לוועדת חקירה פרלמנטרית ולא לשם כך נוסד העניין. כי אם יתחילו עם זה, אנחנו נעשה את זה כל שבוע, ואנחנו יכולים כל שבוע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, שתחקור את המחדלים שלך כשר בריאות ושלו כשר אוצר ושלו כראש ממשלה ושלו כשר כלכלה – כל יום, אבל לא לכך נועד העניין. אם אנחנו באמת רוצים להיות רציניים ולהקים ועדות חקירה פרלמנטריות לעניינים אמיתיים, אתם הייתם אלה שצריכים לומר לי היום: אנחנו מוותרים, אנחנו חושבים שזה לא הנושא, אנחנו חושבים שזה לא רציני. כי בסופו של דבר, אדוני היושב-ראש, רק הציבור כולו ישפוט ויכריע בדבר תפקודו של ראש הממשלה, וזאת במועד המתאים והקבוע בחוק. עד אז כנראה תיאלצו להמתין בסבלנות, וכדאי שהאופוזיציה גם תגלה מידה של אחריות.

אבל, כאשר בוחנים באמת את תפקודו של ראש הממשלה, האם אפשר לומר שיש מקום להקים ועדת חקירה? הרי מבחינה מדינית הצליח ראש הממשלה לעצור את ההידרדרות שהיתה בתחום המדיני, הצליח להביא למצב שהביטחון האישי השתפר בהרבה. אני לא רוצה לפתוח פה לשטן, חס וחלילה.

הבאנו למצב שבו הכולם מבינים שאנחנו עדיין דבקים בהתנגדות שלנו למדינה פלסטינית, לחלוקת ירושלים. הכול מבינים שהדברים האלה לא יכולים לקרום עור וגידים תחת הממשלה הזאת. האם על זה צריך להקים ועדה, חבר הכנסת אבי יחזקאל? על הדברים האלה, שרוב הציבור תומך בהם?

בסקר שפורסם ביום שישי, לראש הממשלה יש רוב של 14% בסקטור היהודי, חבר הכנסת אבי יחזקאל. 57% מול 43% בסקטור היהודי, יותר אפילו מתוצאות הבחירות, אדוני היושב-ראש. אנחנו נמצאים במצב שבו אפילו יותר מאשר בתקופת הבחירות, הרוב היהודי אומר את שלו.

היו"ר ד' תיכון:

נא לסיים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה משפט הסיכום.

היו"ר ד' תיכון:

נא לסיים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בתחום הכלכלי אנחנו נמצאים במצב שהאינפלציה הורידה ראש, שהאינפלציה מתכנסת למספרים קטנים מאוד, נמוכים מאוד. אנחנו מגיעים למצב שההשקעות מחוץ-לארץ הן הגבוהות ביותר בתולדות מדינת ישראל. מיליארדי דולרים הגיעו ארצה בשנת 1997.

אדוני היושב-ראש, אנחנו נמצאים במצב שבו הגירעון במאזן התשלומים ירד ב-25%, לעומת מצב של הידרדרות בתחום מאזן התשלומים במשך שנים ארוכות. אנחנו נמצאים במצב שהגירעון התקציבי ירד פלאים, לאחר שהיה מצב של הרחבה פיסקלית הולכת וגדלה בשנים שקדמו.

היו"ר ד' תיכון:

נא לסיים. ממילא יש הצבעה אישית, שמית.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, גם הצבעה אישית, וכמו שאתה יודע, יש גם אחרים שיכולים לבקש להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

יש, אם מישהו יירשם – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, אני מבקש להסיר, אחר יכול להציע להעביר לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

בוודאי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ואחר יכול "לשים" משהו אחר. אנחנו מכירים את כל הכללים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל נא לסיים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ואני מאמין שיש חברי כנסת מהקואליציה שכבר ביקשו להעביר לוועדה, כי גם להם תינתן זכות הדיבור וגם להם תהיה אפשרות לעשות זאת. ולכן, מהבחינה הזאת אני בטוח שיש גם אחרים שיעשו זאת. אני מאמין שיושב-ראש הקואליציה רובי ריבלין אולי ביקש להעביר לוועדה.

חיים אורון (מרצ):

לא, הוא לא יכול.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא יכול. אם אני מבקש להסיר, הוא יכול להעביר לוועדה, זו הצעה רגילה לסדר-היום כמו כל הצעה אחרת, ואם אני עשיתי זאת, גם הוא יכול לעשות זאת. לכן, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לחבר הכנסת יחזקאל דקה לפני ההצבעה: אנחנו עדיין נמצאים במצב שהמוסד הזה של ועדות חקירה פרלמנטריות לא מגיע לשפל המדרגה; אנחנו עדיין נמצאים במצב שאנחנו לא הופכים את הכלי הזה לחוכא ואיטלולא. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני פונה אליך – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

היושב-ראש, אמרת לו חמש פעמים לסיים, זה בלתי אפשרי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מסיים. אני פונה אליך ברגע האחרון שלא לתת יד להצבעה על הצעה כזאת, כי הצבעה על הצעה כזאת תביא למצב שכבר בשבוע הבא, או לכל המאוחר בתחילת המושב הבא, נגיש הצעות לוועדת חקירה על תפקוד ראשי האופוזיציה, חבריה, שריה לשעבר ואנשיה, ומובן שהדבר הזה לא ייטיב עם הבית, לא עם המשטר הפרלמנטרי, לא עם האופוזיציה עצמה ולא עם ראשיה.

ולכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את ההצעה הזאת מסדר-יומה של הכנסת. אין לה מקום, אין לה אחיזה, אין לה בסיס, ולכן הייתי מבקש ממך, חבר הכנסת אבי יחזקאל, בהצעה של הרגע האחרון להסתפק בדיון עצמו ולא להעביר את העניין להצבעה, שבסופו של דבר, לפי דעתי, תפגע קשה מאוד גם בכנסת וגם במשטר שלנו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני עדיין עומד על כך שההצבעה לא תהיה לפני השעה 15:00, שזה המועד שנקבע להצבעה, ולא דקה אחת קודם, מאחר שהיה כאן ניצול של מצב, שהדיון הזה עלה לפני – –

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — המועד הקבוע שנקבע. אם זה יהיה לפני — זה צריך להגיע לאחר הדיון בהצעות החוק כולן. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אישית?

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה אישית.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זאת לא הצעה להקים ועדת חקירה, זאת הצעה לקיים דיון — —

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אנחנו יודעים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה אישית. אדוני המזכיר, תתחיל לקרוא את שמות חברי הכנסת. אתה שומע מה שאני אומר לך? תתחיל לקרוא את שמות חברי הכנסת. ההצבעה היא אישית.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – נגד; רפאל אדרי – בעד; אהוד אולמרט – אינו נוכח; אורי אור – בעד; חיים אורון – בעד; אפי אושעיה – בעד; דוד אזולאי – נגד; דליה איציק – אינה נוכחת; מיכאל איתן – נגד; רפאל איתן – נגד; רפאל אלול – בעד; בנימין אלון – נגד; טלב אלסאנע – בעד

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מקוזז, תמחוק את ה"בעד".

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

טלב אלסאנע – מקוזז; זאב בנימין בגין – נגד; פני בדש – נגד; זאב בויס – אינו נוכח; יגאל ביבי – נגד; יוסף ביילין – בעד; נעמי בלומנטל – נגד; בנימין בן-אליעזר – אינו נוכח; אליהו בן-מנחם – אינו נוכח; שלמה בן-עמי – בעד; שמריהו בן-צור – נגד; שלמה בניזרי – נגד; רומן ברונפמן – נגד; עוזי ברעם – אינו נוכח; אהוד ברק – אינו נוכח; עזמי בשארה – בעד; אליהו גבאי – נגד; תמר גוז'נסקי – בעד; מיכה גולדמן – אינו נוכח; אלי גולדשמידט – בעד; אריה גמליאל – נגד; משה גפני – נגד; עבד-אלמאלכ דהאמשה – בעד; נסים דהן – נגד; חיים דיין – נגד; יעל דיין – בעד; עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח; אריה דרעי – אינו נוכח; אברהם הירשזון – אינו נוכח; שמואל הלפרט – נגד; צחי הנגבי – נגד; צבי הנדל – נגד; יהודה הראל – נגד; צבי ויינברג – נגד; שבח וייס – אינו נוכח; יצחק וקנין – נגד; רחבעם זאבי – אינו נוכח; נסים זוילי – בעד; עמנואל זיסמן – נגד; אליעזר זנדברג – נגד; נעמי חזן – בעד; תאופיק חטיב – אינו נוכח; דוד טל – נגד; סאלח טריף – בעד; יונה יהב – אינו נוכח; שאול יהלום – נגד; אברהם יחזקאל – בעד; אליהו ישי – נגד; איתן כבל – בעד; יצחק כהן – נגד; רן כהן – אינו נוכח; רענן כהן – אינו נוכח; יוסי כץ – אינו נוכח; לימור לבנת – נגד; אלכסנדר לובוצקי – נגד; דוד לוי – אינו נוכח; יצחק לוי – נגד; מקסים לוי – אינו נוכח; עוזי לנדאו – אינו נוכח; סופה לנדבר – בעד; יהודה לנקרי – אינו נוכח; ענת מאור – בעד; אדיסו מאסלה – אינו נוכח; דוד מגן – אינו נוכח; האשם מחאמיד – בעד; חגי מירום – אינו נוכח; נואף מסאלחה – אינו נוכח; יהושע מצא – אינו נוכח; יצחק מרדכי – נגד; דן מרידור – אינו נוכח; מיכאל מודלמן – נגד; בנימין נתניהו – נגד; מרינה סולודקין – אינה נוכחת; ניסן סלומינסקי – אינו נוכח; סאלח סלים – בעד; אפרים סנה – בעד; אחמד סעד – בעד; גדעון עזרא – נגד; שאול עמור – נגד; אברהם פורז – בעד; חנן פורת – נגד; אופיר פינס-פז – בעד; משה פלד – נגד; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מאיר פרוש – נגד; שמעון פרס – בעד; עמיר פרץ – אינו נוכח; וליד צאדק חאג'-יחיא – בעד; דוד צוקר – בעד; אביגדור קהלני – נגד; מיכאל קליינר – אינו נוכח; משה קצב – נגד; דוד ראם – אינו נוכח; אברהם רביץ – נגד; אמנון רובינשטיין – בעד; ראובן ריבלין – נגד; חיים רמון – בעד; אבנר חי שאקי – נגד; אברהם שוחט – בעד; משה שחל – אינו נוכח; מאיר שטרית – אינו נוכח; יורי שטרן – נגד; סילבן שלום – נגד; שלום שמחון – בעד; אריאל שרון – נגד; יוסי שריד – בעד; נתן שרנסקי – אינו נוכח; דן תיכון – נגד;

אני חוזר וקורא בשמותיהם של חברי הכנסת שלא נכחו.

אהוד אולמרט – אינו נוכח; דליה איציק – אינה נוכחת; זאב בויס – נגד; בנימין בן-אליעזר – בעד;
אליהו בן-מנחם – אינו נוכח; עוזי ברעם – אינו נוכח; אהוד ברק – אינו נוכח; מיכה גולדמן – בעד;
עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח; אריה דרעי – אינו נוכח; אברהם הירשזון – אינו נוכח; שבח וייס –
אינו נוכח; רחבעם זאבי – נגד; תאופיק חטיב – אינו נוכח; יונה יהב – אינו נוכח; רן כהן – בעד; רענן
כהן – אינו נוכח; יוסי כץ – אינו נוכח; דוד לוי – אינו נוכח; מקסים לוי – אינו נוכח; עוזי לנדאו – נגד;
יהודה לנקרי – אינו נוכח; אדיסו מאסלה – אינו נוכח; דוד מגן – אינו נוכח; חגי מירום – אינו נוכח;
נואף מסאלחה – אינו נוכח; יהושע מצא – אינו נוכח; דן מרידור – נגד; מרינה סולודקין – אינה נוכחת;
ניסן סלומינסקי – נגד; עמיר פרץ – אינו נוכח; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מיכאל קליינר – אינו נוכח;
דוד ראם – אינו נוכח; משה שחל – בעד; מאיר שטרית – אינו נוכח; נתן שרנסקי – אינו נוכח

האם יש מישהו באולם שלא השתתף בהצבעה ולא קראתי בשמו? אין. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת תפקודו של ראש הממשלה: בעד – 37,
נגד – 54, אין נמנעים. ההצעה לא עוברת לדיון במליאת הכנסת. תודה רבה לכולם.

סיעת העבודה מקיימת בזה הרגע דיון סיעתי, ולכן הדיון בחוק הבשר יידחה ב-40 דקות. אנחנו
ממשיכים בסדר-היום.

נא לקרוא לשר החינוך. חבר הכנסת האשם מחאמיד, תישאר כאן.

שאלות בעל-פה

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו מחכים לשר החינוך – לקבל תשובה על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת
האשם מחאמיד, ואחר כך נמשיך בסדר-היום.

חברי הכנסת, אני מבקש לעדכן, שאחרי השאלתא לשר החינוך, התרבות והספורט, יש לנו הצעת
חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), התשנ"ח-1998, של חבר
הכנסת יהודה הראל; ישיב שר הפנים. לאחר מכן – הצעת חוק איסור שימוש בפרוטוקולים של זקני
ציון, הנמקה מהמקום; ישיב שר המשפטים. חבר הכנסת הראל, אולי תוודא בינתיים ששר הפנים
יגיע.

כן, חבר הכנסת רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

על-פי סדר-היום הצעת החוק שלי באה אחרי הצעת חוק הרשויות המקומיות.

היו"ר א' אושעיה:

הצעת החוק הזו הוסרה מסדר-היום, אדוני; אני אבקש מהמזכיר לבדוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא הוסרה.

היו"ר א' אושעיה:

כן. אם כן, אני מתקן – אחרי הצעתו של חבר הכנסת יהודה הראל, צודק חבר הכנסת אמנון רבינשטיין, היתה הסרה והצעת החוק חזרה. אם כן, תהיה הצעת חוק-יסוד: שוויון זכויות האשה, תשובה והצבעה. חבר הכנסת אמנון רבינשטיין יציג את הנושא.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

הצגתי את הנושא ביום האשה הבין-לאומי.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אחרי שהציג תהיה רק תשובת השר והצבעה.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אולי אפשר לעבור לנושא אחר כך.

היו"ר א' אושעיה:

כן, חבר הכנסת רובינשטיין, בשל השיבוש בלוח הזמנים אנחנו נמתין כמה דקות. צריכים להגיע גם שר החינוך, גם שר הפנים, ושר המשפטים צריך להשיב על הצעתך, כך שאנחנו לא יכולים להצביע, ואנחנו נחכה לשר החינוך שברגעים אלה עושה את דרכו לכאן.

אנחנו נמשיך מייד בסדר-היום; אנחנו נמתין לשר החינוך. בכל זאת חל שיבוש בסדר-היום, וצריך להתחשב בעובדה שסיעת העבודה מבקשת לקיים דיון סיעתי במשך 40 דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שר החינוך לא יהיה פה?

היו"ר א' אושעיה:

שר החינוך צריך להגיע ולהשיב לך על השאילתא בעל-פה שהגשת. אנחנו ממתינים לשר החינוך שישב על השאילתא שלך. שר החינוך בדרכו לכאן.

חברי הכנסת, אנחנו עושים הפסקה של חמש דקות. תודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הנה הוא הגיע.

היו"ר א' אושעיה:

כן, סליחה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו מחדשים את הדיון. שר החינוך הגיע, שאילתא בעל-פה מס' 202, מאת חבר הכנסת האשם מחאמיד, בנושא: מינויו של הרב יצחק לוי כשר החינוך. בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי השר המשיב?

היו"ר א' אושעיה:

שר החינוך נמצא כאן, והוא משיב על השאלתא של חבר הכנסת האשם מחאמיד. כן, בבקשה, חבר הכנסת מחאמיד.

מינויו של הרב יצחק לוי כשר החינוך

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, בריאיון שפורסם ש"הארץ" עם השר יצחק לוי לפני שהיה לשר, ב-7 בנובמבר 1997, הובאו דבריו נגד האוכלוסייה הערבית בישראל וכן כוונתו להפוך את המדינה למדינת הלכה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות השר כלפי מערכת החינוך במגזר הערבי?

2. האם ימשיך בתוכנית החומש שהתחיל בה השר המנוח?

3. לאילו ערכים יחנך, כמובן לאור הדברים שנאמרו מפיו? תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. ישיב שר החינוך. בבקשה, אדוני.

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב על השאלתא של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

1. המדיניות תהיה מדיניות שוויונית כלפי כל התלמידים בישראל, כלפי כל האזרחים בישראל.

2. התשובה חיובית.

3. אני חושב שיש להבדיל בין סוגי האוכלוסיות. יש ערכים המשותפים לכל חלקי האוכלוסייה בישראל, כגון ערכים ציוניים ודמוקרטיים. לגבי הערכים הדתיים או המסורתיים או השורשיים של כל אחד ואחד, כל אחד יחנך לפי דרכו – היהודים יחנכו ליהדות, המוסלמים לאסלאם, הדרוזים למסורת שלהם וכן הלאה. תודה.

הי"ר א' אושעיה:

כן, בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד. שאלה נוספת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, דומני, אדוני, שיש קשר ואסוציאציה מאוד חזקים בין דברים שאדם אומר לבין דברים שאדם עושה. האם אין מקום לחשש לנוכח דברים שנאמרו בשמו של השר, שאמר: אני לא אבכה אם הערבים יעברו למדינות ערביות אחרות? כששר קורא לטרנספר, האם אין השלכות לדברים הללו על מעשיו של אותו השר? או שמא השר לא אמר, ואז הוא יכחיש אותם. תודה.

הי"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אתה, אדוני השר, לא היית נוכח אתמול. היה פה דיון שיזם חבר הכנסת השואל האשם מחאמיד, שמכנה את עצמו, מכנה את הציבור שהוא מייצג ציבור פלסטיני, ולא ערביי ישראל. אני שואל, האם משרדך מודע למגמות הלאומניות שמשתרשות בציבור שלא רוצה להיקרא עוד ערביי ישראל אלא הציבור הפלסטיני, עם כל המשמעויות הלאומיות שבזה? כי כבודו נגע רק בעניינים הדתיים, מוסלמים, נוצרים, אבל דבר זה אינו עניין דתי, הם רואים את עצמם כפלסטינים. איך משרד החינוך נערך להתמודדות עם העניין הזה, והאם יש תוכנית או דיווח על אכיפת חוק הדגל במוסדות חינוך השייכים למשרד החינוך? תודה.

הי"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת בני אלון. שאלה נוספת לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, פורסם לאחרונה, שמשרד החינוך נוקט הליך אולטימטיבי של החתמת המורים בבתי-הספר הערביים על הצהרת נאמנות למדינה, וכן שמורים שלא חותמים או שלא ממהרים לחתום מוזהרים או מוצאים בכלל מהשירות. האם יש אמת בדברים אלה, ומה עמדת השר בעניין?

היו"ר א' אושעיה:

תודה. בבקשה, אדוני השר.

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לשאלה הראשונה: אני מצטער על כך שחבר הכנסת מחאמיד לא קורא את הדברים במלואם, והוא מצטט מאמר של מתניה בן-ארצי שמצטט ריאיון שנתתי הרבה לפני כן. מן הראוי היה שתקרא את כל מה שאמרתי שם. בריאיון אמרתי בפירוש, שאנחנו נגד טרנספר ומפלגתנו היתה תמיד נגד טרנספר. דבר שני, כאשר נשאלתי: האם תצטער אם ערבים מיש"ע יעזבו את הארץ? אמרתי שאני לא אצטער. זה בדיוק העניין. וכאן צריך לדייק. בא מיש"ע ולוקח רבע משפט וכותב ואומר: השר לוי נגד האוכלוסייה הערבית. אז צריך לראות, אני אמרתי שאני נגד טרנספר, אנחנו נגד טרנספר, מעולם לא דגלנו בזה. דובר שם על ערביי יו"ש, ושאלו אותי: אתה תצטער אם הם יצאו מכאן? אמרתי: לא, אני לא אצטער. וזה נכון, זו האמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אשמח.

לשאלתו של חבר הכנסת אלון – אתחיל בשאלה השנייה: אין לי כאן דיווח לגבי יישום חוק הדגל, ואם תשלח שאילתא בעניין, אשמח להשיב לך. אמרתי קודם בתשובה, שאני חושב שיש ערכים שצריכים להיות משותפים לכל אזרחי מדינת ישראל, והערכים האלה הם ערכים דמוקרטיים וציוניים. אני חושב שזה צריך להיות משותף לכל אזרחי מדינת ישראל. המדינה היא מדינה ציונית דמוקרטית. לגבי הערכים הדתיים, או השורשיים או המסורתיים, כל אחד בוודאי יצטרך לחנך לפי עניינו. היהודים לפי היהדות, המוסלמים לפי האסלאם וכן הלאה וכן הלאה.

אמנון חבינשטיין (מרצ):

יהודית ודמוקרטית.

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

יהודית ודמוקרטיה, אנחנו מכירים את הנוסח הזה, אבל אני לא חושב שהחוק התכוון לכך שבבתי-ספר ערביים או בדואיים או דרוזיים ילמדו בראשית עם רש"י. זו לא היתה הכוונה. הכוונה היא, שילמדו את מה שנראה להם ללמוד, לפי מסורתם, לפי שורשיהם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל לומדים שם תנ"ך.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, השאילתא לא נועדה לצורך דיון.

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

הראייה שלי את החוק היא, שהמדינה היא מדינה יהודית ודמוקרטית ללא שום ספק. אני רק אומר, שיש מיעוטים שהם אזרחים במדינת ישראל, ויש להם כמובן זכויות שוות, ובאותם בתי-ספר של אותם ילדים, הם לומדים לפי מסורתם את לימודי המסורת שלהם, וזה דבר נכון.

בנימין אלון (מולדת):

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

אמרתי, ולכן שיניתי מלה אפילו ואמרתי, ציונית-דמוקרטית, כדי שהעניין יהיה ברור.

לגבי השאלה האחרונה, של חבר הכנסת דהאמשה, אני חושב שכל עובד מדינה צריך לגלות נאמנות למדינה ללא שום ספק. אם נציבות שירות המדינה דורשת הצהרת אמונים למדינת ישראל, כולם יחתמו על אותה הצהרה, ומי שלא רוצה לחתום על אותה הצהרה לא יהיה עובד מדינה. הדבר ברור ופשוט. אדם שהוא עובד מדינה ומקבל משכורת מהמדינה כפוף למערכות של המדינה. ואם יש נוהל או חוק או הוראה שהנציבות מחייבת חתימה על נאמנות למדינה, כך יעשה עם כולם. מי שלא, אז לא.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני השר, גם אנחנו השרים וחברי הכנסת מצהירים אמונים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד השר, זה קבוע בחוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למה רק הערבים נדרשים לחתום?

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

אם זה רק הערבים, זה רע מאוד. אני מבין שכולם נדרשים לחתום. אני חושב שאתה לא מעודכן בפרטים. אם היהודים לא נדרשים לחתום, אז גם הערבים לא יידרשו לחתום. יהיה דין אחד לכולם. אני מבין לפי העניין – מדובר על כך שכולם חותמים; כל עובד מדינה חותם. כיוון שכל עובד מדינה חותם, אז גם המורים הערבים יצטרכו לחתום. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, סגן השר מעיר שהנושא קבוע בחוק.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

משפט אחד, בבקשה.

היו"ר א' אושעיה:

בקיצור רב. 30 שניות, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, אני מודה לך שאפשרת לי לעדכן. אתמול עסקנו בשאילתא בנושא הזה בדיוק, והשר לא נכח כאן. אמרתי, גם יהודים וגם ערבים – כולם. זה קבוע בחוק מאז 1959. אם יש מישהו

שרוצה לשנות את החוק, שיגיש הצעה לשינוי בחוק. אבל כל עובדי המדינה חייבים בחתימה על נאמנות למדינה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לסגן השר.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון).

התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), התשנ"ח-1998. ינמק חבר הכנסת יהודה הראל.

אני מציע לקרוא לשר הפנים, שיצטרך להשיב על הצעת החוק. בבקשה, חבר הכנסת יהודה הראל. סליחה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדי שבוע אנחנו מתבקשים להצביע על הצעות טובות שעולות כסף לתקציב המדינה. מרבית חברי הכנסת לא יכולים לעמוד בצורך לתמוך עוד בהצעה ועוד בהצעה שעולה כסף. ההצעה שמובאת כאן, אולי היא חריגה בכך שהיא הצעה האמורה להביא – ואני אפרט מייד – עשרות מיליוני שקלים מצרכים בלתי חיוניים ובלתי קיימים אל הצרכים הבוערים ביותר. מבחינתי, אני רואה בזה מבחן לכנסת, לחברי הכנסת, ולכל אחד מחברי הכנסת – האם יעמוד לו כוחו להצביע הצבעה עניינית בנושא.

במה מדובר? ישראל היא אחת המדינות היחידות בעולם שקבוע בה סוג משרה שנקרא סגן בשכר. יש במדינתנו כ-400 סגנים בשכר ברשויות המקומיות, ועל-פי חוק מספר זהה במועצות הדתיות. כלומר – 800. עלות אותו סגן – לצערי, יש לי המספרים מ-1997; בואו נניח שהיום זה קצת יותר: בשכר ישיר מקבל אותו סגן 27,684 ש"ח לחודש; זה שכר, אחזקת רכב, אש"ל, טלפון, ביגוד, מתנות וכו'.

היו"ר א' אושעיה:

זו עלות השכר שלו.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

עלות השכר הכללית עם קרן השתלמות, ביטוח לאומי, מע"מ, מלכ"רים, מס מעסיקים וכו', העלות לרשות המקומית או למועצה הדתית 38,286 ש"ח בחודש. סך הכול בשנה – 459,429 ש"ח. 459,000 ב-1997; נניח שזה קרוב ל-500,000 ש"ח – עלות של 800 סגנים.

לכל הדעות, אני ביררתי – – –

היו"ר א' אושעיה:

400 או 800?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

סך הכול עלות שנתית לפי מספרי האוצר – 459,429. יש 400 ברשויות המקומיות, ועל-פי החוק – מספר זהה במועצות הדתיות, יחד 800.

עד כמה שביררתי בכל המקומות – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הייתי 24 שנים בעיריית ירושלים ומעולם לא קיבלתי לא שכר ולא משכורת.

היו"ר א' אושעיה:

אבל כמה כמוך – – –

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני מדבר רק על סגנים בשכר.

על-פי מיטב הבירורים שעשיתי – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

כיוון שבאת לכנסת העלו את שכר חברי הכנסת.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

חבר הכנסת בונים, תן לי – – –

קריאות:

– – –

שר התחבורה ש' יהלום:

מה דעתך שיהיו 60 חברי כנסת?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני כבר התבגרתי מהשיטה של להביא כל דבר לקיצוניות ולהוכיח בזה שהוא לא נכון. אני כבר נמנע מזה. תגיד שישה, למה אתה אומר 60?

אם לא תפריעו לי, אני אמשיך. לדעתי, זאת אינפורמציה חשובה.

לפי כל הדעות ששמעתי, אין תפקיד פונקציונלי לאותם סגנים, ואני רוצה להגיד, שכל התקציב להחזקתם מוצא משני מקורות שהם דלים מאוד וקשים מאוד: האחד, מתקציב הרשויות, אלה שאנחנו פוגשים את עובדיהן בשביתות לפני בניין האוצר או לפני בניין הכנסת; השני, מתקציב המועצות הדתיות, שנועד לספק צרכי דת, לא צרכים של הסכמים פוליטיים – סגנים בהוצאה של חצי מיליון

שקלים על חשבון צורכי דת, כמו שזה על חשבון החינוך וצרכים אחרים של המועצה. לא נתקלתי במי שהראה לי צורך פונקציונלי באותה משרה.

אגב, ברוב ארצות העולם היא לא קיימת; בארצות-הברית היא לא קיימת. העיר ניו-יורק מסתדרת בלי סגנים בשכר – רק עם עובדים פונקציונלים על-פי רמתם המקצועית וניסיונם באותו נושא.

אי לכך, ההצעה שלנו היא לא הצעה קיצונית, אולי לצערי; וחבר הכנסת פרס אמר שזה מוסד שמתפשרים בו. ההצעה אומרת, שבכל מועצה יהיה סגן אחד בשכר. יכולים להיות עוד חמישה סגנים, לא בשכר. סגן אחד בשכר, ובערים הגדולות ביותר, שיש בהן יותר מ-250,000 תושבים – שני סגנים בשכר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בחוק כתוב: 150,000 – לא?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

150,000. תודה על התיקון.

אני רוצה להגיד, שהשינוי הזה, לפי חשבונות שנעשו באוצר, יחסוך למדינה 120 מיליון שקלים, שאנחנו בכלל לא צריכים להחליט לאן להפנות אותם: חציים יופנה לצורכי דת ומועצות דתיות, וחציים יופנה לצרכים הבורערים של המועצות המקומיות והעיריות, שאנחנו שומעים עליהם לא אחת. זה לא הנושא החולה היחיד ברשויות המקומיות, שיודעות לזעוק לתוספת כסף בעוד אנחנו נתקלים מדי פעם בשכר שנותנים בחברות הכלכליות שלהן, בעודף חברות ובשכר שיש לעובדים בהסכמים מיוחדים. אנחנו נתקלים בכך שיש מועצות עם כל הסגנים שמקיפות אלפים בודדים של תושבים, שצריך לאחד אותן. אנחנו נתקלים בצורך לאחד אזורי תעשייה – את הארנונה מאזורי התעשייה.

אי לכך, אני פונה לחברי הכנסת לנהוג הפעם לא על-פי הפריימריס ולא על-פי חשבונות מפלגתיים ולהצביע בעד הצעת החוק. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת יהודה הראל.

חברי הכנסת, היות ששר הפנים אינו נוכח, אנחנו נעבור להצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רגע. אני רוצה – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

שב.

היו"ר א' אושעיה:

ההצבעה היא על חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), התשנ"ח–1998. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – 4

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות

וסגניו וכהונתם) (תיקון), התשנ"ח–1998, לדיון מוקדם

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

בעד – 14, נגד – 4, ואחד נמנע. אם כן, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש רשות וסגניו וכהונתם) (תיקון) אושרה, והיא מועברת לוועדת הפנים.

הצעת חוק-יסוד: שיווי זכויות האשה

(הצעת חבר הכנסת א' חבינשטיין)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים להצעת חוק מס' פ/1522, הצעת חוק-יסוד: שיווי זכויות האשה, מאת חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – תשובה והצבעה. איפה חבר הכנסת רובינשטיין?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לוועדת החוקה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת תיקון – הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), התשנ"ח-1998, תועבר לוועדת החוקה ולא לוועדת הפנים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

למה? ועדת הפנים. נושא רשויות מקומיות זה ועדת הפנים.

היו"ר א' אושעיה:

מבקשים ועדת הפנים, ומבקשים ועדת החוקה – ועדת הכנסת תכריע.

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעת חוק-יסוד: שיווי זכויות האשה, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. לגבי תשובת השר – הוא לא נוכח. שר המשפטים נוכח. שר המשפטים ישיב על הצעתו של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – הצעת חוק-יסוד: שיווי זכויות האשה. אדוני השר, בבקשה. אדוני שר המשפטים, אתה מוזמן להשיב. אנחנו ממתנים לתשובתו של שר המשפטים. ההנמקה כבר היתה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני דיברתי בשבוע שעבר.

היו"ר א' אושעיה:

כן. חבר הכנסת רובינשטיין כבר הציג את העניין בשבוע שעבר. שר המשפטים ישיב, ואנחנו נעבור להצבעה. אדוני השר, בבקשה. חברי הכנסת, אני מבקש לשבת ולאפשר לשר המשפטים להשיב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש הסכמה בין חבר הכנסת המציע לבין הממשלה על הפיכת הצעת החוק להצעה לסדר-היום, כך שהנושא יזכה – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – לתמיכה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

– – לתהודה ציבורית, כפי שראוי לסוגיה כה מהותית. חשבנו שאין טעם בשלב זה לעסוק בסוגיה של חקיקת חוק-יסוד מטעמים שלא אפרט כרגע. ממילא יש הסכמה עם המציע.

אדוני היושב-ראש, עקרון השוויון מהווה אבן יסוד של המשטר הדמוקרטי שלנו. הממשלה הנוכחית, כמו קודמותיה, עושה מאמצים רבים לקדם את השוויון בכלל ואת מעמד האשה בפרט. רק לפני שבוע, במעמד חגיגי כאן, בבית הזה, קיבלה הכנסת ביום האשה הבין-לאומי את חוק הרשות לקידום מעמד האשה על-פי הצעת חוק ממשלתית שהוגשה לכנסת. החקיקה שעברה כאן היא אכן פרי נוסף של שיתוף פעולה בין הממשלה לבין חברי הכנסת – שיתוף פעולה מאוד מוצלח – ובמיוחד עם חברות וחברי הוועדה לקידום מעמד האשה. כך היה גם בהליכי החקיקה לקראת חקיקת החוק למניעת הטרדה מינית. הממשלה מתכוונת להמשיך ולשתף פעולה עם הבית בדרך זו, וידנו, כולנו יחד, עוד נטויה.

אני מברך את חבר הכנסת רובינשטיין על נכונותו להגיע להסכמה עם הממשלה בנושא הזה. אנחנו נשתף פעולה גם בדיון שיהיה בכנסת, כדי לחזק את הגישה ואת הכוונה להעלות עוד יותר את המודעות הציבורית לסוגיה החשובה הזאת. אדוני היושב-ראש, תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לשר המשפטים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לוועדה לקידום מעמד האשה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, אני מבין שמהצעת חוק זה הופך להצעה לסדר-היום.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מבקש להעביר את ההצעה לסדר-היום, בהסכמת המציע כמובן, לוועדה לקידום מעמד האשה.

היו"ר א' אושעיה:

כן. אדוני שר המשפטים, תודה. חבר הכנסת רובינשטיין יבהיר. בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מסכים להצעה להפוך את הנושא הזה – הצעת החוק – להצעה לסדר-היום. אני חושב, שהדברים שנאמרו גם על-ידי בשבוע שעבר בעניין הזה של הגנה חוקתית על מעמד האשה הם דברים נכונים ונכוחים. אם אפשר להגיע לזה בשיתוף עם הממשלה ובשיתוף עם ועדת הכנסת למעמד האשה, אני אשמח על כך.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת רובינשטיין, תודה.

חבר הכנסת בנימין אלון מבקש להסיר את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת רובינשטיין: שיווי זכויות האשה. חבר הכנסת אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ודאי שזכויות האשה – – –

קריאה:

— — —

בנימין אלון (מולדת):

לא. זו הצעה רגילה לסדר-היום. זה עבר להיות הצעה לסדר-היום.

יש בוודאי קונסנסוס במליאה על חשיבות זכויות האשה והוועדה הפעילה שקיימת, ואני משתדל לתרום את חלקי. אבל, הרצון של חבר הכנסת רובינשטיין להפוך את זה לחוק-יסוד מראה, שחבר הכנסת רובינשטיין לא למד את הלקח מחוקי-היסוד שהוא העביר – חלקם במחטף וחלקם פחות במחטף.

קריאה:

איזה מחטף?

בנימין אלון (מולדת):

בנושא הזה של חוקי-יסוד אני גם מקווה, שיושב-ראש ועדת החוקה החדש לא ייפול בקסמי נשיא בית-המשפט העליון, כמו שקראתי בעיתונים – אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, אני מדבר אליך – שיהיה מפקח וריאלי ויבין את הסכנות שבנטילת הכוח מן הכנסת והעברתו לבית-משפט עליון שאיננו בית-משפט לחוקה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. חבר הכנסת רובינשטיין, לאיזו ועדה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוועדה לקידום מעמד האשה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, כן? אתה הצעת את הוועדה לקידום מעמד האשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

כן.

היו"ר א' אושעיה:

אם כך, אנחנו מצביעים – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ועדת החוקה.

קריאה:

ועדת הכנסת.

היו"ר א' אושעיה:

– – על הצעה לסדר-היום בנושא: שיווי זכויות האשה, על-פי המוצע, לוועדה לקידום מעמד האשה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

דוד טל (ש"ס):

ביקשתי ועדת החוקה.

היו"ר א' אושעיה:

12 בעד, חמישה מתנגדים ואין נמנעים. אם כן, ההצעה לסדר-היום – שיווי זכויות האשה – של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, תעבור לוועדה שתקבע על-ידי ועדת הכנסת.

חברי הכנסת, אני מבקש מהפרוטוקול לתקן משהו. קודם הצבעתי כנמנע בהצעת חוק הרשויות המקומיות, ונרשם שחבר הכנסת דן תיכון, יושב-ראש הכנסת, הוא היושב-ראש. לפיכך, אני מבקש לתקן זאת. זה עניין טכני.

הצעת חוק איסור שימוש ב"פרוטוקולים של זקני ציון" וב"מיין קאמפף", התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעת חוק פ/545, הצעת חוק איסור שימוש ב"פרוטוקולים של זקני ציון" וב"מיין קאמפף", התשנ"ז–1996. ינמק מהמקום חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, האנטישמיות בעולם מחייבת תגובה ישראלית הולמת. למרבה הצער, הרשות הפלסטינית ומדינות ערב מפיצות אנטישמיות ארסית, בין השאר באמצעות שני הספרים הנתעבים האלה – "מיין קאמפף" ו"הפרוטוקולים של זקני ציון". כאשר היו פיגועי ההתאבדות בבית-ליד ובדיזנגוף, מצאו בכיסיהם של הרוצחים הנתעבים את הספרים האלה מתורגמים לערבית. כיוון שהיטלר עצמו, יימח שמו, אומר בספרו, "מיין קאמפף", שהוא הגיע לשנאת היהודים מתוך קריאה ב"פרוטוקולים של זקני ציון", ומאחר ששני ספרים אלו נמצאים בשימוש של אויבינו, ומאחר שבגרמניה של היום זו עבירה פלילית להפיץ את הספר הזה ברבים, הגיע הזמן שישראל תגיב כיאות כמדינה של העם היהודי בכך שתאסור את השימוש בספרים הללו ותעניש על השימוש בהם שלא מטרות מדע ומחקר, כפי שמפורט בהצעת החוק.

אני קורא לכל חברי הכנסת, ללא הבדל דת, מפלגה והשתייכות, להצביע בעד חוק כל כך צודק ומוסרי זה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת שאקי. ישיב שר המשפטים. בבקשה, אדוני.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני בעד.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, שר המשפטים בעד. לאיזו ועדה, חברים?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' אושעיה:

לוועדת החוקה, חוק ומשפט. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק איסור שימוש ב"פרוטוקולים של זקני ציון" וב"מיין קאמפף", התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצעת חוק איסור שימוש ב"פרוטוקולים של זקני ציון" וב"מיין קאמפף", התשנ"ז–1996 – 21 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה תועבר לוועדת חוקה, חוק ומשפט.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מודה לכל חברי הכנסת שהצביעו בעד.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' אושעיה:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה, גברתי.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת – הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 6), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת הכלכלה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לסגנית המזכיר.

הצעת חוק לתיקון פקודת הנזיקין (ביטול ההגנה המיוחדת על תקיפת קטין),

התשנ"ז-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק לתיקון פקודת הנזיקין (ביטול ההגנה המיוחדת על תקיפת קטין), התשנ"ז-1996; הצעת חוק פ/953, של חברת הכנסת ענת מאור וקבוצת חברי הכנסת. תנמק מהמקום חברת הכנסת ענת מאור; בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק מוגשת בראשותי. חתומים עליה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, חבר הכנסת דיין, חבר הכנסת צבי הנדל, חבר הכנסת דוד טל, השר היום, חבר הכנסת לשעבר, שאול יהלום וחבר הכנסת דוד צוקר. הצעת החוק מוגשת מטעם המועצה לשלום הילד ועל-

ידי חברים מכל סיעות הבית, השותפים בשדולה של חברי הכנסת למען הילד, והיא דנה בנושא פקודת הנזיקין.

אני רוצה להזכיר, שכאשר היו דיונים על חוק העונשין, הכנסת לא קיבלה תיקון גורף לגבי נזיקין שקורים בתוך המשפחה. עם זאת, כן בהסכמה, וזה מעבר למחלוקות, נראה שחובה להעניק לקטינים הגנה מלאה מפני שימוש באלימות ומפני הסכנה הכרוכה בפגיעה גופנית בהם.

אני מודה לוועדת השרים לענייני חקיקה שאישרה את הצעת החוק. ביקשו שאכניס שני תיקונים קלים. נעניתי לבקשה, ואני מבקשת מחברי הכנסת לאשר את הצעת החוק החשובה ולהעביר אותה להמשך טיפול בוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור. אדוני שר המשפטים, בבקשה, אתה יכול להשיב.

ענת מאור (מרצ):

זה מהמקום.

היו"ר א' אושעיה:

לשר המשפטים יש הזכות, ואולי החובה, לענות בשם הממשלה כאן, מעל הדוכן. בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

גברתי, אני רוצה להעניק מעמד חגיגי להצעת החוק שלך.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק מבקשת לבטל את ההגנה הקבועה בסעיף 24(7) לפקודת הנזיקין להורה או למורה של קטין שתקף את ילדו או תלמידו "במידת הנחיצות הסבירה למען ייטיב דרכו". אנו מסכימים עם המציעה, כי אכן מדובר בהגנה ארכאית, שאינה יפה עוד להשקפות המודרניות בדבר זכויות הילד בכלל, ולמחויבותיה של מדינת ישראל לפי האמנה בדבר זכויות הילד בפרט. לפיכך אנחנו מסכימים באופן עקרוני שההצעה תועבר לדין בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

עם זאת, הגענו להבנה עם המציעה, חברת הכנסת מאור, כי ביטול גורף של ההגנה הקבועה בפקודת הנזיקין הוא בעייתי והוא עלול לחשוף מורים והורים לתביעות נזיקין בשל תקיפה, גם כאשר

הם פעלו כדי להגן על ילד מסוים מפני תקיפה של חברו, למשל, או כדי להשתלט על ילד או תלמיד שמסכן את עצמו ומסכן אחרים בהתנהגות פרועה.

בכפוף להסתייגות הזאת ובהסכמה עם המציעה, אנחנו תומכים בהעברת החוק לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. אני מבקש מיושב-ראש הוועדה החדש, חבר הכנסת חנן פורת, לעשות ככל יכולתו כדי שהנושא הזה אכן יזכה לטיפול הולם. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לשר המשפטים.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת הנזיקין (ביטול ההגנה המיוחדת על תקיפת קטין). ניתן להצביע. בבקשה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת הנזיקין (ביטול ההגנה המיוחדת על תקיפת קטין), התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

בעד – 18, נגד – אין, נמנעים – אין. אם כן, הצעת חוק לתיקון פקודת הנזיקין תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אני מבקש להודיע, שאחרי הצעת חוק הגנים הטיפוליים נעבור להצעת חוק חופש העיסוק.

הצעת חוק הגנים הטיפולים, התשנ"ח-1998

(הצעת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי)

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, תשובה והצבעה. אדוני שר המשפטים. אנחנו עוברים להצעת חוק הגנים הטיפולים, התשנ"ח-1998. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נימקתי את הצעת החוק הזאת ואני שבה לכאן לאחר שקיימתי שיחות וביכורים גם עם כבוד שר העבודה והרווחה וגם עם משרד הבריאות.

חברי הכנסת, אנחנו מדברים פה בהצעת חוק שבאה להביא שירות חינוכי ביותר לכ-600 ילדים בעלי נכות קשה, שמקבלים קצבת נכות מן הביטוח הלאומי. חוק חינוך מיוחד חל רק על ילדים מגיל שלוש, אבל הילדים הפגועים זקוקים ביותר לגנים טיפוליים, למקומות שבהם הם יקבלו גם חינוך, אבל גם טיפול ומעקב רפואי כבר מגיל שנה וחצי ושנתיים. במצב הקיים היום, רק כ-250 ילדים זוכים להיות בגן במסגרת חינוכית טיפולית, כיאה למצבם.

שר העבודה והרווחה הבהיר לי באופן חד-משמעי, שהוא חושב שבמסגרת כל המאמצים שעושה משרדו לקידום ולטיפול בילדים מוכי גורל, בילדים בסיכון, הוא רואה את הילדים האלה כקבוצת הילדים הכי חשובה בין הילדים שנמצאים בסיכון גבוה. מדובר בילדים שצריך ללמד אותם ללכת, ללמד אותם להגות, ללמד אותם להתנועע, מאחר שהגורל כל כך פגע בהם. גם משרד הבריאות חושב שהנושא הזה חשוב ביותר.

מאחר שהגיל הזה איננו נמצא תחת קורת-הגג של משרד החינוך, נחוצה היתה התערבות של שני משרדים אחרים – משרד העבודה והרווחה ומשרד הבריאות. ישבו המומחים של שני המשרדים, בדקו את ההצעה שלי, תיקנו אותה, הכינו גם הצעה מאוד מעשית ששני המשרדים יכולים להוציא אותה אל הפועל יחסית במעט מאוד תקציב, כדי להבטיח שבתוך כמה שנים כל הילדים בעלי הנכות הקשה מגיל שנה וחצי יוכלו להיות במסגרת חינוכית טיפולית.

לכן, לאחר התמיכה הגורפת שקיבלתי מצד כל הגורמים המקצועיים שישבו ודנו בנושא, ולאחר העידוד הרב שקיבלתי מצד שר העבודה והרווחה, אני מבקשת מחברי הכנסת לאשר את הצעת החוק ולהעביר אותה לוועדה לטיפול בגיל הרך להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. ישיב שר העבודה והרווחה – לא נוכח. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אנחנו מצביעים על הצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – 10

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה לא נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

עשרה בעד, עשרה נגד, אין נמנעים. מה קרה? חברי הכנסת, אנחנו הודענו שניתן להצביע, וההצעה התקיימה. אם כן, הצעת החוק לא עברה.

הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון מס' 2)

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון מס' 2). יציג את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חוק זה, הידוע בכינויו העממי – – –

אפי אושעיה (העבודה):

סליחה, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש בעיה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, תלכו תבדקו. אם לא היו חמש דקות, תערערו. נתחשב בעניין, בבקשה. הם מדברים על כך שלא היו חמש דקות לפני ההצבעה הקודמת.

כן, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, בבקשה.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, החוק שלפנינו, הידוע בכינויו העממי "חוק הבשר", בא למעשה לעגן במסגרת חקיקה מציאות קיימת ולא לחדש דבר. חשוב עד מאוד, מכיוון שהנושא הזה מורכב, להבהיר את יסודות הדברים בתמציתיות.

חוק חופש העיסוק, שהוא חוק-יסוד, קובע, כראוי למדינה נאורה כשלנו, את חופש העיסוק של האדם וממילא גם את חופש המסחר על כל מה שכרוך בכך. כבר בעת שנחקק חוק חופש העיסוק צוין בו, שאם תמצא הכנסת לנכון לחוקק בעתיד, משיקוליה היא, חוק שתהיה בו פגיעה בחופש העיסוק, היא תצטרך לומר במפורש, שחוק זה יהיה תקף על אף חוק חופש העיסוק, אבל התוקף יהיה לארבע שנים בלבד. למשל, אם תמצא הכנסת לנכון לחוקק משיקולים כלכליים מגבלות בתחום של ייבוא חקלאי או בתחומים אחרים שנוגעים לצורך ביטחונה או כלכלתה של המדינה, היא תוכל להגביל את חופש העיסוק, ובלבד שהחוק הזה יהיה תקף לארבע שנים בלבד.

בפועל נדרשה הכנסת לנושא הזה בקשר לנושא של ייבוא בשר טרף, בהכרה שייבוא בשר טרף עלול להציף את שוקי המדינה, את חנויות המדינה – בשר חזיר, בשר פיגולים אחר או בשר שלא נשחט שחיטה כשרה – וכתוצאה מכך גם ליצור מציאות ונורמה שונות – לא לגבי אלה שבלאו הכי תימצא להם הדרך לאכול בשר טרף, אלא לגבי כלל ההתנהגות של רבים רבים מאזרחי המדינה.

נשמעה טענה, שהחוק הזה של איסור ייבוא בשר טרף, שנהג מאז קום המדינה, פוגע בחופש העיסוק, ומתוך הכרה שיש חשש לראות את הדברים כך, לפני ארבע שנים נקבע במפורש, שהחוק הזה, שנקרא בשם חוק בשר ומוצריו, התשנ"ד, תקף על אף חוק-היסוד, דהיינו, שיש פה התגברות על חוק-היסוד. ארבע שנים חלפו. אגב, צריך לציין שבמרוצת ארבע השנים האלה הוגש בג"ץ כנגד החוק הזה של ייבוא הבשר. שופט בית-המשפט העליון אהרן ברק, בפסיקתו בבג"ץ הזה, אמר, שאומנם יש פה פגיעה מסוימת בחוק חופש העיסוק, אבל היא לא פגיעה דרסטית, מפני שמי שרוצה לייבא עדיין נותרת לו האפשרות לייבא, אלא שהוא לא יכול לייבא מוצר מסוים. בלשונו שלו הוא אומר:

הפגיעה בחופש העיסוק מוגבלת, שהרי פתוחה האפשרות לעסוק בייבוא של בשר כשר. הפגיעה אפוא אינה פגיעה באושיות המשטר החוקתי שלנו.

עברו חלפו ארבע שנים, ואותם נימוקים שהביאו לצורך באיזון שבין חוק חופש העיסוק לבין אי-הבאת בשר טרף שיציף את שוקי המדינה, נותרו בעינם. ולפיכך אנחנו מבקשים – והדבר הזה מובא כעת לקריאה שנייה ושלישית לאחר שהוא עבר בוועדת החוקה, חוק ומשפט והוכן – אנחנו מבקשים להאריך את המגבלה הזאת, דהיינו, את האפשרות של ההתגברות על חוק חופש העיסוק ללא מגבלה של זמן. אני רוצה להבהיר, ציינו בחוק הזה שלא מדובר פה על כלל חוקים אחרים שבהם תהיה התגברות ללא הגבלת זמן, אלא רק על החוקים שנחקקו בשנה הראשונה לאחר שחוק חופש העיסוק התקבל, ובפועל באמת הדבר הזה תקף רק לגבי העניין של ייבוא הבשר הטרף.

אסכם אפוא את הנקודה הזאת ואבהיר: ההצעה שלנו, שמובאת כאן לקריאה שנייה ושלישית, היא, שההתגברות על חוק חופש העיסוק באמצעות קביעה מפורשת של הכנסת שתהיה כאן, בעזרת השם, ברוב של 61, תהיה ללא מגבלה של זמן. זה הסעיף האחד. סעיף שני איננו נוגע לחוקים מכאן ולהבא, אלא לחוקים שכבר היו במסגרת חוקי המדינה קודם שהתקבל חוק חופש העיסוק.

בחוק חופש העיסוק נאמר – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אין פה פגיעה בגידול החזיר בארץ. חוק חופש העיסוק מתייחס, רבותי, לכל החוקים שהיו קיימים עוד קודם לחוק חופש העיסוק ויש חשש שיש בהם פגיעה בחופש העיסוק. למשל, יש איזה חוק דרקוני שאומר, שפחח רכב איננו רשאי להיות צבע רכב – גילדות. אנחנו כמובן איננו מעוניינים שחוקים כאלה יישמרו לאורך ימים ושנים, ולכן נקבע שחוקים כאלה יהיו תקפים רק ארבע שנים. כיוון שמשרד המשפטים לא השלים את העבודה של בדיקת כל החוקים לאור חוק חופש העיסוק, מוצע כאן, וזה הסעיף השני, שהחוק הזה, אני קורא אותו כלשוננו: במקום "עד תום ארבע שנים מיום תחילתו של חוק-יסוד זה" יבוא: "עד יום א' בניסן התשס"ב, 14 במרס 2002". אנחנו פשוט הארכנו בארבע שנים נוספות, ואני מדגיש, בשינוי מהחוק כפי שהובא לפני כן בדף הכחול, ולפי בקשתם של חברי כנסת, ובעיקר של ישראל בעלייה, הדבר הזה מוארך בארבע שנים בלבד.

במשך ארבע השנים האלה ייבחנו כל החוקים שאולי עומדים בסתירה לחוק היסוד. אלה שיצטרפו לשנות אותם ישונו, אלה שנמצא לנכון להשאיר אותם משיקולים ענייניים, נצטרך להביא אותם לאישור מחודש.

אני מבקש ממליאת הכנסת לאשר – – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

— — —

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה איננו חלק מהצעת החוק גופא. זה יכול להיות חלק — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרן, עוד מעט הוא ימשיך לדבר, אבל לא יהיו לו מצביעים.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

— — —

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חבר הכנסת יורי שטרן, במסגרת הדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ביקשנו ממשרד המשפטים שידווח לוועדה מדי שנה בשנה על ההתקדמות בבדיקת מערכת החוקים. לא חשבנו שהדבר הזה צריך לבוא לידי ביטוי — — —

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני מבקש משר המשפטים — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אז הוא יבהיר את העניין.

אני מבקש ממליאת הכנסת לאשר את החוק על שני סעיפיו, הן ההתגברות מכאן ולהבא והן התיקון לגבי שמירת הדינים של העבר, כפי שהוצע כאן, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, ואני מקווה שבכך גם יושם קץ למצב לא רצוי ויאושר דבר שהוא אלמנטרי וטריוויאלי לשמירת צביונה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. לחוק יש מסתייגים. חבר הכנסת בני אלון, הסתייגות אחת.

מיכה גולדמן (העבודה):

כמה מסתייגים יש?

היו"ר ד' תיכון:

יש שלושה מסתייגים, אבל יש שבע הסתייגות.

בנימין אלון (מולדת):

אבל יש לי הסתייגות לחלופין.

היו"ר ד' תיכון:

לך יש אחת, לשם החוק בלבד. חמש דקות. הסתייגות לחלופין לא מנמקים.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצביע בעד החוק – –

שר התחבורה ש' יהלום:

באמת?

בנימין אלון (מולדת):

— אבל אני חושב שצריך להיזהר. הדיון הוא לא על בשר. חבר הכנסת פורת, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, התחושה שלי היא שזורקים לך עצם בשר כשרה, ואתה בולע אותה בשקיקה ואינך מבין שהנושא הוא לא העניינים הדתיים, אלא העניין החוקתי של חוקי יסוד, שמנסים להשלימם בתאוצה. הבנתי שהיתה פגישה בינך לבין נשיא בית-המשפט העליון, במאמץ להשלמת החוקה בשנת ה-50 למדינה, כשהבעיה היא רק התחשבות בציבור הדתי. והנה כאן מגלים התחשבות בציבור הדתי.

שר התחבורה ש' יהלום:

שמו שמים.

בנימין אלון (מולדת):

כל עוד אין בית-משפט לחוקה, בעיית חוקי היסוד היא בעיה מהותית, שלא קשורה דווקא לציבור הדתי. השר יהלום, אין לי שום דבר נגד הציבור הדתי, כידוע לך, אבל אני לא אוהב שנכנסים לסמטה קטנה ורואים את הכול דרך הסמטה של הבשר הכשר או הלא-כשר.

הבעיה המהותית היא, שבית-המשפט העליון איננו בית-משפט לחוקה, ונשיא בית-המשפט העליון חייב להבין זאת. הבעיה המהותית היא, שהכנסת איננה צריכה להתנער מאחריותה. הכנסת היא גוף נבחר, בין שנבחרו מוצאים חן בעיני ציבור נאור זה או אחר ובין שהם אינם מוצאים חן בעיניו. זו השיטה הקיימת כאן, וחוק-יסוד: חופש העיסוק, שעכשיו אנחנו באים לתקנו, הוא הדוגמה היפה ביותר לכך, כי הוא התקבל, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, ברוב עצום, ואיש לא ראה שיש בו איזו בעייתיות. איש לא הבין אז, שמעבירים שאלות חברתיות שעניין מסורת וכשרות, הקשורות להכרעות ערכיות, לבית-המשפט העליון, ואחר כך בית-המשפט העליון מחזיר אותן לכנסת, ואנחנו ושל שמירת דינים לעוד שנה ולעוד שנה ולעוד שנה. OVERRIDE מבזים את עצמנו בתיקונים של

אני פונה בזאת לחברי הכנסת הדתיים: יש להבין שהנושא המהותי הוא מערך היחסים בין הכנסת כגוף נבחר שאין לו חוקה לבין בית-המשפט העליון, וכל עוד לא יהיה בית-משפט לחוקה, שלא מורכב רק ממשפטים, שיהיה גוף יציג שמייצג את כלל הציבור הישראלי ולא גוף אוליגרכי שממונה בצורה מקצוענית, על-פי מקצוע מסוים שלומדים אותו – כל עוד אין גוף כזה שמכריע, האם חוק שלנו תקף או לא, בל נעביר אנחנו את הכוח שהציבור נתן לנו לבית-המשפט העליון, הן בשבתו כבית-משפט לערעורים והן בשבתו כבית-דין גבוה לצדק, כי לא לשם כך הוא מונה ולא לשם כך הוא מתפקד.

מובן שאצביע בעד. אני אינני חושב שהמדינה תסבול קשות מכך שלא יבאו בשר בקר טרף למדינה. גם מי שלצערי לא שומר על כשרות, יהיה לו פחות כולסטרול בדם. לא יקרה שום דבר. בכלל, בשר בקר הוא לא דבר בריא כל כך, צריך להמעיט בו, אבל לא זה הנושא. הנושא הוא העצמאות והריבונות של הכנסת בשיטה הדמוקרטית הנוהגת, ויש כאן ניסיון לדחוק את העצמאות הזאת על-ידי חוקי יסוד, שמנסים להריץ אותם עכשיו כדי להכניס לנו חוקה בדלת האחורית, כשחברי כנסת תמימים חושבים,

לצער, שאם זה יוסדר עם הנושאים ההלכתיים של "שולחן ערוך", "יורה דעה", אין לנו בזה שום בעיה אחרת. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, שתי הסתייגויות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתנגד לחוק, וכבר הצבעתי נגדו בקריאה ראשונה. אני מתנגד לחוק בשל מה שנראה לי כפגיעה מוגזמת ומיותרת בעקרונות יסוד, אשר נקבעו בחוק-יסוד: חופש העיסוק. אני חושב שהיה ניתן לפתור בדרך אחרת את הבעיה הספציפית שכל כך הקפידה והטרידה את הנציגים של המגזר החרדי-הדתי בכנסת.

אני מתנגד גם לניסיון להבחין בין חוק הבשר, באמצעות סעיף 1 לתיקון, לבין שאר החקיקה. כלומר, כל חוק-יסוד שסותר את חוק-יסוד: חופש העיסוק יבוטל כחלוף ארבע שנים, אבל חוק הבשר ישכון לנצח. לדעתי, זה מעשה פסול. אני לא אכנס לפולמוס, מכיוון שעברנו אותו פעם אחת ופעמיים בשאלות המשפטיות העקרוניות. אבל אם החוק הזה יתקבל כאן – אני סבור, אדוני היושב-ראש, שאת חקיקתו אפשר לסכם, לתאר את המצב החדש שייווצר כמצב שבו אנשים שאוכלים בשר כשר מכריחים אנשים שאוכלים בשר לא-כשר לאכול בשר כשר בלבד, וזה אולי כשר, אבל מסריח.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת צוקר, שלוש הסתייגויות. חבר הכנסת ריבלין – בתום הנמקת ההסתייגויות שלו ניגשים להצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

תגיש בקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, הוא צריך להצביע רק ב-18:00, על-פי התקדים הקודם. לא ידעת שהם יבקשו הצבעה אישית?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מבקשים הצבעה אישית.

היו"ר ד' תיכון:

להצבעה אישית צריך חתימות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לא הגשנו?

היו"ר ד' תיכון:

לא. בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בניגוד להצגת הדברים שהיתה כאן במליאה, גם על-ידי יושב-ראש הוועדה ובעיקר בעיתונות, שלפיה לא ברור לי שהכתבת הבינה תמיד את כל מה שכתבה, כן מדובר פה בשני שינויים עקרוניים בחוק-יסוד – שני שינויים במגמה חד-משמעית של שחיקת התוקף של חוקי היסוד. זה הסיפור כולו.

הסיפור הוא של שני שינויים, גם בסעיף 8, שאתם עומדים להצביע עליו, גם בסעיף 10 – יש בהם שינוי מהותי לעומת העבר. אני אסביר את שני השינויים הללו, שימחישו את העובדה, שהממשלה הזאת או הקואליציה הזאת, שוחקת את ערכם של חוקי היסוד, פוגעת בתוקפם. לא רק שהיא איננה מביאה חוקי יסוד חדשים ומשלימה את המלאכה, אלא היא פוגעת בתוקפם של חוקי היסוד, בפריסה שלהם ובכוח שלהם.

איפה השחיקה הראשונה? איפה הפגיעה הראשונה בחוקי היסוד? סעיף 8 קבע – כן, בהסכמתנו ובתמיכתנו, לפני ארבע שנים – את סעיף ההתגברות. הוכנס סעיף ההתגברות. מה הוא אמר בעצם? הוא אמר דבר פשוט: יש נסיבות שבהן מותר לעתים, לפרק זמן מוגדר, וברוב מיוחס, לחרוג מעקרונות החוקה, ובתנאי שהדבר ייאמר במפורש, שיש חריגה מן החוקה, אדוני היושב-ראש, ובתנאי שהדבר נעשה לפרק זמן קצוב, ובתנאי שיש רוב יחסי, של 61, להעברת אותה חריגה מחוקי היסוד, לאותה סתירה. מותר לעתים לחברה דינמית שיש בה קונפליקטים לעשות את זה.

הזה עלינה, בקריצה – בכל פעם שיהיה OVERRIDE אבל בעצם, השינוי הזה בא ואומר עכשיו – ה- , בכל פעם שנרצה לחוקק משהו, לפרק זמן קצוב, כי יש קשיים OVERRIDE סעיף התגברות, סעיף פוליטיים או חברתיים: דעו לכם, אנחנו לא מתכוונים לזה, זה בלוף, זה לא רציני, זו עבודה בעיניים. בכל פעם שיהיה סעיף התגברות, אנחנו נוכל להפוך אותו. הוא לא יהיה תקף לפרק זמן של ארבע שנים, אלא הוא יהיה תקף לנצח נצחים.

השר איתן, זה בעצם השינוי. במובן הזה, זוהי שחיקה. אין עוד סעיף התגברות; זה קשקוש, זו . אין עוד סעיפי התגברות, שחשבנו OVERRIDE הטעיה, זוהי מראית עין וזוהי תרמית. אין עוד סעיפי שמותר לפעול לפיהם, לפרק זמן קצוב, קצר, סופי, לא נצחי, בניגוד לעקרונות החוקה. וזהו שינוי מהותי.

העניין השני – בסעיף שמירת הדינים. גם בו קיים המשך אותו תהליך של שחיקה בתוקפם ובערכם של חוקי היסוד. מה אנחנו עושים בסעיף שמירת הדינים? כאשר נחקק חוק-יסוד: חופש העיסוק, אמרנו: המדינה תיערך במשך שנתיים לביטולם של חוקים קיימים, שצריכים להתבטל מפני כוחו של חוק-יסוד: חופש העיסוק, שהוא מתגבר על חקיקה רגילה, כמובן. אמרנו: ניתן למדינה שנתיים, היא תעבוד – כי יש לעשות עבודה רבה, יש לסרוק את החוקים שצריכים להתבטל מפני כוחו של חוק-יסוד: חופש העיסוק – ואחרי שנתיים, כל חוק שסותר את חוק-יסוד: חופש העיסוק, יצטרך במחילה לעבור מן העולם.

אין כאן עניין דתי או לא-דתי, מדובר בדברים אחרים לגמרי. מדובר בחוק לשכת עורכי-הדין או בחוק הספורט וההסגר על ספורטאים. אמרנו: תכין הממשלה עבודה, במשך שנתיים, ואחרי שתסיים את עבודתה ותתקן חקיקה קיימת, שסותרת את חוק-יסוד: חופש העיסוק, נוכל לעבור לעידן החוקתי.

הממשלה לא הספיקה לעשות זאת במשך שנתיים, ואז, אדוני היושב-ראש, הכנסת הקודמת אישרה שנתיים נוספות, שבהן הממשלה היתה צריכה להתכונן, להכין עצמה ולבטל חקיקה שצריכה לסגת מפני חוק-יסוד: חופש העיסוק, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה. היא לא סיימה את העבודה גם בשנתיים האלה, ובימים אלה פקע תוקף האיסור הזה. ובעצם היום, כבר במשך כמה ימים, חוק-יסוד: חופש העיסוק תקף, ושורה ארוכה של חוקים צריכה היתה להתבטל מפניו ולסגת מפניו.

היום אתם באים ואומרים: חברים, זה לא הולך; אתם באים ואומרים: אנחנו לא מצליחים לתקן את החקיקה הקיימת, שצריכה להתבטל מפני חוק-יסוד: חופש העיסוק, תנו לנו ארבע שנים. ארבע שנים, זה אומר – חברים, לא מבטלים שום חקיקה מפני חוק-יסוד: חופש העיסוק.

באמת אין כאן עיסוק בחקיקה דתית, בסוגיות דתיות. אני אומר לכם, ששורה ארוכה של הגבלות על אזרחים ישראלים לא עוברת מן העולם, רק משום שהממשלה הזאת פוחדת להיכנס לתחום הזה, פוחדת לעסוק בו. דוגמה מובהקת, כבר אמרתי, היא חוק לשכת עורכי-הדין, התאגדות שלא ברור אם היא חוקית, לא ברור אם ההגבלות שההתאגדות הזאת מטילה על חבריה חוקיות, והחוק תקף וקיים.

כדי לרדת מן האולימפוס החוקתי, שנדמה לי, שהוא לא מצליח ל"הוריד ריגוש" בכנסת הזאת, שעל-פי ההגדרה היא גם מוסד מכון – הכובע המכון עדיין על ראשינו, אדוני היושב-ראש, אנחנו לא רק כנסת, אנחנו גם אספה מכוננת – אני אסביר גם מה הנזקים המידיים, חבר הכנסת ריבלין, ואני רוצה שתקשיב לי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל מלה, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

אסביר מה הנזקים המידיים שייגרמו כתוצאה מן החוק הזה, ונעבור מן ההיבט הקונסטיטוציוני לחיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר שמעתי את זה בוועדה.

דוד צוקר (מרצ):

אני אומר לך מה יקרה. באופן ברור מותר לומר, שמחירי הבשר בארץ עשויים היו לרדת בעשרות אחוזים. אני חוזר ואומר, מחירי בשר הבקר עשויים היו לרדת בעשרות אחוזים אילו ניתן היה לייבא באופן חופשי, כמו במדינה מתוקנת, כמו בכל מדינה מתוקנת בעולם, בשר לא-כשר למדינת ישראל. זה היה מוריד את מחירי הבשר הכשר, זה היה מוריד את מחירי הבשר הטרף, זה היה מוריד את כל המחירים כולם. זה אינטרס של כל מי שמבקש להגן על שכבות חלשות, על מעוטי הכנסה – להוריד את מחיר הבשר. זהו מוצר בסיסי, זהו מוצר בסיסי ראשוני בסל המזון של כולנו, ואנחנו משלמים עליו, ככל הנראה, כמעט כפל מחיר, בגלל ההגבלה שאתם הולכים לאשר היום.

עניין שני, מן החיים עצמם. בניזרי, תקשיב לי עכשיו, אתה סגן שר הבריאות. אני רוצה לקבוע פה, לא משום שאני מבין בזה, אלא משום שהמחישו בפנינו אנשים שבשר הוא עיסוקם. חבר הכנסת בניזרי, תקשיב לי, אם הייתם מאפשרים לייבא ארצה לא יותר מ-700 טונות של חלקי בשר מסוימים, כל הייבוא – אני חוזר, כל הייבוא של בשר פיגולים עם שחיטה דוחה, אפלה ושחורה, מן הגדה או מעזה, היה נפסק. אתה יודע את זה. מובאות ארצה מאות רבות של טונות בשר שחוט באופן לא היגייני, לא סניטרי, בשר פיגולים, בשר ששחוט בשחיטה שחורה, רק משום שאתם מסרבים לייבא עוד כמה

מאות טונות של בשר, של חלקים מסוימים בפרה. חבר הכנסת אורון הקצב ימחיש לכם באילו חלקים מדובר; נדמה לי שמדובר בסינטה ועוד בכמה חלקים.

בניזרי, תקשיב לי עכשיו טוב. בכנסת הזאת יש אחד שיש לו תעודת קצב, אין פה אף אחד שיש לו תעודת קצב, זולת הבחור הגדול, שעכשיו התיישב פה, שקוראים לו חיים אורון – לו יש תעודת קצב. חיים אורון, אילו חלקים צריך לייבא – עכשיו זו חוות דעת של מומחה – כדי להוריד את המחיר בעשרות אחוזים ולגרום לכך שלא תהיה שחיטה שחורה?

חיים אורון (מרצ):

סינטה, קוטלט ופילה.

דוד צוקר (מרצ):

אם היינו מייבאים סינטה, פילה וקוטלט, אין בכלל ספק – ואני אומר את זה ברצינות – שמחירי הבשר בארץ הזו היו שונים, ומבחינה סניטרית הסיפור היה שונה לחלוטין.

דוד טל (ש"ס):

חבר הכנסת דדי צוקר, אתה לא רואה שצוחקים עליך? אתה לא מבין את זה? – – –

דוד צוקר (מרצ):

מר טל.

דוד טל (ש"ס):

מדוע הצביעות הזאת?

דוד צוקר (מרצ):

מר טל, אני רוצה לתקן את עצמי ואני מודה לשר התחבורה. חבר הכנסת אורון איננו הקצב היחיד פה, גם שר התיירות הוא קצב. אני מודה לאדוני, זה נכון, אבל אני רוצה לסיים בפנייה. חבר הכנסת טל, אתה פנית אלי – אני רוצה לומר לך כמה דברים – פן תשמחנה בנות פלישתים, פן תעלזנה בנות

הערלים. אם אתם חושבים, שמחר בבוקר, או הערב, יש אזרח אחד שלא יוכל להשיג בשר לא-כשר במדינת ישראל, אתם טועים.

יצחק וקנין (ש"ס):

דוד טל (ש"ס):

מה הבעיה?

דוד צוקר (מרצ):

אם אתם חושבים שאתם מצליחים לשים כיפה שחורה או סרוגה, מגבעת כזאת או אחרת על ראשינו, גם זה איננו נכון, משום שאורח החיים החופשי יותר חיוני, יותר חזק, חי יותר ותקף יותר מאשר כל הקביעות של כל החקיקה.

קריאות:

דוד צוקר (מרצ):

לכן, בעניין הזה, לא לעלוז. מה שנפגע פה באופן אנוש, כפי שהסברתי בהתחלה, אלו שני עקרונות חוקתיים. זהו תוקפו של חוק-יסוד, זוהי משיכה לאחור ושחיקה של כוחם של חוקי יסוד. במובן הזה, אתם הולכים לנצח את הציבור החופשי, במובן הזה הכנסת מנצחת עקרונות דמוקרטיים והכנסת שוחקת עקרונות דמוקרטיים.

דוד טל (ש"ס):

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

דוד צוקר (מרצ):

אני מציע לחבר הכנסת שטרן; חבר הכנסת שטרן, מאחר שאני לא שומע אותך, נגזר עליך לשמוע אותי. אם יש פה מפלגה שצריכה לטמון עכשיו את ראשה מאחורי ידיה וקצת להסתתר, זו המפלגה שלך. ראוי היה – באמת תאמין לי, בתור ייעוץ אני אומר לך – היית צריך טיפה לדבר בקול נמוך יותר, בקול חרישי יותר, משום שאתם באמת הייתם יכולים להציל פה משהו ברמה החוקתית, ברמה של מה זה חוקה, ברמה של מה זה חוקי יסוד. יכולתם לעשות פה משהו; יש לכם כוח בממשלה הזאת. ויתרתם עליו בלי קרב; ויתרתם עליו בלי מאבק.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

--- למה לא --- את כל ועדת החוקה?

דוד צוקר (מרצ):

לכן, חברי בישראל בעלייה, אני פונה אליכם: העקרונות החוקתיים שאמרתי לכם – הם המחיר הגדול – עליהם ויתרתם.

דוד טל (ש"ס):

איפה היה --- אתה וחבריך ---

דוד צוקר (מרצ):

אני בא ופונה אליך, חבר הכנסת טל, תקשיב.

דוד טל (ש"ס):

מה הצביעות הזאת?

דוד צוקר (מרצ):

ניסיתי להסביר, תן לי. חבר הכנסת טל, ניסיתי להסביר, אולי קצרה בינתך להבין. תקשיב.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אתה חושב שמישהו שומע אותך, חבר הכנסת טל? תאמין לי, איש לא שומע אותך. חבר הכנסת יצחק כהן, הואל לשבת במקומך. חבר הכנסת גפני.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת טל, ניסיתי להסביר במשך 12 דקות מדוע מדובר בשני שינויים שאנחנו לא קיבלנו לפני ארבע שנים. אני חוזר – לא קיבלנו לפני ארבע שנים. מדובר בשחיקה שלא היינו מוכנים לה לפני ארבע שנים. חלה שחיקה בשני הסעיפים, היא חד-משמעית, היא ברורה. דעו לפני שאתם מצביעים. מבחינתכם זה ניצחון. אינני מבין את ישראל בעלייה, אינני מבין כמה חברי כנסת במפלגת העבודה וכמה חברי כנסת בליכוד. אתם פוגעים בכמה עקרונות חוקתיים, ואם אתם רוצים להזניק את מחירי הבשר בעשרות אחוזים למעלה, ואם אתם רוצים לגרום ליותר בשר פיגולים ושחיטה שחורה – תצביעו בעד החוק הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אתה רוצה להשיב? – אבל בקיצור.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להשיב, ובקיצור רב, על הדברים שנשמעו כאן, ואני יודע איזו סערת רוחות יש לקראת ההצבעה. אני רוצה להצהיר כאן בראש ובראשונה, ואני מאמין שגם בשם הציבור הציוני הדתי וגם בשם הציבור החרדי – גם אילו היתה בידינו היכולת, במסגרת רוב בכנסת או באיזו קווינוקטורה פוליטית, להציע שיהיה איסור לאכול בשר טרף במדינת ישראל, ואנחנו נפלוש לצלחתו של כל אחד, לא היינו עושים זאת, כי איננו רוצים בכפייה דתית במישור הפרט, גם אילו היה לנו כוח לכך.

איננו מאמינים בכפייה דתית, לא כדרך חינוכית ולא בתועלת שבה. כשמדובר על מניעת ייבוא של בשר טרף שיציף את המדינה כולה, יש לזה אספקט ויש לזה ממד של דמותה הכוללת של המדינה. לא היתה קמה סערה אילו נעשו דברים כאלה לצורך הגנה על מוצרים במדינת ישראל שהיו חיוניים מבחינה כלכלית או מבחינה ביטחונית. כך עלינו לראות את הצעת החוק הזאת, ואני רוצה להדגיש – אין בחוק הזה משום כפייה דתית במישור הפרט. אדרבה – אם תקבל, בעזרת השם, הכנסת את החוק הזה, יהיה בזה ממד חשוב מאוד של הכרה בצביונה היהודי הכולל של מדינת ישראל.

נקודה שנייה, אני רוצה להדגיש שוב דווקא את רקע הדברים שנשמעו על-ידי חברי הכנסת מטעם ישראל בעלייה. אנחנו מבטיחים, שמכאן ואילך, כל שנה, מדי שנה, ייבחנו החוקים שעלולים לעמוד בסתירה לחופש העיסוק, במסגרת ועדת חוקה, חוק ומשפט.

ומלה אחרונה, ואני אומר את הדברים האלה דווקא לאלה שמבקשים שחוקי היסוד יהיו נחלתה של מדינת ישראל ונתקדם בהם. החוק הזה של ההתגברות על חוקי היסוד בדברים ספציפיים, שנוגעים בשיקול דעת של 61 חברי כנסת, הוא שמאפשר לחוקק את חוקי היסוד בלי לחשוש על כל צעד ושעל, שמא הדבר הזה יסתור עקרונות יסוד שלנו.

אני מודה לכם, ואנחנו ניגשים להצבעה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. רבותי, עכשיו לשבת, לסגור את הדלתות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, לבקשת חברי הכנסת, אני שב ומזכיר, כי בדברי באולם, כאשר הוצג החוק בקריאה הראשונה, הבהרתי, שמדי שנה מתייצב שר המשפטים – זה מחייב את כל הממשלות, את כל השרים העתידיים בכל השנים הקרובות, להתייצב ולדווח לכנסת על התקדמות המשרד בהתאמת החוקים לחוק-היסוד. תודה.

חיים רמון (העבודה):

בקושי – – –

היו"ר ד' תיכון:

טוב, רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. רבותי. שים לב, חבר הכנסת רמון, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. מי שרוצה לעצור אותי בהצבעה אישית – יאמר.

לשם החוק, הסתייגותו של חבר הכנסת בני אלון. מי בעד, מי נגד?

קריאות:

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

מסיר. גם לחלופין? גם לחלופין.

אנחנו ניגשים להצבעה על שם החוק בקריאה שנייה. מי בעד, מי נגד שם החוק על-פי הצעת
הוועדה?

הצבעה מס' 17

בעד שם החוק – 62

נגד – 17

נמנעים – 6

שם החוק נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 62, נגד – 17, נמנעים – 6.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לא נקלט.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 63; לצרף את קולו של חבר הכנסת סילבן שלום. רבותי, שם החוק על-פי נוסח הוועדה
התקבל בקריאה שנייה.

לסעיף 1, הסתייגותם של חברי הכנסת אליעזר זנדברג ודוד צוקר. אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 18

בעד ההסתייגות של חברי הכנסת א' זנדברג וד' צוקר לסעיף 1 – 20

נגד – 61

נמנעים – 5

ההסתייגות של חברי הכנסת א' זנדברג וד' צוקר לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 2, נגד – 61, נמנעים – 5, ההסתייגות הזאת הוסרה.

אנחנו עוברים להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת דוד צוקר – לחלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 19

בעד ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 – 19

נגד – 61

נמנעים – 5

ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 19, נגד – 61, חמישה נמנעים. גם ההסתייגות הזאת הוסרה.

אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 1, בקריאה שנייה, על-פי נוסח הוועדה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 20

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 65

נגד – 17

נמנעים – 4

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

65 בעד, נגד – 17, ארבעה נמנעים. סעיף 1 אושר על-פי נוסח הוועדה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 2. הסתייגותו של חבר הכנסת אליעזר זנדברג – נא להצביע.

הצבעה מס' 21

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת א' זנדברג לסעיף 2 – 17

נגד – 58

נמנעים – 6

ההסתייגות של חבר הכנסת א' זנדברג לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 17, נגד – 58, שישה נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

אני עובר להסתייגות של חבר הכנסת דוד צוקר. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 22

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 2 – 18

נגד – 62

נמנעים – 5

ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 18, נגד – 62, חמישה נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

לחלופין – יש הסתייגות. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 23

בעד ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 2 – 17

נגד – 62

נמנעים – 6

ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 17, נגד – 62, שישה נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 2 בקריאה שנייה לפי נוסח הוועדה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 24

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 66

נגד – 17

נמנעים – 3

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 66, נגד – 17, שלושה נמנעים. סעיף 2, על-פי נוסח הוועדה, אושר.

קיימת הסתייגות אחרי סעיף 2 – של חבר הכנסת דוד צוקר. מי בעד ההסתייגות? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר אחרי סעיף 2 – 20

נגד – 59

נמנעים – 7

ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר אחרי סעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

20 בעד, נגד – 59, שבעה נמנעים. ההסתייגות הוסרה, והחוק אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק, התיקון השני. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 26

בעד החוק – 66

נגד – 17

נמנעים – 4

חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון מס' 2) נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 66, נגד – 17, ארבעה נמנעים. התיקון לחוק-יסוד: חופש העיסוק אושר בקריאה שלישית. תודה.

הצעת חוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם, התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' רמון)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם, התשנ"ז-1996 – הצעת חוק פ/831, מאת חבר הכנסת חיים רמון. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק הזאת לא מופיעה בסדר-היום.

חיים רמון (העבודה):

היא מופיעה.

נעמי חזן (מרצ):

חל שינוי מה.

היו"ר י' לנקרי:

לפי סדר-היום שלפני, חברת הכנסת נעמי חזן, ההצעה אכן רשומה.

נעמי חזן (מרצ):

אחרי מה?

היו"ר' לנקרי:

אחרי הצעת חוק הגנים הטיפוליים, שירדה מסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, ההערה היתה נכונה, כי יש הדפסות מחשב שבהן החוק הזה לא מופיע, ויש הדפסות אחרות שבהן הוא כן מופיע.

היו"ר' לנקרי:

אדוני סגן המזכיר, נעשה מעט סדר עם סדר-היום שמופץ במליאה כדי שיהיה מתואם אצל כל חברי הכנסת. בבקשה, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק, שאחת הבעיות המטרידות, הקשות, מעוררות המחלוקת, מלוות בהרבה מאוד מתח ובהרבה מאוד רגשות, ורק עכשיו עברנו חקיקה מן הסוג הזה, היא הנושא הדתי והיחסים בין דתיים לחילונים במדינת ישראל.

נדמה לי שהגיע הזמן, מלבד דיבורים בעלמא על צו פיוס ועל אמנות וכל הדברים הללו, לנסות ולעשות צעדים ממשיים, שבנושאים שאפשר להגיע עליהם ואליהם להסכמה מסודרת על-פי חוק ולקבוע כללים על-פי חוק, ראוי לעשות זאת.

אני מודה, שלאחר כל האירועים סביב רחוב בר-אילן הגעתי למסקנה, שיש נושא שהתעוררתי אליו. שאלתי: איך סוגרים כביש בישראל, או, לחלופין, איך הוא נפתח? אני אומר לכם, בשתי דרכים: האחת באלימות, ואחר כך מביאים את האלימות לבית-המשפט, לבג"ץ, כי כך זה מתחיל.

הלכתי לחברי הדתיים ושאלתי אותם, איך מתחיל התהליך. הם אמרו: כמה ילדים מתחילים לזרוק אבנים, המבוגרים נגררים, השכונה נהיית בדרך כלל יותר חרדית, ואז, בסופו של דבר זה נסגר

באמצעים אלימים, או כפי שקרה בכביש בר-אילן – הולכים לבג"ץ, והוא קובע את הקריטריונים שעל-פיהם סוגרים את הכביש.

אני שואל: למה לא נעשה מאמץ כאן, בבית-המחוקקים, כך שלא האלימות תקבע, ולהבדיל אלף אלפי הבדלות, גם לא בג"ץ יקבע, אלא תהיה בבית הזה הבנה על הכללים בין כל חלקי הבית? הרי אין מחלוקת בבית הזה, לדוגמה, שרחוב רבי עקיבא בבני-ברק צריך להיות סגור.

נסים דהן (ש"ס):

יש מחלוקת.

חיים רמון (העבודה):

לא, אל תגזים, דהן. אני לא רוצה להאמין שיש מחלוקת.

נסים דהן (ש"ס):

תשאל את דדי צוקר.

חיים רמון (העבודה):

אבל גם אם יש, אני לא רוצה להאמין; לא רוצה שתשים אפילו חבר כנסת אחד כרשע. יש בעניין הזה אפילו הלכה פסוקה. כלומר, יש מקרה שאין מחלוקת ואליבא דכולי עלמא צריך לסגור את הכביש. ואני שואל: על סמך מה סגרו את רחוב רבי עקיבא? – היה איזה צו מינהלי שהוא לא לפי קריטריונים, אבל הוא כל כך ברור: 100% אוכלוסייה חרדית וכו' וכו'.

הבנתי ואני מבין, שכשהגשתי את הצעת החוק, הגשתי אותה קודם כול בהיבט העקרוני כהצעת חוק טרומית, שאת הכללים ואת הקריטריונים לסגירת כבישים בשבת תעשה הכנסת, וחס וחלילה לא האלימות. נדמה לי, שהרב שך הטיף בעניין הזה כל הזמן – שלא לנקוט אמצעים אלימים. זה לא הקיף את כל הציבור החרדי.

כאשר רציתי להעלות את הצעת החוק הזאת לפני כשלושה חודשים, פנו אלי חברים חרדים, או קיבלתי כל מיני טלפונים, ואמרו: אללי, מה אתה עושה? אתה מביא הרס על השבת; ואני נדהמתי ואמרתי שכל כוונתי היתה לטוב. כל כוונתי היתה להציע הצעה שחשבת, שאם תהיה התנגדות, אולי תהיה התנגדות מצד חברי משמאל, שיגידו שאין דבר כזה שאפשר בכלל לסגור כביש בלי שום תנאי על-פי חוק – ודווקא ההתנגדות היתה מצד חברי הדתיים. אמרתי שאני מוכן להשקיע בעניין ולשכנע את חברי הדתיים בעניין הזה ולהגיע להסכמה אתם לפני הקריאה הטרומית, כדי שלא יחששו. אמרתי להם, שבעיני, עצם ההסכמה ועצם ההבנה בנושא כזה הם קריטיים, כי אם על זה לא נסכים,

איזה סיכוי יש לנו להסכים באמת – לא בהצגות ולא בדיבורים של התייפיות – כאשר מגיעים לעניינים מהותיים? איפה נוכל להגיע לעמק השווה?

ב-1 בפברואר 1997 נפגשתי עם חבר הכנסת הרב משה גפני ועם הרב צבי גלסנר, שעומד בראש "הוועדה למען השבת". לא הכרתי אותו, אך מאז שמעתי עליו רק דברים טובים, שהוא מקובל על כל הזרמים ביהדות הדתית והחרדית, והגענו להבנה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת לובוצקי, לפחות לא שמעתי עליו דברים רעים מאיש; יכול להיות שלא רצו להשמיע לי דברים רעים. כשאמרתי שהגעתי להסכמה עם הרב גלסנר, אמרו: כן, הוא בסדר. אני חס וחלילה לא רוצה לפגוע בחבר הכנסת הרב גפני, אבל הוא מייצג זרם ביהדות הדתית החרדית.

אז הגענו להסכמה, ואני קורא אותה, כדי שהחברים ידעו: החוק יחוקק בהסכמה בין הצדדים בכל שלבי החקיקה. אני לא מתכוון לעשות מחטף; אני מכיר את הקואליציה, אני יודע מה יכול לקרות. אני מאמין שאני יכול לשכנע, כפי ששכנעתי רבים מקרב חברי הדתיים והחרדים.

בנימין אלון (מולדת):

אפשר לשאול שאלה?

חיים רמון (העבודה):

כן, אינפורמטיבית, בהחלט.

בנימין אלון (מולדת):

ברשות היושב-ראש.

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

לפי עקרון חופש התנועה של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, החוק הזה לא חוקי.

חיים רמון (העבודה):

אם החוק הזה לא חוקי, גם מה שקורה היום בהרבה מאוד מקומות שסגרו על-פי צו, לא על-פי חוק, הצווים סותרים את חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. על אחת כמה וכמה – – –

בנימין אלון (מולדת):

כשזה יגיע לבג"ץ.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בני אלון, כאשר נדון בחוק הזה בוועדת החוקה, חוק ומשפט, אני מניח שיעלה גם העניין הזה, ונבדוק אותו ונראה אם זה נכון או לא נכון.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה בוודאי יהיה למטרה ראויה.

חיים רמון (העבודה):

ואני משוכנע שאפשר יהיה להכניס את זה בגדר של תכלית ראויה. אבל בוא נבדוק. הרי אנחנו מדברים בקריאה הטרוםית.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — — קריאות הבאות – 61.

חיים רמון (העבודה):

— — — אני לא מדבר, אני מדבר על הקריאה — — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — — גם פה, אתה סוגר את הכביש כל השבוע — — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת לובוצקי, עוד מעט השעון יצלצל, ויש לי עוד הרבה דברים לומר.

היו"ר י' לנקרי:

אוסיף לך דקה אחת, חבר הכנסת רמון.

בנימין אלון (מולדת):

— — — נצטרך לעשות — — —

חיים רמון (העבודה):

יכול להיות. עם זאת, הגענו לכמה שינויים בהצעת החוק, ובניגוד למה שעומד בפני חברי הכנסת, לקראת הקריאה הראשונה הם יובאו במתכונת הזאת על-פי המציע, וזה מה שנציע בוועדת החוקה, חוק ומשפט. בסעיף 3 – תפקיד יועץ משפטי לוועדה יימחק, זה לא עניין דתי. להרכב הוועדה שמקימה את הרשות יצורפו נציג של משרד הדתות ונציג הרבנות הראשית; כנציגי הציבור ימונו ארבעה נציגים על-ידי שר התחבורה ושני נציגים מטעם משרד הדתות. סעיף 4 – הסעיף יימחק. יינתן פתרון למה שקרוי כבישים בין-עירוניים, כגון: מחלף גבעת-שמואל, שהוא קטע קצר מאוד של כ-50 מטר, אבל הוא כביש בין-עירוני. המחלף הזה הוקם בכלל מתוך הסכמה שלא ייסעו בו בשבת, ודה-פקטו לא נוסעים בו בשבת. אך על סמך מה? על סמך סתם.

משה גפני (יהדות התורה):

היתה החלטת בג"ץ – – –

חיים רמון (העבודה):

לגבי מי שיוכל להשתתף בסגירת הכביש – אלה רק דיירי הרחוב בפועל, לא מי שיש לו רכוש ברחוב, אלא מי שגר בו. סגירת הכביש תיעשה ברוב של שני-שלישים. אחד הקריטריונים הנדרשים הוא, שהדיירים רוצים בכך.

ביצוע ההחלטה ייעשה כעבור שלושה חודשים. יהיו שינויי נוסח; עם סגירת הכבישים העוקפים, רשאית הוועדה לחזור מההחלטה; לא ייסגר כביש למעבר רכב חירום.

יוגדר – דבר שאני חושב שהוא מאוד חשוב – מה הוא יישוב דתי, לא רק לצורך הזה, אלא לצרכים נוספים. אחת ולתמיד צריך להגדיר מה זה יישוב דתי, למשל: לצורכי משרד השיכון; זו בעיה בפני עצמה.

סעיף 14 היה, למעשה, סעיף של הצהרת כוונות. רציתי להאמין בכך שברגע שיש חוק ואנשים משתמשים באמצעים אלימים ורוצים לסגור את הכביש, לא נדון בבקשתם, אבל מובן שהעניין הזה מאוד מסובך ויתקיים דיון בנושא הזה – אם להכליל אותו או לא להכליל אותו.

היו"ר י' לנקרי:

יש לך דקה להשלים את הצגת הדברים.

חיים רמון (העבודה):

כן, אני פונה לחברי הכנסת מכל סיעות הבית.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת רמון, הקטע הזה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — — כמה פרחחים יבואו וילכו לכיוון — — —

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת רביץ, הבנת מה שאני אומר. בשיחה עם חבר הכנסת גפני העניין עלה, והסברתי שלפחות בקריאה הטרומית – אתה גם מוסיף קצת קישוטים שאינם עולים בקנה אחד עם עניין משפטי, כי מה זה – מי הפגין, מה הפגין וכו' וכו'.

היו"ר י' לנקרי:

לסיום.

חיים רמון (העבודה):

לסיום אני רוצה לומר, שהקריטריונים האלה שקבועים בחוק מחייבים; הם מחייבים את המועצה. המועצה שקובעת את סגירת הכביש חייבת לפעול על-פי הקריטריונים. החוק, כפי שאמרתי, יהיה בהסכמה בכל אחד משלושת השלבים, ולגבי פתיחה, באו חברים דתיים ואמרו: אתה רוצה שאנחנו, שתומכים בכול, נוכל לתת הכשר לדבר שהוא מנוגד. אמרתי: חברים, אתם הולכים להפסיד מהעניין, ואמרו: לפעמים, עבור מראית עין, אנחנו גם מוכנים להקשות על עצמנו.

משה גפני (יהדות התורה):

להפסיד.

חיים רמון (העבודה):

להפסיד. אמרתי, כן, ובחקיקה אציע בהסכמה שבמקום המלה "פתיחה" ימצא נוסח אחר – לא חשבתי על כך הרבה – למשל, במידה שהתנאים שגרמו לסגירת כביש ישתנו, יחזור המצב לקדמותו; משהו בסגנון הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

אני מבין שאם ייתנו לי עוד יום-יומיים אוכל אולי למצוא פתרון יותר יצירתי, אבל אני חושב שזה כבר נראה די סביר.

אני פונה לשר התחבורה ומבקש לאפשר להעביר את החוק הזה בקריאה טרומית. ולגבי ההסתייגויות שיש למשרד התחבורה ולאחרים – נקיים את הדיון בוועדה, לקראת הוועדה, כשאני מבטיח שהמשך הדיון ייעשה בתיאום הן עם הממשלה והן עם כל סיעות הבית. אחרת החוק הזה לא יחוקק. אני רוצה לקוות, שהוא יחוקק כאות וסמל, שבנושא כל כך רגיש כמו השבת אפשר לחבר בין כולנו בצורה כנה ואמיתית.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת חיים רמון על המאמץ הקונסנסואלי הגדול הזה.

כבוד שר התחבורה, תשובתך, בבקשה. גם לרשותך עשר דקות.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק הוא לא אסון גדול. אפשר לקבל אותו עד שלבי החקיקה האחרונים. אני אומר לחברי מהמפלגות הדתיות שיושבים כאן באולם, שאם הם יצביעו בעד החוק, נעשה את כל המאמצים לקבל אותו מהר ככל האפשר, אבל אני, כשר התחבורה, פטור מכל נושא של סגירת כביש מכאן ואילך עד שהחוק יתקבל. אל תבואו אלי בטענות על שום מקום במדינה עד שהחוק הזה יתקבל.

אני חושב, שאם מלכתחילה עוסקים במשא-ומתן ולא משתפים את שר התחבורה בעניין הזה, הדבר מוכיח משהו. אין לי התנגדות.

חיים רמון (העבודה):

שר התחבורה היה עסוק.

שר התחבורה ש' יהלום:

שר התחבורה לא היה עסוק.

אני רוצה להגיד, שאני מתפלא על חברי משני צדי הבית. אני מתפלא על חברי בצדו של חבר הכנסת חיים רמון, ואני מתפלא על חברי מהמפלגות החרדיות. קודם כול, אני מתפלא על חברי מהצד של חבר הכנסת רמון שהולכים לתמוך בחוק, ועל חבר הכנסת רמון.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

שר התחבורה ש' יהלום:

רגע, תקשיב לי. הצעת החוק המקורית של חבר הכנסת חיים רמון, אם היינו מקבלים אותה, אמרה למעשה, שלא ייסגר שום רחוב במדינת ישראל בעתיד. היו בה כל כך הרבה מגבלות, שחלקן ירדו בהסכם, כמובן, אבל לא היה נסגר שום רחוב, אני מבטיח. צריך 95%, ותיכף אגיד עוד כמה תנאים שלא ירדו. אבל עכשיו הרחובות ייסגרו לפי התנאים שקיבלת בהצבעה דמוקרטית של מועצה בת 11 חברים. הרי יש גם שיקולים של תעבורה, לא רק שיקולים של דת.

חיים רמון (העבודה):

מופיעים פה.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא מופיע שום שיקול.

חיים רמון (העבודה):

בהחלט מופיעים.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא מופיע שום שיקול. הסמכות היא בידי מועצה בת 11 חברים. אם 11 חברים מחליטים בהצבעה לסגור רחוב – הרי הוא יהיה סגור. אם הוא יהיה סגור, למה לו למפקח על התעבורה להגיד שלא. יש כמה מגבלות בעניין אמבולנס; זה הכול. אבל אם אין בעיה של דרך לבית-חולים, הסמכות האחרונה היא בידי אותה מועצה.

חיים רמון (העבודה):

לא.

שר התחבורה ש' יהלום:

תראה לי איפה לא. תראה לי איפה הסמכות בידי המפקח על התעבורה.

חיים רמון (העבודה):

אתה פשוט לא קראת את החוק. סעיף 6 קובע: בטרם תחליט המועצה על סגירת כביש, יוכן תסקיר בנושא חיוניות הרחוב לתחבורה וזמינות כבישים עוקפים.

שר התחבורה ש' יהלום:

אבל מי אומר שהיא חייבת לקבל את התסקיר.

חיים רמון (העבודה):

חייבת.

שר התחבורה ש' יהלום:

איפה זה כתוב? חבר הכנסת חיים רמון, הכנת תסקירים זה דבר שנעשה באלף אלפי ועדות סטטוטוריות. ועדה רפואית מקבלת תסקיר, אבל האם היא חייבת להחליט לפי התסקיר? מה פתאום? היא חייבת כן להחליט לפי רוב בוועדה, ורוב הוועדה הזאת הוא רוב שאינו חייב להתחשב בשום תסקיר. הוועדה חייבת לעשות הרבה דברים, היא חייבת גם להתכנס, היא חייבת לעשות עוד דברים, אבל היא לא חייבת לקבל את התסקיר. אין שום תנאי. אז אתם הולכים לסגור רחובות שמבחינה תחבורתית אסור לסגור אותם. מה קרה כאן?

חיים רמון (העבודה):

לא יכול להיות.

שר התחבורה ש' יהלום:

יכול להיות. זה מה שאתה מציע.

לחברי בצד הזה אני אומר, עם כל הכבוד לשיפורים שהוכנסו כאן, הרי אני מאוד מתפלא על ההסכמה שהגעתם אליה. קודם כול, יש כאן תנאי שצריך שני-שלישים במועצה. את התנאי הזה לא הוריד חבר הכנסת רמון.

נסים דהן (ש"ס):

שני-שלישים מהתושבים, לא מהמועצה.

שר התחבורה ש' יהלום:

במועצה.

חיים רמון (העבודה):

מה פתאום? אין דבר כזה.

שר התחבורה ש' יהלום:

תראו, רבותי, נעשה כאן הדבר היפה ביותר – חוזרים לעניין ההסתדרות. פתאום חבר הכנסת נסים דהן מגן על חוק של חבר הכנסת חיים רמון.

נסים דהן (ש"ס):

שר התחבורה ש' יהלום:

אל תתקיף אותי.

חיים אורון (מרצ):

— — — מרצ פרשה — — —

שר התחבורה ש' יהלום:

נכון, וקיבלתם עונש.

אני אומר, שמבחינה זו אתם צריכים להודות בהשקפת העולם של הציונות הדתית, כי פעמי משיח בדרך. איזה שיתוף פעולה בין חיים רמון ובין המפלגות החרדיות.

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

שר התחבורה ש' יהלום:

אני שמעתי את חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת רמון לא הזכיר ולו בשמץ את סעיף 9.

חיים רמון (העבודה):

הסעיף יימחק.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא אמרת את זה פה.

חיים רמון (העבודה):

אני אעלה ואומר שהסעיף יימחק.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא רק זה. מי חייב להיות במועצה? תשימו לב. במועצה חייבים להיות אנשים מכל קשת הדעות, לרבות החלוקים בנושא הזה. זאת אומרת, אין סמכות לשרים למנות את מי שהם רוצים למועצה, אלא הם חייבים להתחשב בתנאי שיהיה מגוון דעות. זה כתוב בחוק. אי-אפשר להגיד, נניח, שאני ממנה את אליעזר שטורם ואת צבי צמרת – אני מזכיר שני אנשים שהיו מעורבים, ראשי ועדות – אלא חייבים למנות כאן את המתנגדים, את ארנן יקותיאל'י לדוגמה, כי זה כתוב כסעיף בחוק, כך זה מופיע במפורש.

חיים רמון (העבודה):

איפה?

שר התחבורה ש' יהלום:

הנה סעיף 3 – "באופן שישקף את משקלן באוכלוסייה של קבוצות הציבור השונות, החלוקות בנושא פתיחת כבישים או סגירתם".

חיים רמון (העבודה):

נכון, אבל כתוב שם מי ממנה.

שר התחבורה ש' יהלום:

אם לא ימנו את הסוג הזה הרי תפנה לבג"ץ.

חיים רמון (העבודה):

שר התחבורה ש' יהלום:

לא מופיע סעיף כזה.

אי לכך, רבותי, מי שרוצה להצביע בעד החוק – יצביע. ידי לא תהיה אתו.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו רוצים, תן לנו כבר.

שר התחבורה ש' יהלום:

אני קורא לחברים להתנגד לחוק. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לשר התחבורה. תגובה של חבר הכנסת חיים רמון. חמש דקות.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חוזר על דבר שלא במקרה שר התחבורה מתעלם ממנו. רבותי, היום סוגרים כבישים במדינת ישראל רק בדרך אחת – באלימות. רק באלימות סוגרים כבישים במדינת ישראל, והכנסת צריכה לשאול את עצמה – ואני לא נכנס לפרט זה או אחר – אם זה נכון או לא נכון שנושא סגירת כבישים והקריטריונים לסגירת כבישים ייקבעו על-ידי הכנסת.

מה קורה? קודם הולכים מכות, קודם יש אלימות, ואחר כך מה עושים? רצים לבג"ץ. מה עושה בג"ץ? יושב וקובע את הקריטריונים. אני חושב שאנחנו נבחרנו כדי שאנחנו נקבע את הקריטריונים, כאלה או אחרים. אני מדבר ברמה העקרונית, ברמה הפילוסופית. אז יש הערה לפה, הערה לשם, אם זה צריך להיות שני-שלישים, אם זה צריך להיות 70%. זה לא הנושא כרגע. ומי שמצביע נגד החוק הזה, מצביע למעשה בעד המשך מצב קיים, שרק בכוח ייסגרו הכבישים.

אני רוצה לשאול את חברי הכנסת אם זה מה שאתם רוצים. עם כל הכבוד, אנחנו מדברים על קריאה טרומית, ואני מאוד מתפלל על השר שאול יהלום, שהוא שר חדש במשרד התחבורה. כל ההערות שאמרת הן הערות שצריך וחייבים לדון בהן בוועדה. אבל מה שאתה רוצה לעשות למעשה זה להמשיך ולשמר את המצב הקיים, שרק מגביר את העימות בין דתיים לחילונים. כי במקום שאין חוק יש עימות, יש קרבות, יש מלחמה. זה מה שאנחנו צריכים היום? לא שווה לעשות את המאמץ הזה? יכול להיות שהוא לא יצליח, יכול להיות שנגיע לקריאה ראשונה ויתברר שאי-אפשר לגשר על הפערים האלה. אבל, לא שווה המאמץ האמיתי הזה בנושא כל כך טעון כמו השבת? לא שווה? שיקולים של יוקרה מנחים אותך, אדוני השר, שאתה מאיים עליהם או לא מאיים עליהם?

אני פונה אל כל חברי הכנסת. זה לא עניין סיעתי, זה עניין ששווה לעשות בו את המאמץ. עשו את המאמץ הזה בכביש בר-אילן כאשר זה היה מלווה באלימות. לו היה החוק הזה קיים בתקופת בר-אילן, לא היה בר-אילן. ואני מאוד מבקש – – –

היו"ר' לנקרי:

כן, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת שריד, אני מנסה – –

יוסי שריד (מרצ):

אף כביש לא ייפתח כתוצאה מהמוצא הזה. רק ייסגרו.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת שריד, אני אספר לך, אם אתה לא יודע. כבישים נפתחים היום במדינת ישראל, ומי שרוצה לדעת ילך לתל-אביב. האוכלוסייה החרדית עוזבת את מרכז תל-אביב, מספר החרדים שם הולך וקטן, וכבישים שלפני 15 או 20 שנה היו סגורים נפתחים מכוח העניין. היה מספר מצומצם, דה-פקטו, תאמין לי דה-פקטו.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

חיים רמון (העבודה):

סליחה, חבר הכנסת שריד. למה אתה טוען את זה? יש פה כללים מדויקים איך פותחים. הכללים לפתיחה היו הרבה יותר קלים מאשר לסגירה. דה-פקטו מה שקורה ברגע שאוכלוסייה החרדית עוזבת אזור – הוא מייד נפתח, כי אין עניין בכך.

לכן אני פונה לחברי ממרצ: תנו לעניין הזה ניסוי. מה קרה? ננסה לבדוק את זה בוועדה, לא בקיטוב הזה. לא להביא כל דבר לקיטוב, לא להביא כל דבר לקיצוניות. למה? מה יקרה אם נעשה את הניסוי הזה? הוא לא יצליח – לא יעבור החוק. יתברר שאי-אפשר לגשר, אז זה לא יעבור בקריאה ראשונה. הניסוי בקריאה טרומית לא שווה? לא שווה? תודה.

נסים זילי (העבודה):

אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר' לנקרי:

בבקשה. אני מבקש במהירות.

נסים זילי (העבודה):

יש כבישים שנסגרים בהחלטות של מועצות מקומיות, כמו למשל מדרחוב שנסגר בשבת. זה קשור לחוק הזה?

חיים רמון (העבודה):

לא. אין בעיה בעניין הזה, מכיוון שהם עושים את זה בדרכים אחרות. אבל אני אומר שיש סוגיות שיש לדון בהן.

שר התחבורה ש' יהלום:

אני מבקש שלא לתת תשובות לא נכונות.

נסים זילי (העבודה):

רחוב – – סגור בשבת.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת זילי, זה בדיוק מה שנעשה בוועדה – – –

נסים זילי (העבודה):

זה רק מטעמי דת.

חיים רמון (העבודה):

לא. פה זה לא נסגר רק מטעמי דת. כתוב פה שהוועדה צריכה לשקול עניינים של תחבורה, קודם כול תחבורה. הדבר הראשון זה תסקיר בנושא התחבורה.

נסים זילי (העבודה):

מועצת עיריית תל-אביב לא יכולה להחליט?

חיים רמון (העבודה):

אני לא נכנס לכל הפרטים, אלה בדיוק הנושאים. מועצת עיריית תל-אביב תוכל כנראה לסגור את הכביש, כי הוא מיועד לצרכים אחרים מאשר לענייני דת. זה לא רק ענייני דת, זה גם ענייני דת.

היו"ר' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, תודה. תוספת תשובה של שר התחבורה לחבר הכנסת נסים זילי.

שר התחבורה ש' יהלום:

אני רוצה להשיב לחבר הכנסת זילי, שהצעת החוק היא לא על שבת, היא באה להחליף הכול כי היא נקראת: הצעת חוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם. וברגע שהחוק הזה יתקבל, ממילא הסמכות שקיימת היום לרשויות המקומיות נופלת.

חיים רמון (העבודה):

לא נכון.

ח כהן (מרצ):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר י' לנקרי:

יש לי תשובה בשבילך.

ח כהן (מרצ):

יש לי בקשה, שיהיה ברור שמה שנעשה עכשיו הוא דבר חריג, לא קיים, אין דבר כזה בתקנון. זכותו של חבר הכנסת להציע הצעת חוק, לקבל תשובה ולענות למשיב. אין דבר כזה ששרים, כשמדובר על חקיקה, יערמו עלינו פעמיים.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רן כהן, אני מודה לך על הערתך. עם זאת, סגן מזכיר הכנסת סבור שאפשרות כזאת היא תקנונית בהחלט.

חיים רמון (העבודה):

שימצא את הסעיף.

היו"ר י' לנקרי:

אנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם, התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת חיים רמון, בקריאה טרומית.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 17

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם, התשנ"ז–1996,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של 18, 17 נגד ונמנע אחד מתקבלת הצעת החוק סדרי פתיחת כבישים וסגירתם. חבר הכנסת רמון, לאיזו ועדה אתה מבקש להעביר?

חיים רמון (העבודה):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר י' לנקרי:

הצעת החוק תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה.

שר התחבורה ש' יהלום:

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אדוני השר, ועדת הכנסת תחליט בעניין הזה עקב בקשתך להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' לנקרי:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת – הצעת חוק יום ירושלים, התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה וקריאה שלישית. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לסגן מזכיר הכנסת.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-יומנו, ואני מזמין את חבר הכנסת מיכאל נודלמן בשם קבוצת של חברי כנסת להעלות את הצעת החוק לתיקון – – –

אם כן, יש לנו רק תשובה והצבעה. כבוד שר התחבורה ישיב על הצעת חוק מס' פ/1695, לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת מיכאל נודלמן וקבוצת חברי הכנסת. אנא, תשומת לבכם. בבקשה, כבוד השר.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להבהיר בדברי מדוע הצעת החוק של חבר הכנסת נודלמן היא הצעה מאוד בעייתית. עם זאת, על-פי בקשת חברים אין לי שום התנגדות שהחוק יעבור בקריאה טרומית והדברים יידונו לעומק בין הקריאה הטרומית לקריאה ראשונה בוועדה שיוחלט עליה. כמובן, אני מציע את ועדת הכלכלה.

אני רוצה לומר, שמשרד התחבורה מעמיד את ההעדפה לתחבורה הציבורית כנושא מרכזי במדיניותו. המשרד אכן משקיע כ-100 מיליון ש"ח מתקציב הפיתוח לתכנון ביצוע של נתיבי התחבורה הציבורית ותכנון מערכות הסעה המונית בכל ערי המטרופולין הגדולות. המשרד הכין השנה מערכת הנחיות מפורטת לתכנון נתיבי תחבורה ציבורית כדי שישמשו את כל קהילת התכנון במדינה. רק העבודה הזאת – שנערכה כדי לתכנן – עלתה 500,000 ש"ח וארכה כשנה.

תכנון נתיב תחבורה ציבורית הינו תהליך תכנוני מורכב בהרבה מאשר נראה ממבט ראשון. קיימים סוגים רבים של נתיבי תחבורה ציבורית וסוגים שונים של העדפה בתנועה. הקצאת נתיבי תחבורה ציבורית ברשת הדרכים יכולה להיעשות על-ידי סלילת נתיב נוסף בצמוד לנתיבי התנועה הקיימים, ייעוד של נתיב מתוך נתיבים קיימים ובניית מסלול המופרד פיזית מנתיבי התנועה הרגילים. התנועה בנתיב תחבורה ציבורית יכולה להתבצע עם כיוון התנועה הרגילה או נגד כיוון התנועה הרגילה.

צריכים להבין, שאם מקבלים את החוק, אז החוק הוא הקובע. ומחר, כשיהיה דיון במערכות המשפט, יאמרו: החוק קובע, ולא מה שאמרתי עד עכשיו. לדוגמה, החוק אומר איפה רשאי הממונה לסגור נתיב לתחבורה רגילה ולהפוך אותו לנתיב תחבורה ציבורית; הוא קובע כלל, הוא רשאי לעשות זאת במקום שיש בו כך וכך נתיבים, נניח שלושה. זה דבר שלפעמים מנוגד לצורך של נתיב תחבורה ציבורית. ייתכן אפילו שמחר, לצורך נתיב תחבורה ציבורית, נניח שהוא נתיב אחד, ייקחו רחוב ויהפכו אותו לנתיב תחבורה ציבורית אם הדבר יהיה חיוני. ייתכן שמחר, אף שזה לא כתוב בחוק, אלא לפי רוח החוק, אסור יהיה ליצור נתיב תחבורה ציבורי שהוא מנוגד לכיוון התנועה. לכן, חוק שבעיקרו יוצר כלל גורף ואינו משאיר את העניין לתכנון, הוא חוק לא טוב.

בכל מקרה, השיקולים להקצאת נתיב תחבורה ציבורית הם מורכבים וכוללים שיקולים תנועתיים, תכנוניים, כלכליים וסביבתיים. לדוגמה – האם בדרך שנבחרה קיים שירות אוטובוסים אינטנסיבי, האם יש בו היקף המצדיק נתיב כזה, מהו הנזק הנגרם לתנועה ברכב פרטי – הרי לפי החוק, דבר זה הוא לא שיקול בכלל אף שהוא נשקל. האם יש חלופות רבות יותר, האם קיימות תחנות הסעה מתאימות בדרך, האם נתיב התחבורה הציבורית נותן פתרונות נגישות לציבור טובים יותר מהמצב הקיים, ועוד שאלות.

הכול מצוי במערכה גדולה, עם המון שאלות, עם המון גורמים, ואי-אפשר לקבוע בחוק שניים-שלושה סעיפים גורפים.

הדבר הנוסף הוא, שהיום, מה שאנחנו רוצים ליצור בנתיבי התחבורה הציבורית, המשכיות עורקית – נניח שבמקום מסוים יש נתיב תחבורה ציבורית ואנחנו רוצים שהתחבורה הציבורית תעבור לאורך קילומטרים רבים ככל האפשר – ייתכנו קטעים בנתיב התחבורה הציבורית שאינם עונים על קריטריון בחוק, ובכל זאת הם יתבצעו כדי שתהיה המשכיות לנתיב התחבורה הציבורית. לפי החוק יהיה אסור לקבוע אותם.

אני רוצה לומר לעניין הסמכות: למשרד התחבורה ולמפקח על התעבורה כרשות תמרור מרכזית קיימת הסמכות כיום לקבוע, והצעה בעניין זה אינה תורמת דבר. זה מה שקיים.

יש בהצעה זו עוד סעיף שעניינו מתן זכות קדימה לאוטובוס בצאתו מהתחנה. זו הצעה שנשקלה בעבר פעמים רבות ונמצאה מסוכנת ובלתי בטיחותית. אי-אפשר לחייב נהג שרואה מימינו אוטובוס, לתת את זכות הקדימה באופן גורף כסעיף בחוק. יכול להיות שמפני שייתן זכות קדימה, יתנגש בו רכב מאחור. ובמקרה כזה הוא לא צריך לתת זכות קדימה אלא האוטובוס צריך להמתין שהרכב הפרטי יעבור. ברגע שקובעים בחוק, שבכל מקרה הרכב הפרטי צריך לתת זכות קדימה לרכב הציבורי, עשוי הדבר, לפי חוות דעת המומחים, להביא לתאונות, ולא לשיפור המצב.

לכן, אני שולל את החוק, אבל אין לי שום התנגדות שהדברים יידונו לעומק, כפי שאמרתי בתחילת דברי, באחת מוועדות הכנסת, ואני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לשר התחבורה. אני חושב שאנחנו יכולים לגשת להצבעה.

ובכן, אנחנו מצביעים על הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת מיכאל נודלמן וקבוצת חברי הכנסת, בקריאה טרומית – להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכלכלה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 28

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית),

התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, ברוב של 14, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת מיכאל נודלמן וקבוצת חברי הכנסת, לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה.

שאלות ותשובות

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו ממשיכים בסדר-יומנו. אבקש אדוני סגן שר הבריאות להשיב על שאלות.

אספקת תרופות לחולים במחלות קשות

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר הבריאות ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

ב-6 באוקטובר 1997 החליטה קופת-חולים מאוחדת להפסיק חלוקת כמה תרופות חיוניות ביותר לחולי איידס, סרטן וסוכרת מחוסר תקציב.

בישראל יש יותר מ-2,000 אזרחים רשומים הנושאים את נגיף האיידס.

רצוני לשאול:

1. האם המצב ידוע למשרד הבריאות?

2. מה ייעשה כדי שקופת-חולים תספק את התרופות החיוניות לחולים אלו?

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את שר הבריאות ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרד הבריאות באשר להחלטת קופת-החולים להפסיק את אספקת חלק מן התרופות החיוניות ביותר לחולי איידס, סרטן וסוכרת?

2. האם שוקלים לתקן את התוספת לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, כדי שהקופות תהיינה חייבות לספק את התרופות?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שר הבריאות רשאי בצו לערוך שינויים בסל שירותי הבריאות, ובלבד שלא יעשה שינוי הגורע מן הסל או מוסיף לעלותו.

הוספת שירותים על סל שירותי הבריאות מחייבת את הסכמת שר האוצר ואישור הממשלה כאשר המשמעות הינה הוספת מקורות מימון מתאימים על-ידי האוצר לקופת-החולים.

אין עוררין בדבר חיוניותן של התרופות לטיפול בחולי איידס, אולם תרופות אלה אינן כלולות בסל השירותים המחייב את קופות-החולים כיוון שלא ניתנו לפני כניסתו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי – דהיינו ב"מועד הקובע" לחוק.

להוספתן יש כאמור צורך באישור שר האוצר והממשלה.

לצער, פניותי לאוצר להכללת התרופות לחולי איידס לא נענו עד כה בחיוב.

משרד הבריאות פעל, וימשיך לפעול נמרצות, על מנת שתאושר הכללת התרופות לטיפול בחולי איידס, כמו גם תרופות חיוניות אחרות אשר אף הן אינן כלולות בסל השירותים.

פיקוח על חפאי השיניים

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הבריאות ביום י"א בכסליו התשנ"ח (10 בדצמבר 1997):

תחקיר מוסף "ממון" מעלה, כי צילום שיניים אחד יכול להניב חמש תוכניות טיפול שונות. מסתבר כי התחרות בין רופאי השיניים גוררת ניפוח טיפולים ופערי מחירים של מאות אחוזים.

רצוני לשאול:

1. האם קיים פיקוח על רופאי השיניים ועל התעריפים שלהם לשירותים שונים?

2. האם מחייב המשרד להוכיח את רמתם של רופאים שלמדו בחוץ-לארץ ונותנים שירותים בארץ?

3. מה היא עמדת משרדך בנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קיים פיקוח של משרד הבריאות על רופאי שיניים. המשרד מפרסם הנחיות מקצועיות לרופאי השיניים, ומבצע ביקורים במרפאות לפי הצורך. כשיש חשש לכך שרופא שיניים מפר את החוק, את האתיקה, האזרח מגיש תלונה לארגון המקצועי או למשרד הבריאות. לשני גופים אלה יש מוסדות לטיפול בתלונות.

מחירי טיפול השיניים אינם בפקוח ממשלתי.

2. כל אדם שמבקש רשיון לעסוק ברפואת שיניים חייב לעבור בחינות רישוי.

3. עמדת המשרד היא, שרפואת שיניים היא לא מדע מדויק. רופאים שונים יכולים להציע טכנית טיפול שונה, בהתאם לידע ולהבנה שלהם.

לאור ההיצע הרב של רופאי השיניים כיום בישראל, האזרח יכול להשיג טיפול שיניים בטווח מחירים רחב.

פיקוח על חפאי השיניים

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הבריאות ביום י"א בכסליו התשנ"ח (10 בדצמבר 1997):

בעקבות תחקיר של הרשות להגנת הצרכן של ההסתדרות ו"דיעות אחרונות" נודע, שלמעלה מ-6,000 רופאי שיניים ממשיכים לפעול בארץ, אף שטרם עברו את בחינות ההסמכה של משרד הבריאות.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין משרדו מחייב את כל רופאי השיניים לעבור מבחני הסמכה?

2. נוכח השונות הרבה במחירי טיפולי השיניים, מדוע משרד הבריאות לא מפרסם מחירים מומלצים לצרכן?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי המידע הקיים בידניו, יש כיום בארץ כ-7,040 רופאי שיניים. 1,200 מהם עברו את בחינות הרישוי שהוחלו משנת 1992, ומאז כל רופא עולה חדש צריך לעבור בחינה. עד להחלת החוק – ב-1992, ניתנה הסמכה על סמך הדיפלומות שהוצגו למשרד הבריאות.

2. מחירי טיפולי השיניים אינם נמצאים בפיקוח ממשלתי. מחירי טיפול השיניים הנגבים על-ידי רופאי השיניים הם, בין היתר, פונקציה של מוניטין הרופא המטפל, ניסיונו, הידע, הביקוש ועוד.

לאור ההיצע הרב של רופאי השיניים הפועלים כיום בארץ, אזרח יכול להשיג טיפול שיניים בטווח מחירים רחב, ומומלץ כי יבקש הערכת מחיר בטרם הטיפול וישווה את המחיר עם מחירים במקומות נוספים בטרם תחילת הטיפול.

כשירותם המקצועית של הרופאים בבית-החולים "אל-מוקאסד"

חבר הכנסת ב' אלון שאל את שר הבריאות ביום י"א בכסליו התשנ"ח (10 בדצמבר 1997):

רצוני לשאול:

1. האם כל הרופאים המטפלים בבית-החולים "אל-מוקאסד" מורשים לכך לפי נוהלי משרד הבריאות?

2. אם לא – כמה רופאים מטפלים אף שאינם מורשים לכך, ואיזה אחוז הם מהווים מכלל הרופאים בבית-החולים?

3. מה המצב בעניין זה במוסדות בריאות אחרים בשכונות הערביות של ירושלים?

4. מה ייעשה בעניין זה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

2-1. למיעוט הרופאים בבית-החולים "אל-מוקאסד" יש רישיון ישראלי.

3-4. הבעיה של רישוי רופאים ממזרח-ירושלים נמצאת זה שנים בבחינה ובטיפול המשרד. המשרד בוחן את הדרכים לאכוף על הסגלים הרפואיים רישוי ישראלי.

הבעיה היא, שבשלב זה אין תחליף לשירותים הניתנים על-ידי מוסדות האשפוז במזרח-ירושלים לאוכלוסייה זו, וקופות-החולים רוכשות מהן שירותי אשפוז.

בית-החולים "אל מוקאסד" נמצא בהליכי רישוי, ובמסגרת זו נבדקים הבעלות והניהול של מוסד זה.

היו"ר' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אני מודה לסגן השר על התשובה. גם משורות התשובה אפשר להבין, שסגן השר מודע להשתלטות הפוליטית של הרשות הפלסטינית על בית-החולים. כשנוגעים בענייני בריאות, קופות-החולים עובדות עם בית-החולים, כמו שאמר כאן סגן השר, בסך הכול על-פי איזה קריטריון מקצועי, ואני חושב שמתוך תשומת לב ואחריות לאומית. זו שאלתי: האם אתה מסכים, שצריך מעבר לקריטריונים המקצועיים גם אחריות מדינית ממלכתית מבחינתנו, שלא ישתלטו גורמים שאינם ענייניים?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

צר לי שאני לא מצליח למצוא את הקשר של הרשות הפלסטינית לעניין הזה, כיוון שהדגשתי שהבעיה של בית-החולים "אל-מוקאסד" ושל בתי-חולים נוספים לא נולדה רק היום, אלא הנושא הזה נבחן שנים רבות, ומנסים להגיע למצב שלרוב הרופאים כן יהיה רישוי ישראלי, ולבתי-חולים כן יהיו רשיונות. הדגשתי בתשובתי, שלמשל בית-החולים "אל-מוקאסד", שהוא הנושא שלנו, נמצא בהליכי רישוי, ובמסגרת זו נבדקים הבעלות והניהול של מוסד זה. כמובן, כמוך לא הייתי רוצה כאן השתלטות של הרשות הפלסטינית בירושלים, ולא את דריסת רגלם כאן, ולא את התומכים בהם מהסוג שראינו אתמול.

אני מקווה שבמשך הזמן – לפי מה שנמסר לי במשרד הבריאות, זה כבר נמשך שנים – ימצאו לזה פתרון בהקדם.

היו"ר' לנקרי:

תודה. אנחנו ממשיכים בשאלות.

מחסור בחיסונים לתינקות

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הבריאות ביום ט' בטבת התשנ"ח (7 בינואר 1998):

הובא לידיעתי, כי תחנות טיפת-חלב שולחות הורים ותינוקות לבתייהם עקב מחסור בחיסונים לתינוקות. הבעיה היא ארצית, ותינוקות שצריכים לקבל חיסונים נגד מחלות שונות בשנים הראשונות לחייהם לא מקבלים את החיסון בזמן.

רצוני לשאול:

1. מה יעשה משרד הבריאות בנדון?
2. האם עיכוב של חודש או יותר במתן החיסון אין בו כדי לגרום נזק לתינוקות?
3. לאיזה תחליף התכוון דובר משרד הבריאות בתגובתו על פרסום הפרשה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדינת ישראל קונה את החיסונים מספקים בחוץ-לארץ. מפעם לפעם קורה, אף שאנו דואגים תמיד לשמירת מלאי רזרבי, שהספקים מאחרים במשלוח החיסונים. אולם לא ידוע לנו כי קיים כיום כל מחסור בחיסונים בתחנות טיפת-חלב, ולא ידוע על כל תחליף שניתן לכך.
2. גם אם קורה שיש עיכוב מסוים במשלוח של חיסונים אלו או אחרים, אין בכך סכנה לתינוקות. הסיבה לכך היא, שכיסוי החיסונים בארץ הוא גבוה ביותר, כך שיש אפקט של "חסינות עדר", תופעה המקנה חסינות לאוכלוסייה, אף אם לא כל הפרטים בה מחוסנים. דומה הדבר לעיכובים בחיסונים הקורים כאשר התינוק חולה במחלה חריפה כלשהי, המאלצת את דחיית החיסון.
3. כאמור בתשובה מס' 1, לא ידוע לנו על כל תחליף שניתן לחיסון, או על פרסום כלשהו בנושא.

A חיסונים נגד צהבת מסוג

חבר הכנסת י' הראל שאל את שר הבריאות ביום ח' בשבט התשנ"ח (4 בפברואר 1998):

לתינוקות יהיה Aהגיעו לידי דוחות המאשרים, כי אימוץ מדיניות חיסונים מנדטורית נגד צהבת מסוג יעיל מאוד הן מהבחינה הבריאותית והן מהבחינה הכלכלית. מדיניות חיסונים שכזו תקטין את מספר החולים במחצית ותחסוך למערכת הבריאות מיליוני שקלים בשנה, המגולמים בימי אשפוז, תרופות, אובדן ימי עבודה וכו'.

A?רצוני לשאול: מה היא מדיניות המשרד בנושא חיסונים נגד צהבת מסוג

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הוא טוב ויעיל. עם זאת, החיסון הנ"ל אינו נמצא A להערכתנו, החיסון נגד צהבת נגיפית מסוג בשגרת החיסונים של שום מדינה בעולם. עדיין אין ניסיון במתן החיסון לאוכלוסיות גדולות יותר.

משרד הבריאות בוחן בימים אלה את האפשרות להכנסת החיסון לשגרת החיסונים, ולצורך כך נערכו חישובי עלות מול תועלת, אשר הראו יתרון כלכלי בהכנסתו לשימוש.

גביית תשלומים נוספים ממבוטחי קופת-חולים הכללית

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר הבריאות ביום ח' בשבט התשנ"ח (4 בפברואר 1998):

קופת-חולים הכללית קובעת "תוכנית התייעלות", שלפיה ייגבו תשלומים חדשים מהחולים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. כיצד דואג משרדך להבטחת זכותם של הקשישים להנחה של 50% על רכישת תרופות?

3. נודע לי, כי בכוונת משרדך להפסיק אספקת תרופות לחולים כרוניים וסופנים בטענה כי הללו אינם מועילות להם. האם זה נכון, ואם כן – כיצד עולה הדבר בקנה אחד עם אמנת הרופאים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי חוק ההסדרים לשנת 1998, רשאית קופת-חולים לגבות תשלומים שונים מהמבוטחים, אולם הדבר מותנה באישור שר הבריאות וועדת הכספים של הכנסת. בתהליך זה אנו מקווים להבטיח, שתוספת התשלומים לא תפגע בציבור מעוטי היכולת.

2. בחוק ההסדרים מוצגים גם הפטורים וההנחיות שיש לתת, ובכלל זה גם לקשישים.

3. לא מוכרת לנו כל כוונה של המשרד להפסיק את אספקת התרופות לחולים כרוניים וסופנים. קופות-החולים מחויבות לספק למבוטחיהן, ובכלל זה גם לחולים כרוניים וסופנים, את כל הטיפול והתרופות כפי שנקבע בסל השירותים שעל-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהינו מחייב.

דוח מוסדות האשפוז בישראל לשנת 1996

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר הבריאות ביום ח' בשבט התשנ"ח (4 בפברואר 1998):

על-פי נתוני דוח מוסדות האשפוז בישראל לשנת 1996, עמד שיעור המיטות לנפש על 2.3 מיטות בלבד ל-1,000 נפש, השיעור הנמוך ביותר אשר נרשם עד כה.

יש הבדלים גדולים בשיעורי התמותה במחלקות לטיפול נמרץ בין בית-החולים בנהרייה – 21.5%, לבין בית-החולים "שיבא" – 4.5%.

רצוני לשאול:

1. האם קיימות תוכניות לבניית בתי-חולים חדשים או להרחבת בתי-חולים קיימים?

2. האם יש התאמה בין רמת הצפיפות לבין אחוז התמותה באותן מחלקות?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קיימת תוכנית להרחבת בתי-חולים קיימים הן על-ידי תוספת סך של 1,200 מיטות לשנת 2000, והן על-ידי שיפור התנאים בפונקציות הקיימות והתאמתן לסטנדרטים של שנות האלפיים. פרויקטים אלה מתבצעים בהתאם לתוכנית עבודה רב-שנתית, שסוכמה בין משרד הבריאות למשרד האוצר.

2. אין קשר בין רמת הצפיפות לבין אחוזי תמותה.

צפיפות בפגיות בבתי-החולים בארץ

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הבריאות ביום ח' בשבט התשנ"ח (4 בפברואר 1998):

בידיעה ב"מעריב" מיום י"ד בחשוון התשנ"ח, 14 בנובמבר 1997, נמסר על צפיפות בפגיות בבתי-החולים ברחבי הארץ. בתי-החולים השונים מתלוננים על תפוסה של 150% עד 200%. הבעיה קשה במיוחד בבית-החולים "שיבא".

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לחומרת הבעיה ולדחיפות הצורך בפתרונה?

2. אילו דרכי טיפול יינקטו בהקדם לפתרון המצוקה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרדנו מודע לבעיה.

2. בימים אלה בוחן משרדנו את הדרכים להוספת מיטות טיפול נמרץ ילדים (פגיות), ובהתאם לכך יתוכנן הצורך בתוספת מיטות.

ניידת טיפול נמרץ באזור אילת

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר הבריאות ביום כ"ב בשבט התשנ"ח (18 בפברואר 1998):

הובאו לידיעתי פרטי התאונה המחרידה שאירעה ב-6 בינואר 1998 בכביש אילת, שבה נהרג סאפי ענתיר, זיכרונו לברכה. למקום הגיע אמבולנס אחרי כחצי שעה, וגם בו לא היה הציוד הדרוש להצלתו של הנ"ל.

רצוני לשאול:

1. האם אין במקום ניידת טיפול נמרץ? אם אין – מדוע?

2. מדוע הגיע האמבולנס למקום רק אחרי כחצי שעה?

3. מה ייעשה כדי למנוע הישנות מקרים דומים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. באילת אין ניידת טיפול נמרץ אלא אמבולנס רגיל. בעיקרון, ניידות לטיפול נמרץ פועלות ביישובים גדולים – מעל 150,000 תושבים. בשל עלות ההפעלה הכה-גבוהה של שירות זה, יש יישובים רבים העומדים בסדר קדימות גבוה יותר משל אילת להפעלת נט"ן וטרם הצלחנו לפתוח בהם את השירות הנ"ל.

2. על-פי נתוני מגן-דוד-אדום, בשעה 18:25 התקבלה קריאה בתחנת מד"א אילת בדבר התאונה, ובשעה 18:31, דהיינו שש דקות מהקריאה, הגיע אמבולנס למקום. צוות האמבולנס היה מאויש בחובש-נהג ובשני חובשים מתנדבים, כולם מיומנים ומקצועיים, והאמבולנס היה מצויד, נוסף על הציוד התקני, גם במכשיר החייאה מתקדם.

3. כאמור, האמבולנס הגיע לאחר שש דקות בלבד, זמן שהינו סביר בהחלט. מכל מקום, אנו משתתפים בצערה של משפחת ההרוג, ונשתף פעולה ככל שניתן הן במאבק למניעת תאונות הדרכים והן במזעור הנזקים לנפגעים כתוצאה מהן.

תת-תזונה בקרב ילדים באשדוד

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר הבריאות ביום כ"ב בשבט התשנ"ח (18 בפברואר 1998):

השבועון "דתי דרומי" – רצ"ב צילום הידיעה – מדווח, שנתגלה כי 15% מהילדים ברובע ג' באשדוד חיים בתת-תזונה.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם בידי משרדך נתונים על מצב העוני והתת-תזונה בערי הדרום?

3. אם – כן מה הם?

4. מה פועל משרדך בעניין זה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנתונים המצוינים בכתבה נלקחו מתוצאות הבדיקות בטיפות-החלב, התחנות לבריאות המשפחה ובבתי-הספר בשנת 1996, והם מהווים סיכום של מדדים מסוימים. קודים אלה מציינים ילדים בגובה שהוא מתחת האחוזון – שהינו בתחום הנורמה – והם רק בבחינת אות אזהרה לבירור נוסף. אין הממצאים הנ"ל מורים על רעב או על תת-תזונה, אלא מהווים כלי סריקה וסינון כדי למקד את הפעילות למען אוכלוסייה בסיכון.

2-3. לצורך מיפוי הנתונים, משרד הבריאות יזם ועומד לבצע סקר תזונה לאומי ראשון, שממנו נלמד על אוכלוסיות בסיכון של אי-אספקת רכיבי תזונה ברמה הרצויה – חוסר או עודף – בכל רחבי הארץ, לרבות ערי הדרום. בערי הדרום – אשדוד, שדרות ובאר-שבע ניתן שירות מיוחד במסגרת תוכנית שיקום שכונות לקידום התזונה באזור.

4. כאמור, במסגרת טיפות-החלב ובתי-הספר נערכת סריקת גדילת ילדים. ילדים שנתגלו מתחת לאחוזון מופנים לדיאטנית להערכת תזונה, הדרכה וייעוץ. במקרי הצורך הם מופנים לבירור ולטיפול רפואיים. כמו כן, הדיאטניות של משרד הבריאות מרצות, מלמדות, מדריכות, מאבחנות, פועלות בגנים, בבתי-ספר, בצהרונים ובמעונות ונותנות ייעוץ אישי במקרה הצורך.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לסגן שר הבריאות על התייבותו.

הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון – איסור דרישת קיום בדיקות גנטיות),

התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת מ' קליינר)

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-יומנו ועוברים להצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון – איסור דרישת קיום בדיקות גנטיות), התשנ"ז-1997, מס' פ/1629, של חבר הכנסת מיכאל קליינר. בבקשה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הטכנולוגיה המתקדמת בתחומי הרפואה מאפשרת היום לערוך בדיקות גנטיות באדם כדי לעמוד על מידת הסיכון שלו ללקות במחלות שונות. בדיקות גנטיות מעצם טיבן ומהותן נושאות אופי גזעני. בארצות-הברית עומדת הקהילה היהודית בראש המאבק לאיסור קיומן של בדיקות גנטיות על-ידי חברות ביטוח, לאחר שהתגלה כי ליהודים סיכון גבוה ללקות במחלות מסוימות, וגילוי זה ייקר את עלויות ביטוח החיים והבריאות שלהם.

חוק חוזה הביטוח קובע, כי על המבוטח חלה חובת גילוי לפני כריתת חוזה הביטוח. יש צורך לקבוע את גבול חובת הגילוי של מועמד לביטוח למבטח, באופן שיגן על גופו ופרטיותו ויחסוך ממנו גילוי הנושא אופי גזעני.

צפי המחלות הכללית של האוכלוסייה משמש למבטח בסיס להערכת יחסי סיכון-עלות בביטוחי החיים והבריאות. המרת הבסיס הכלכלי בתחשיב אקטוארי המשלב נתונים של בדיקות גנטיות כפרמטר נוסף להערכת הסיכונים, תייצר אפליה על רקע גזע.

חוק כזה שיחוקק בהקדם בישראל יהווה ציון דרך בקביעת מדיניות משפטית, אשר לאורה ינהגו מדינות אחרות שתצטרכנה להכריע בסוגיה זו.

אדוני היושב-ראש, הצעת חוק מקיפה יותר – כך נודע לי מאוחר יותר – שהגיש חברי, חבר הכנסת מאיר שטרית, מתגלגלת או נדונה, או שנדמה לי שמכנים אותה לקריאה ראשונה, או שהיא אחרי קריאה ראשונה בוועדת המדע והטכנולוגיה. אני פה קובע עיקרון שישתלב בחוק הזה או שיתקן אותו סעיף בדבר הצעת חוזה הביטוח. אני יודע שהממשלה התייחסה לזה בבדיקה טכנית. היא גם לא קיבלה את ההצעה של חבר הכנסת שטרית, כי יש דעות לכאן ולכאן לגבי הצעת חבר הכנסת שטרית. אני חושב, שלנושא הזה אין התנגדות מהותית, ולכן אני מבקש לקבל את ההצעה בקריאה טרומית ולהעבירה לאותה ועדה – ועדת המדע והטכנולוגיה. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לחבר הכנסת קליינר על ההצגה הבהירה והמהירה.

אנחנו צריכים להמתין כמה דקות, דומני, בין הצלצול להצבעה. מה עושים באין משיב? שר האוצר לא נמצא כאן.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מצביעים.

היו"ר י' לנקרי:

מצביעים. אז, ברשותכם, הפסקה קלה.

נסים זילי (העבודה):

אין מתנגדים.

היו"ר י' לנקרי:

אין מתנגדים, אז אולי נצביע. אני מבקש שניגש להצבעה על הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון – איסור דרישת קיום בדיקות גנטיות), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת מיכאל קליינר, בקריאה טרומית ועל העברתה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת המדע והטכנולוגיה. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 29

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון איסור דרישת קיום בדיקות גנטיות), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדה

לענייני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של שמונה, ללא מתנגדים וללא נמנעים עוברת הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון – איסור דרישת קיום בדיקות גנטיות), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת מיכאל קליינר, להכנה לקריאה ראשונה בוועדת המדע והטכנולוגיה.

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

היו"ר' לנקרי:

אנחנו ממשיכים בסדר-יומנו, וניגש להצעת חוק ניירות ערך (תיקון), התשנ"ו-1996, מס' פ/37, של חבר הכנסת חיים אורון. הנמקה מהמקום. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש הצעת חוק ניירות ערך (תיקון), שעיקרה שינוי המצב הקיים והחמרת העונשים על שימוש במידע פנים שנמצא בידי מי שנמצא בתוך החברה – אם באופן ישיר ואם באופן עקיף – שימוש במידע הזה, שמקורו באיש פנים בחברה לצורך השפעה והעברת האינפורמציה לפעולה במערכות שונות, כמובן בעיקר בשוק ההון. העובדה הזאת, שכל פעם מוגשים בגינה כתבי אישום, היא רעה חולה. מעבר לנזקים הישירים שנגרמים בעקבות אירועים מהסוג הזה, היא מערערת את האמון, שהוא בעצם יסוד לפעולה של מערכת שוק הון ומערכת בורסאית – האמון שיש כללי משחק, שיש מי שדואג להם והם נשמרים.

הצעת החוק באה להחמיר בענישה גם בעונשים שקשורים בתקופת המאסר וגם בגובה הקנס שיוטל על מי שנתפס בעבירות הללו.

מעצם העובדה שאני מציג את ההצעה מהמקום עולה, שהצעת החוק מוסכמת עם משרד המשפטים ועם הממונה על שוק ההון ועם הרשות לניירות ערך. אני אומר כאן, שהוגשה הסתייגות מטעמם, בעיקר באשר למאסר ולקשר שבין מידת הרווח שהופק ובין הקנס. עקרונית, אני מקבל את ההסתייגות של משרד המשפטים בנושא הזה. מוסכם עלינו, שהנושאים האלו ילובנו בוועדה כאשר החוק יוגש לקריאה ראשונה.

היו"ר' לנקרי:

לאיזו ועדה?

חיים אורון (מרצ):

החוק הזה – לוועדת הכספים.

היו"ר' לנקרי:

אם אין לנו הצעה אחרת, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק ניירות ערך (תיקון), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת חיים אורון, בקריאה טרומית ועל העברתה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכספים. בבקשה, אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 30

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק ניירות ערך (תיקון), התשנ"ו–1996,
לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של תשעה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעת חוק ניירות ערך (תיקון), התשנ"ו–1996,
של חבר הכנסת חיים אורון להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכספים.

כעת, להמשך סדר-היום. אני מזמין את סגן שר הביטחון להשיב על שאלות. הוא היה כאן. אולי – –

נסים זילי (העבודה):

קודם, הצעות לסדר-היום.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה עושים באמת במקרה כזה, שבשאלות המשיב לא נמצא וגם השואל לא נמצא?

היו"ר י' לנקרי:

לא שואל ולא נשאל.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

להמשיך אולי להצעה לסדר-היום הבאה.

חיים אורון (מרצ):

צוות סגן השר כבר נכנס.

היו"ר י' לנקרי:

אולי נכריז על הפסקה של דקתיים עד – – –

חיים אורון (מרצ):

לא.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

נמשיך להצעה לסדר-היום, לפי – – –

קריאות:

— — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לא בדף הזה.

היו"ר י' לנקרי:

זה, בכל אופן, שינוי ז'אנר.

הצעות לסדר-היום הריגת שלושה פלסטינים במחסום תרקומיא ותגובת המתנחלים

היו"ר י' לנקרי:

לאחר שהמתנו לסגן השר דקה, אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 4136, 4138, 4139, 4140, 4147, 4160, 4183 ו-4157, שגם עליהן צריך להשיב סגן שר הביטחון, כך שנוכל לשבץ אחר כך את השאלות. הנושא: הריגת שלושה פלסטינים במחסום תרקומיא ותגובת המתנחלים. ראשון המציעים, חבר הכנסת האשם מחאמיד – אינו נוכח. חבר הכנסת רענן כהן – אינו נוכח. חבר הכנסת בנימין אלון, בבקשה. שלוש דקות לכל אחד.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אפתח בהערה עניינית. ההיסטוריה של ההצעה הזאת לסדר-היום היתה בשתי הצעות נפרדות, והחיבור – נודף ממנו ריח רע מאוד. אין בפני פה הנוסח, אבל ממה ששמעתי מאדוני היושב-ראש, החיבור אומר שהתקרית שהיתה בתרקומיא היא תגובת המתנחלים – –

נסים זילי (העבודה):

אני מסכים אתך לחלוטין.

היו"ר י' לנקרי:

זה מה שכתוב בסדר-היום.

בנימין אלון (מולדת):

איזה מין דבר זה? מה פירוש? המתנחלים הגיבו על מה שקרה בתרקומיא?

חיים אורון (מרצ):

זה לא מה שכתוב. הנשיאות איחדה את הנושאים שנראו לה בתוך אותו מגוון.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבקש מאדוני היושב-ראש להעביר את ההערה הזאת לנשיאות.

היו"ר י' לנקרי:

ההערה נקלטה. אומר לי כאן סגן מזכיר הכנסת, שהיו שלושה נושאים קרובים שחוברו לכלל נושא אחד.

בנימין אלון (מולדת):

יש מקצוע שנקרא עורך, וכשעורך מחבר נושאים הוא צריך לעשות את זה בטעם טוב, ולא להגיד שהמתנחלים הגיבו על מה שקרה בתרקומיא.

היו"ר י' לנקרי:

ההערה מובנת.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבקש רק את זמני שלי.

אני מבקש לפתוח בכך, שאחרי כל הבדיקות שכבר נעשו התברר שנהרגו בתרקומיא אנשים חפים מפשע, וכמובן אני וכל אדם, אני מקווה, ללא שום הבדל השקפה ומפלגה, מביע צער וכאב על אובדן חיים של אנשים חפים מפשע.

אבל, היתה הסתה שלוותה ולובתה בעקבות מותם של שלושה אנשים, שכמו שאני מבין מהבדיקות לא פשעו; לא מדובר פה לא בפיגוע ולא בניסיון פיגוע. אנשים חפים מפשע נהרגו. הרי במחסום שכזה נהרג לצערנו יהודי מנתיבות, חורי, נהרג יהודי שלצערי שכחתי את שמו בכביש חוצה-שומרון, שוטר כמדומני, ואני המעיד בזאת, שאשתי, שתחיה, ירו עליה בצורה הפוכה, כביכול מחסום של המשטרה הפלסטינית. לא שמעתי אחר כך לא את ההיסטריה, לא את ההסתה ולא את כל הדברים האלו שלובו כאן. אני מאוד מקווה שיש פה טעות טכנית בניסוח, כי אני רוצה לדבר על מה שהתפתח מזה.

לפני ליל שבת, לפני שמג'בל אבו-סנינה — — — אם אפשר, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

אני מוסיף לך עוד דקה.

בנימין אלון (מולדת):

לפני ליל שבת, כשמג'בל אבו-סנינה נורו יריות לחברון ביום שלישי בערב, כאשר קרתה הטרגדיה הזאת בתרקומיא – שכמו שמתברר אף אחד לא אומר שהיה פה ניסיון לפיגוע – מייד, באותו ערב ירו יריות מג'בל אבו-סנינה על היהודים בחברון, ולא היתה אז שום תגובה של המתנחלים. ביום שישי שאחר כך היה כפל יריות.

אני בא בזה בטענות אל הממשלה, אל ממשלת ישראל, הממשלה הלאומית בראשות בנימין נתניהו. כשאתם חתמתם על הסכם חברון ידעתם את המצב המסובך, ראיתם את ג'בל אבו-סנינה ואת קרבתו לרובע היהודי, מרחק יריקה ולא רק מרחק ירייה, ובכל אופן לא אמרתם שצריך לעקור, חלילה, את היהודים משם, לא אמרתם שאין אפשרות להמשיך את הקהילה היהודית שנחרבה בתרפ"ט; אמרתם שיש בכך ערך לאומי, ערך היסטורי, ואני כמובן מזדהה עם זה, אבל גם אמרתם שאתם תהיו ערבים לכך שלא יירו עליהם מן ההר, וכי היהודים שחיים שם לא יחיו בתנאים שכאלה. התהפכה הקערה, ולפתע כל מה שקרה זו תגובת המתנחלים, זה הנושא.

אני מסיים, אדוני. הזמן קצר ויש לי הרבה מה לומר על איך לשפר את המצב הביטחוני שהתחייבתם לו בנסיגה שאתם נסוגותם מחברון. הממשלה הלאומית הזאת עשתה את זה. אין לי זמן להאריך, ואסיים רק בדרישה הזאת: אני רוצה מן הממשלה תשובה ברורה, מדוע ביום שלישי, כשנורו יריות אחרי האירוע, המצער ככל שיהיה – לא עשו אותו אנשי חברון, אין לזה קשר לאנשי חברון – מדוע לא נמנעה מייד התקרית הכפולה שקרתה אחר כך ביום שישי מאותו הר על אותם בתים ועל אותם יהודים. וההמשך ידוע.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת אלון.

יש לנו הודעה לחברי הכנסת. נוכח המצב שצפוי לנו מבחינת מזג האוויר, אחרי שנסיים את הנושא הזה, תסתיים ישיבת הכנסת. זו החלטת יושב-ראש הכנסת.

הערה שנייה, הואיל ושינינו את סדר-היום, השאלות היו צריכות לבוא קודם להצעה הזאת. היו חברי כנסת שלא הספיקו להיכנס לאולם, ובהם חבר הכנסת האשם מחאמיד, שהיה ראשון המציעים. אותו אני מזמין כרגע להציג את הצעתו במסגרת שלוש הדקות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

השאלות עברו לסוף סדר-היום. זה שחבר הכנסת מחאמיד לא היה, זאת לא הבעיה שלי.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, השאלות עוברות לסוף סדר-היום. הוא לא היה משום שנקטנו שינוי בסדר-היום. אם לא ייכנס חבר הכנסת רענן כהן, אחרי חבר הכנסת האשם מחאמיד יבוא חבר הכנסת גדעון עזרא. אחריו – חבר הכנסת ניסן סלומינסקי. בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על רוחב הלב שלך, הייתי ליד הדלת.

לעצם העניין אני חייב לומר, שבכל פעם שאני עומד כאן ומדבר על אנשים חפים מפשע שנהרגים, נרצחים, אני עומד כאן בלב כבד.

נסים זילי (העבודה):

במקרה הזה הם לא נרצחו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הם נהרגו כאשר התוצאה היא אותה תוצאה, האנשים כבר אינם, הם בתוך כדור-הארץ, לא על פני כדור-הארץ. ההרג הזה הוא תוצאה של ירי ביד קלה על ההדק. אני בכלל לא יודע איך יורים, אבל בשפה העברית אומרים שירו ביד קלה על ההדק. לדעתי זה לא היה קורה אם הם לא היו פלסטינים, זה לא היה קורה. העוון שלהם הוא שהם פלסטינים – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איך זה קורה שבמחסום פלסטיני יורים על יהודים? מה זה "זה לא היה קורה"?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מתי נהרגו יהודים במחסום פלסטיני? תן לי דוגמה אחת שיהודי נהרג. דרך אגב, חבר הכנסת בויס – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ירו על אשתו של חבר הכנסת אלון – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בויים, אם חס וחלילה יקרה אותו מקרה שיהודי "הרג", יירצח באותו אופן, אני אגנה אותו, אבל גם אתה תגנה אתי עכשיו, שהרג, רצח, מה שתקרא לזה, של אנשים חפים מפשע – – –

בנימין אלון (מולדת):

זה לא רצח.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חבל שלא היית פה כשחבר הכנסת אלון דיבר. הוא גינה. אבל מסתבר שבכל המחסומים משהו עלול לקרות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אסור שזה יקרה. אסור שזה יקרה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני נזהר ליד המחסומים בחברון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בויים, עשרות אלפי פלסטינים עוברים כל יום, עוברים במחסומים. אי-אפשר כל פעם להרוג ולהגיד: זה קורה. זה קורה, ואי-אפשר להגיד שזה קורה. הם לא סתם מצאו את מותם. אנחנו רגילים בלקסיקון של הכיבוש – מצאו את מותם. הם לא מוצאים את המוות שלהם, הם נהרגים, מישהו יורה בהם. הם לא מצאו את המוות שלהם, הם לא חיפשו אותו.

אני רוצה לומר פה עוד דבר, שאולי יישמע קצת מוזר. אני לא מטיל את האחריות רק על אותם חיילים, לא רק על אותם חיילים שנחקרו ושוחררו – – –

אדוני היושב-ראש, כיוון שצעקו תן לי עוד.

היו"ר י' לנקרי:

אני נותן לך דקה כדי לפצות אותך על הפולמוס, אבל אל תעורר אותו גם כן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תודה, אדוני.

– – – כי האחריות מוטלת גם ובמיוחד על הדרג האחראי הגבוה, הדרג המדיני אשר מדכא את רצונם של הפלסטינים לחופש ולחירות, לא נותן להם להשתחרר מעול הכיבוש. אדוני היושב-ראש, אני דורש מכבוד סגן שר הביטחון שיורה לחיילים באופן חד-משמעי לא להרוג, לא לירות בצורה כזאת, לא לירות בכלל; יפסיקו עם הדבר הזה. הממשלה צריכה להבין, ואני מבין זאת כך, שכל עוד הכיבוש יימשך, ההתנחלויות יישארו ואף יורחבו וייבנו. כל עוד תשים הממשלה את הראש בחול כמו בת-יענה, שהיא חושבת שביטחון אפשרי בלי שלום המושבת על כיבוד זכויותיהם הלגיטימיות של בני העם הפלסטיני, כל עוד היא לא תבין זאת יהיו קורבנות ותימשך שפיכות הדמים. תודה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת האשם מחאמיד. ובכן, חבר הכנסת גדעון עזרא, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת ניסן סלומינסקי. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש בתחילת דברי לשבח את פעולות החיילים, שכאשר הם הרגישו שאחד מחבריהם נמצא בסכנת חיים, הם הגיבו כפי שהם הרגישו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה מדבר ברצינות? זה המסר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה לא יאמן.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מתנצל ואני עצב על מותם של התושבים מדורא, אבל מדוע זה קרה? אני רוצה לספר לכם, גונבים מכוניות בישראל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה זה קשור?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תן לי להגיד מלה. אתה לא שולט בכנסת פה. תשתוק כבר, תשתוק, קצת תשתוק.

כל גנב מכונית, בשביל להגיע בשלום עם המכונית הגנובה, לא אכפת לו לדרוס את מי שהוא דורס בדרך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה סילוף ההיסטוריה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ואני אראה לך חללים שנפלו בעקבות דריסת מכוניות. ולכן, אין ברירה במצב הזה; כאשר אתה חושב שמישהו רוצה להרוג אותך, אתה תשכים להורגו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

השכם להורגו – זו הססמה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לומר יותר מזה. אני לא יודע מדוע נותנים לתושב השטחים לנהוג ברכב עם מספר צהוב.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אז תצאו מהשטחים וגמרנו, וזה הכול.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אין שום סיבה שתושב דורא ייסע עם שילוט של תושב ישראל, וצריך להפסיק את זה, משום שאם הוא היה נוסע עם שילוט של השטחים, הוא לא היה מעז לעקוף את התור. זה הלקח השני שלי.

חיים אורון (מרצ):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה מצדיק רצח?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הדבר הרביעי – רבותי, לא ראיתי בימי חיי מקרה אחד, כשנפלו לנו קורבנות בפיגועים הגדולים שהיו בקיץ, או בפיגועים שהיו ב-1996, לא ראיתי מקרה אחד שמישהו עשה מהומות כפי שהיו מהומות ביהודה ובשומרון. קרה אסון, האם כך צריך להגיב?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה מקל ראש בדבר הזה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זו סיבה למהומות?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כיוון שהם ערבים אתה לא מתייחס.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, נהרגו במחנה-יהודה 30 יהודים. אז מה עשינו? הרגנו ערבים? זרקנו אבנים? זרקנו מטענים? ואם אתה נותן צידוק לזה ואתה נותן קו, אחר כך זורקים אבנים בבאר-שבע.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה קרה לך?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת בשארה, נא לתת לו לסיים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ועוד מוסיף על כך ג'יבריל רג'וב. ג'יבריל רג'וב, שנכנס הנה בחסדי הסכם אוסלו, צריך לדעת, שההסכם הזה שבגללו הוא נכנס הנה, מחייב אותו, ועליו לנהוג כפי שכתוב בהסכם שהכניס אותו הנה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אין שום ויכוח, אתם חייבים לצאת מהשטחים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ולא להיות בעל-בית על דברים שאין לו סמכות עליהם.

היו"ר י' לנקרי:

נא לסיים, חבר הכנסת עזרא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ואני מציע לחברי הכנסת ערביי ישראל שנמצאים פה, גם אתם יכולתם לומר כמה מלים למתפרעים ברשות הפלסטינית, משום שאם זו התנהגות שמקובלת עליכם – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הם תחת כיבוש.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אם זו התנהגות שמקובלת עליכם בבית הזה. תודה רבה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויס, חברי הכנסת, אנא מכם. חבר הכנסת בויס, אני לא רוצה לקרוא לך לסדר בפעם הראשונה. חברי הכנסת, אני מבקש להודיע לפני שחבר הכנסת סלומינסקי יישא את דבריו, שבגין שינוי קל כנראה בתחזית, ובגלל העומס הצפוי ביום שני בסדר-יומה של הכנסת, אנחנו נוכל למשוך עד להצעתו של חבר הכנסת אפרים סנה – 20 שנה למבצע ליטני. הכול מקובץ סביב תשובות סגן השר סילבן שלום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה זה אומר, שגם ההצעה של סנה עולה?

נסים זיולי (העבודה):

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אני פועל לפי הנחיות יושב-ראש הכנסת.

קריאה:

מה זה אומר?

היו"ר י' לנקרי:

שכל ההצעות האלה עולות, ואנחנו ממשיכים עוד בארבע הצעות לסדר-היום, שכולן נוגעות לסגן שר הביטחון. בבקשה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כשטבעו המצרים בים לאחר שבני ישראל יצאו ממצרים, רצו מלאכי השרת לומר שירה. אמר להם הקדוש-ברוך-הוא: מעשי ידי טובעים בים, ואתם תאמרו שירה? לכן, יש להצטער על מותם של שלושת הפלסטינים, אם אכן, וכך כנראה מתברר, הם פועלים שחזרו מעבודתם ללא כוונת זדון.

אני רוצה לומר לסגן השר שאיננו, ודרכו לשר הביטחון ולממשלה על הקטע של חיילי צה"ל. חיילי צה"ל עומדים על משמרתם עם אחריות כבדה, עם הוראות ברורות ופקודות איך ומה לעשות כדי להגן על מי שהם צריכים להגן. והנה, הם רואים "טרנזיט" חשוד עוקף את כל התור שממתין במחסום.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה חשוד בו?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה מה חשוד בו? חשוד.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

ודוהר במהירות.

קריאות:

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אתה עמדת פעם אחת במחסום צה"ל? אתה יודע מה המשמעות של זה? אתה יודע מה האחריות שלהם? מה אתה רוצה שיהיה, שיבוא מישו ויפגע? מה ההוראות שיש להם? על מה אתה מדבר? לפחות נהיה הוגנים ונדע.

קריאות:

היו"ר י' לנקרי:

זהו, חברי הכנסת, סיימו את הוויכוח בנקודה הזו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — מה זה "חשוד" — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

אני מבקש, חבר הכנסת עזמי בשארה, חבר הכנסת דהאמשה, נא לסיים את הוויכוח. חבר הכנסת בשארה, נא לסיים את הוויכוח בנקודה זו. בבקשה, חבר הכנסת סלומינסקי.

ביסן סלומינסקי (מפד"ל):

הם רואים "טרנזיט" שעוקף את השיירה הממתינה במחסום ודוהר במהירות, תוך שינוי כיוון — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בשארה. חבר הכנסת בשארה, אני ביקשתי ממך. חבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת בשארה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — החיילים אומרים — — —

היו"ר י' לנקרי:

אני ביקשתי לסיים את הוויכוח בנקודה זו, "מן פאדלקום".

קריאות:

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בשארה, אני מבקש לסיים את הוויכוח.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

עוד הפעם חיילים רצחו פועלים.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבקש — — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

הם ראו אותו פורץ למחסום — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חיילים רצחו פועלים, כן.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בשארה, אל תאלץ אותי לקרוא לך לסדר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש לסיים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בשארה, יש לך מינימום של הערכה למה שאני מבקש ממך? אני מודה לך.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

הם ראו את ה"טרנזיט" פורץ למחסום צה"ל ופוגע בצנחן הנמצא במחסום. על-פי ההוראות וההנחיות, זה חשד לרכב פיגוע, ויש לירות בו. הם ביצעו את מה שנדרש מהם. והנה, לתדהמת כולנו, מה שעושה המערכת הביטחונית זה לעצור אותם צנחנים. לא להאמין. אם לא הייתי רואה את זה, לא הייתי מעלה על דעתי שיעשו דבר כזה, לפגוע – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

--- תתבייש לך.

קריאות:

דוד צוקר (מרצ):

— — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

תעשה לי טובה, מה זה "לחקירה"? מה, הם התכוונו לברוח? צריך לעצור חיילים? לפחות אתה, חבר
הכנסת צוקר — — —

דוד צוקר (מרצ):

— — — אני מסכים

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אם אתה מסכים, למה אתה מתווכח? הרי הצטערתי, פתחתי בהבעת צער על מותם.

קריאות:

— — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לעצור? פעם אחת עצרו צנחנים בגלל מילוי פקודות? על מה אתה מדבר? לפגוע בצה"ל? על מה?
לפגוע בלב, בגרעין של צה"ל?

קריאות:

— — —

היו"ר י' לנקרי:

רק שנייה, חבר הכנסת סלומינסקי. חברי הכנסת, חבר הכנסת דדי צוקר, אני מבקש, אנא הירגעו. נדמה לי שחבר הכנסת סלומינסקי שוסע פעמים רבות. תנו לו לסיים את דבריו.

דוד צוקר (מרצ):

הוא נהנה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אז שיגיד כבר משהו יותר – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שיגיד משהו חוץ מהסתה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

למה, כשאתה דיברת – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – –

קריאות:

– – –

בנימין אלון (מולדת):

תלמד עברית, זה לא רצח.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בוימ. חבר הכנסת סאלח סלים, חבר הכנסת בוימ, אני מבקש.

קריאות:

היו"ר י' לנקרי:

רבותי חברי הכנסת. רבותי חברי הכנסת, אם לא תירגעו, אני אכריז על הפסקה של חמש דקות. חבר הכנסת בוימ.

דוד צוקר (מרצ):

יש שקט, לא צריך לעשות הפסקה.

היו"ר י' לנקרי:

יש שקט? יפה, אנחנו ממשיכים.

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בוימ, תתרום קצת להרגעת הרוחות. אנחנו ממשיכים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני פונה אל המערכת הביטחונית: מה עוד אתם רוצים, לפגוע בגרעין, בלב הצבא, במה שעוד נותר מהמוטיבציה, במעט שעוד נותר מגאוות יחידה? גם את זה אנחנו רוצים להרוס על-ידי זה שאנחנו מכניסים למעצר? לחקור – בבקשה, ואם יתברר שטעו, יש מה לעשות. אבל לעצור צנחנים שמילאו את תפקידם במקום הזה, כשהם רואים רכב עוקף, פורץ מחסום, דורס צנחן? מה עוד אנחנו רוצים?

מה אנחנו רוצים שצנחן יעשה? מה אנחנו רוצים, שנקשור את ידי, ורק כשכדור בלבו – רק אז מותר לו להגיב ולפעול? מה קרה לנו, השתגענו לגמרי?

קריאות:

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלומינסקי, אנא בטובך, סיים את דבריך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מי נתן את ההוראה?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לכן אני פונה למערכת הביטחון ואומר: אתם מחויבים לחזק את רוחו של צה"ל, לטפח את גאוות היחידה, בעיקר לתת לחיילים את התחושה שיש להם גיבוי, ובפרט כשהם פועלים כפי שהיו צריכים לפעול. כשאתם עושים את ההיפך, אתם גורמים בדיוק להרס של אותם דברים. לכן אני משבח את המג"ד, את המ"פ ואת חיילי הגדוד, שלמרות המערכת למעלה, מערכת הביטחון, עמדו זקופי קומה ומאוחדים. אני פונה למערכת הביטחונית: תצאו מהעניין הזה, תנו גיבוי לחיילים, נחזק את רוח צה"ל. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת סלומינסקי. חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מי?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע אחריו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היו"ר י' לנקרי:

כתוב. האמן לי שאינני ממציא שמות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת סילבן שלום, תסתכל פה, אני נמצא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

איפה זה מופיע בסדר-היום?

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה, אני יכול להראות לך את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תברר במזכירות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמח שמי שהגיבו בשם צה"ל היו אלוף הפיקוד והרמטכ"ל ושר הביטחון, ולא בטון של חבר הכנסת סלומינסקי, והם הבינו שהם לא יכולים להסתפק באמירה של השתתפות בצער, ולו גם אמירה מאוד מאוד כנה.

אבל, חבר הכנסת דדי צוקר, עד היכן מגיעה הצביעות? צריך לחזק את חיילי צה"ל רק במחסום, או גם ברחוב השוהדא, חבר הכנסת סלומינסקי? צריך לחזק את חיילי צה"ל בצנחנים רק כשהם בתרקומיא, או גם כשהם יוצאים בוכים מחברון?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

גם שם.

בנימין אלון (מולדת):

זו הפוליטיזציה שלך. שחק מכין את העמדה הפוליטית – – –

חיים אורון (מרצ):

אה, שחק מכין – אתם שומעים? אתה שומע, אדוני סגן שר הביטחון? אני עושה פוליטיזציה.

בנימין אלון (מולדת):

– – – אתם משמיצים את – – –

חיים אורון (מרצ):

אני עושה פוליטיזציה. אני לא צריך את הממצאים של היחידה למדעי ההתנהגות של צה"ל, כפי שזה נקרא. אני מכיר את הממצאים האלה כל יום שישי אצלי בבית, כשחוזרים החיילים הסדירים ומספרים מה שקורה שם. לא צריך עדים ממקום אחר.

מה אומרים? אומר השר, השר שלך, יצחק לוי, בשידור בטלוויזיה: אם יוכח שישיבתם של 500 המתיישבים בחברון מסכנת את שאר ישראל, הייתי אומר להם לצאת. תגידו להם לצאת, כי הם מסכנים את ביטחוננו של עם ישראל.

בנימין אלון (מולדת):

– – –

חיים אורון (מרצ):

הוא צריך הוכחות? אתה רוצה קיר בין אבו-סנינה לבין "בית הדסה"? אתה רוצה חומה, או אתה רוצה בעצם מה שאמרה אותה מתנחלת בטלויזיה? אתה רוצה טנקים באבו-סנינה, אתה רוצה טנקים ברחוב השוהדא – – –

בנימין אלון (מולדת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

חיים אורון (מרצ):

אתה רוצה בעצם להגיע למצב שפלסטינים לא יוכלו לחיות שם, כי אתה לא מאמין שאפשר לחיות ביחד.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

דיברו פה שלושה אנשים. אף אחד לא קם ואמר: אני רוצה להגן על צה"ל גם בפני המצב הבלתי-אפשרי שהוא עומד בו. קראנו מה שאמר מפקד המשטרה בחברון. גם הוא פוליטי?

בנימין אלון (מולדת):

הוא – בוודאי.

חיים אורון (מרצ):

בוודאי.

בנימין אלון (מולדת):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת אלון, אני מבקש.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חיים אורון (מרצ):

הרי לפי ההבחנה שלכם, פוליטי זה כל מי שלא מקבל את מה שאתם אומרים. גם איציק מרדכי כבר נעשה פוליטי. למה? כי כשהוא שומע את שאול יהלום ואת לימור לבנת בממשלה, הוא אומר: אני מתפוצץ מכעס על מה שאתם אומרים פה. לא אני אמרתי, שר הביטחון אמר בישיבת ממשלה. נכון, אדוני סגן השר? הוא אמר בישיבת הממשלה: אני מתפוצץ כשאני שומע מה שאתם אומרים.

אז אתם עולים לכאן לדוכן, בזה אחר זה, ואומרים מה שאתם אומרים, באירוע קשה, טרגי, שהוא חלק מהדבר הבלתי-אפשרי של המשך הכיבוש המתמשך, שיש בו מחסומים, וכל זמן שהוא מתמשך, עזמי ידידי, יהיו מחסומים, וכשיש מחסומים, יש טרגדיות. ואני רוצה לגמור את המחסומים ואת הטרגדיות, אבל יש לי אחריות לגבי חיילי צה"ל, לא רק שם, לא רק כאשר שלושה חיילים נקראים למעצר.

לכן, ידידי, שר החינוך יצחק לוי, כבר הוכח יותר מפעם אחת, שההתנחלות בלבה של חברון מסכנת את ביטחון מדינת ישראל, לכן הם צריכים לצאת משם, ויפה שעה אחת קודם, ככל שיקדם כן ייטב.

בנימין אלון (מולדת):

היו"ר' לנקרי:

חבר הכנסת בני אלון. כבוד הרב אלון, האם תרשה לי להמשיך בניהול הישיבה באורח סביר?

דוד צוקר (מרצ):

סליחה, אתה פוליטי. איך אתה מעיר לו? מה, אתה פוליטי?

היו"ר' לנקרי:

אני לא פוליטי.

ובכן, אחרי חבר הכנסת חיים אורון – חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – חבר הכנסת דוד אזולאי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

בשם אללה הרחמן והרחום: אל תחשבנה את אלה, אשר נהרגו בדרכו של אללה, למתים, כי אם לחיים וקיימים בעיני אדונם.)

דוד צוקר (מרצ):

מה אתה אומר?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לשלוח את תנחומי למשפחות השכולות ואיחולי החלמה לפצועים.

אני רוצה לשאול אתכם, רבותי, איפה התרחש הטבח הנוראי הזה? האם הוא התרחש ברחובות, בתל-אביב, בתוך גבולות מדינת ישראל? – זה התרחש בתרקומיא. ואיפה תרקומיא נמצאת? – בלבה של הגדה המערבית. השאלה הנשאלת היא, מה יש לחיילי צה"ל לעשות שם, בלבה של הגדה, ביישוב שנקרא תרקומיא?

מה פשעם של אותם אנשים שחזרו מהעבודה בדרכם, לא למדינת ישראל, אלא בדרכם חזרה לכפרים שלהם, ליישובים שלהם, למשפחות שלהם, לילדים שלהם, לאחר יום עבודה? ואז אחד החיילים יורה בנהג, אף שחייל אחר אמר לו להתקדם, וכשנשמעת הירייה הראשונה מתחיל מטח של יריות, לא לכיוון הגלגלים של ה"טרנזיט" שהוביל את הפועלים, אלא לכיוון הנוסעים, ואחד החיילים נכנס לתוך ה"טרנזיט" ויורה בהם בתוך הטרנזיט. כשמישהו יוצא חי, לאחר שקיבל קליעים מספר בחזהו, אז ממשיכים את המלאכה, גם מחוץ ל"טרנזיט".

אם זה לא רצח בדם קר, אז אני לא יודע מה זה רצח בדם קר. אם זו לא פגיעה באנשים חפים מפשע, שההגדרה שלה היא טרור, אז אני לא יודע מה זה טרור. לדעתי, כשבאים היום ואומרים "צריך לתת להם גיבוי", גיבוי במה?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה מדבר על טרור? מי עושה פה טרור?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כשממלאים את תפקידם, אז כן, אבל כשירורים בפועלים שהם בדרך חזרה לכפרים שלהם, למשפחות שלהם, ליישובים שלהם.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היום, לדעתי, אילו היו באים ואומרים — — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה אתה בא לתת גיבוי? אתה רוצה לתת גיבוי למעשה הרצח?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה אחרי כל מה שקרה – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

השאלה, מהן הנסיבות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת זאב בויים, ברגע כזה אתה צריך רק לבוא ולהתנצל על מה שקרה. אם היה פיגוע קטן ברכב ישראלי והנהג לא נהרג, אלא נחבל, אז זה היה תופס כותרות ב"ידיעות אחרונות" – –

נסים דהן (ש"ס):

זה קרה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, זה קרה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – והיה תופס כותרות ב"מבט", ולא נדחק פנימה. אני ראיתי איך עושים כותרות ממשפט אחד של ג'בריל רג'וב, אבל לא עושים כותרות מהמעשה הנפשע שהיה. ואז התוצאה היא חוסר סימטריה. כשפלסטיני מדבר על זכות להגנה עצמית עושים מזה כותרות, עושים "עליהם", אבל כשפלסטינים נרצחים, כשילד בן 21 נהרג בחברון, נורה בראשו ומת היום, אף אחד לא מתייחס לכך, כאילו זה דבר

מובן מאליו. חיינו הם לא חיים? דמו הוא לא דם? משפחתנו היא לא משפחה? אין לו אמא? אין לו ילדים? אין לו אשה? לא צריך להתייחס לזה? רק לנו יש רגש, רק לנו יש דם, רק לנו יש זכות לחיות – --

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יורים גם על התושבים בחברון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תתבייש לך. טוב שתשתוק ברגעים האלה. הייתי ממליץ לך לשתוק.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויס, אנא תן לדובר לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר, כשהפרקליט הצבאי הראשי לא מעמיד אותם לדין על מעשיהם, זה אומר שהאחריות היא אחריות קולקטיבית של כל הממשלה ושל כל מערכת השיפוט.

משפט אחרון. אני רוצה לומר, כבוד היושב-ראש – --

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אצלכם רצח הוא במהות העניין. דין מוחמד בסיף.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל בינתיים אנחנו רואים מי משתמש בסיף. אנחנו רואים עד היום מי הקורבן, אנחנו רואים מי יורה בילדים ובנשים. מי יורה בהם?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מסלפים את המציאות, הופכים את היוצרות, מציגים את הקורבן כתוקפן.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אולי תפסיק רגע. חבר הכנסת בויס, אני מבקש לפנות אליך. חבר הכנסת בויס, אני יכול להעריך את הפעלתנות היתירה, אבל זה כבר מוגזם. תן לי להמשיך ולנהל את הישיבה הזאת בקורטוב של סבירות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

השאלה הנשאלת, כשאומרים שהם פעלו על-פי הוראות, אילו הוראות? האם יש הוראות בצה"ל, כבוד היושב-ראש, לירות בפועלים שחוזרים בדרך הביתה ולהרוג אותם?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש הוראות פתיחה באש.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם יש הוראות לירות בילדים ולהרוג אותם? האם יש הוראות לירות בנשים ולהרוג אותן? אלה הוראות חוקיות? אולי הוראות אלה, אם שמעת עליהן, היה דבר כזה בעבר. אבל לבוא ולומר: יש לכם הוראות כאלה, ופעלו על-פי ההוראות האלה?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אל תסלף, תהיה אמיתי.

היו"ר י' לנקרי:

אנא סיים, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כל המתנחלים שיושבים בחברון מוצגים כאילו באו והתנחלו בתוך חברון, ולא מדברים על 20 משפחות שנכנסו, נדחפו, לתוך חברון, כשלא מדובר בסתם יהודים. היהודים מוזמנים, הם חיו בחברון, והם יכולים לחיות שם. מדובר באספסוף קטן של גנגסטרים, של פאשיסטים, שלא מעריכים, לא את צה"ל ולא את הפלסטינים ולא את השלום ולא חיי אדם. אותם צריך לנדות, ואותם צריך להוציא מחברון מייד.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת טלב אלסאנע, "שוכרן ג'דן". תודה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – חבר הכנסת דוד אזולאי. אני מקווה, בכל אופן, שידידי חבר הכנסת בויס יירגע קמעא. אני רוצה לשבור שיא ולא לקרוא לך לסדר הערב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סגן השר שמצא לנכון לצאת, נושא הדיון הוא הריגת שלושה פלסטינים במחסום תרקומיא ותגובת המתנחלים. לגבי הנושא הראשון אני רוצה לומר, אנחנו נימצא בתרקומיא עד שהסדרי השלום עם הפלסטינים יאפשרו לנו לצאת מתרקומיא. אני בעד לצאת מתרקומיא, כשיהיה המשך של תהליך השלום.

אין לי ספק בכך, שפה נהרגו שלושה חפים מפשע. יש לי ספק אם זה נעשה בכוונה תחילה או לא. אני מציע לחכות גם לחקירה. ההבדל בינינו לבין הרשות הפלסטינית הוא בזה, שאנחנו הוכחנו בכל התקופות, גם בתקופת ממשלת רבין, חבר הכנסת זוילי, שאם חיילים סוטים או חורגים מהנהלים, ולא נוהגים כפי שצריכים לנהוג, נוקטים נגדם אמצעים והם נענשים.

קשה לי להגיד שבזמן האחרון, כמה מהקיצונים שלנו, לרבות בחורה שגרמה נזק עם עניין החזיר, לרבות החזיר השני, שאני לא רוצה להזכיר את שמו – באו על עונשם. חבל שהעונשים נגדם כל כך

קלים. היו צריכים לתת עונשים יותר כבדים. אבל אומר נשיא בית-המשפט העליון, השופט ברק, קראתי השבוע: "גם השופטים עושים טעויות". אני הייתי מעניש אותם הרבה יותר ממה שהם הוענשו, אבל הם הוענשו. אני מציע לחכות לתוצאות החקירה.

מה שיותר חמור בעיני – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה עם המתנחלים של חברון?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם הפלסטינים – – – של הרשות הפלסטינית?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מביע תנחומים למשפחות, ואין ספק ששלושה חפים מפשע הלכו לעולמם, ולמשפחות אני שולח גם את תנחומי שלי. אבל הבעיה החמורה יותר היא מה שקרה בעקבות זאת. כל אלה שנפצעו וכל הנזק שנגרם מחייבים את ההתייחסות שלנו.

אני רוצה להגיד לגבי המתנחלים. ממשלת רבין, שתמכתי בה, במרבית תקופת הממשלה – ובכלל זה אנשי מרצ, עם נעמי חזן, עם ג'ומס – הסכימה, שצריך להשאיר רובע יהודי שם עד שיהיה הסדר. מה לעשות? – הסכמתם לזה. לו זה היה תלוי בי, אולי זה היה אחרת. הסכם חברון – – –

נעמי חזן (מרצ):

דרשנו פינוי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

דרשתם, אבל לא עשיתם שום דבר נגד זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הסכמתם לזה, כי רבין המנוח דאג לכך שאף התנחלות לא תוזז, ואת יודעת שיש כמה התנחלויות, כמו למשל נצרים או כפר-דרום, שגם אני אמרתי שהן צריכות לזוז משם, רק כשתבוא השעה.

נעמי חזן (מרצ):

נכון, חבל שלא ---

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל מה שחשוב הוא, ואני משוכנע בזה, שרוב המתנחלים ברובע היהודי, חברת הכנסת נעמי חזן, לא נוהגים באלימות. יש שם קבוצה לא קטנה, רוב רובם של המתנחלים, שאינם נוהגים באלימות.

נעמי חזן (מרצ):

כל היישוב הזה הוא קטן ומיותר. 50 משפחות ---

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני תובע ממשלת ישראל שלא תעניש עונש קולקטיבי את המאות של המתנחלים שנמצאים שם, כל עוד ההסדרים מחייבים את הימצאותם שם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

על איזה עונש אתה מדבר?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל, יש מי שנוהגים לקחת את הדין בידיהם, ואם אני קורא בעיתון שהזמינו לחקירה 15 ובא רק אחד ולמחרת בא עוד אחד – זה עלבון צורב לחוק ולמדינה, וצריך לפעול נגדם בכל חומרת הדין.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הערה אחרונה. אני יכול לקבל שג'בריל רג'וב אומר, זכותנו להגן על אלה שנמצאים תחת סמכותנו. זה אני מקבל. אבל האיומים האלה שהוא משמיע – שלא יוכל לבצע אותם, כי אם הוא יוכל לבצע אותם, תהיה תבערה כזאת שזה יהיה בומרנג למה שהוא מצהיר.

לכן, אני תובע מכם יחס אחראי. מצד אחד, יש לנקוט את כל האמצעים נגד אותם מתנחלים שנמצאים שם, שמפירים את החוק וגורמים להתלקחות ולתבערה, אבל, עם זאת, איפוק וריסון עצמי –

קריאות:

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

-- תיאום ושיתוף פעולה מצד הגורמים הפלסטיניים, לרבות ג'בריל רג'וב, ולא הצהרות שיש בהן רק כדי להביא לידי כך שהוא מעודד את הקיצונים אצלו ואת הקיצונים אצלנו.

היו"ר י' לנקרי:

חבר כנסת זיסמן, תתעכב אולי ל-20 שניות כדי להשיב על שאלה של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ברצון, אם זה האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שאלה עקרונית. חבר הכנסת זיסמן, אתה ביקרת את הממשלה הקודמת על כך שלא הוציאה את המתנחלים מחברון. לדעתך, אני בטוח שאתה – – – האם לא הגיע הזמן להוציא אותם משם?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא. אני אסביר לך. לא הגיע הזמן בשלב הזה. עכשיו, אם אתה שואל אותי, אני וחברי בדרך השלישית – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה אתם חושבים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – – אפילו היום. אולי שמת לב, שראש הממשלה היום, בתום ההצבעה על חוק החזיר, רץ וביקש לדבר עם חבר הכנסת יהודה הראל. אנחנו עושים עכשיו מאמץ גדול מאוד על מנת לחדש את התהליך ולמנוע דברים חמורים שאנחנו מאמינים שעלולים לקרות אם לא יתחדש.

אני אומר לך, אנחנו צריכים להיות מרוכזים עכשיו בזה. בעקבות פתיחת תהליך השלום מחדש, בעקבות זה שצריכה להיות פעימה שנייה ואולי גם פעימה שלישית, ויפתחו את השיחות על הסדר הקבע, יש אפשרות לשקול כל מיני דברים. אבל אם אתה רוצה עכשיו לעשות את זה, לפני פריצת המשבר העמוק הזה שאנחנו נתונים בו – זו טעות.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת זיסמן.

רבותי, טיבו של חיזוי מזג האוויר להשתנות, ובהתאם לכך גם משתנות הנחיות היושב-ראש. אנחנו חוזרים להצעה המקורית, דהיינו לסיים את סדר-יומנו, לנעול את הישיבה אחרי תשובת השר והצבעה על ההצעות האלה; זאת ההצעה לסדר-היום שמצויה בדיון, שאחרון דובריה, אחרי חבר הכנסת יורי שטרן, יהיה חבר הכנסת נסים זוילי.

בבקשה, חבר הכנסת יורי שטרן. רק לפרוטוקול, אני קראתי בשמו של חבר הכנסת אזולאי, והוא אינו נוכח. שלוש דקות, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

סליחה, סגן השר ישיב?

היו"ר י' לנקרי:

ישיב, כן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, עמיתי, בנוגע לתקרית במחסום בכניסה לחברון, יש קודם כול להצטער על אובדן חיי אדם, ואני חושב שבמדינה כולה יש אנשים בודדים בלבד שחושבים אחרת, שלא הצטערו על כך שמירי החיילים שלנו נהרגו אנשים שלא התכוונו לבצע שום פיגוע חבלני, שסטו מהדרך וכו'. אבל, החיילים ביצעו את מה שהיה עליהם לבצע, וכמו שקורות, חלילה, תקריות בצבא, באימונים, בחיים האזרחיים, יש גם תקריות בקטע הבעייתי הזה של מחסומים, של התגוננות של החיילים מפני הטרור, של שמירה במחסומים, וכדומה.

הבעיה היא, שהמערכת שלנו, פחות צבאית ויותר פוליטית, לא יודעת מה היא רוצה מהחיילים. המעצר של אותם חיילים שמילאו אחרי הוראות הפתיחה באש, היה דבר מבלבל, לא צודק ומוזר. מייד שחררו אותם, אבל מה המסר שרוצים לשלוח? אם יש הוראות, אם אנחנו יודעים שבמצבים כאלה וכאלה עלינו להתגונן, ואם אנחנו חושבים על שלום החיילים שלנו, שיש לזה ערך גבוה מאוד, אנחנו לא יכולים לשחק עם חייהם, אנחנו לא יכולים לשחק עם החופש שלהם, אנחנו לא יכולים לעצור אותם בשביל להיראות יפה, בשביל להראות שיש לנו דאגה, וכו'.

יש לנו דאגה, התנצלנו, הצטערנו. קרה אסון, אסון אמיתי, כי נהרגו אנשים חפים מפשע, אבל זה לא אומר שצריכים מייד לרעוד, מייד לאבד שיקול דעת, מייד לחשוב: נו, מה צריכים לעשות כדי שחס וחלילה לא יחשבו שעשינו משהו לא טוב. יש פה איזה חוסר, העדר של קו ישר, פשוט, שהוא צריך להיות – הנה החייל, הנה הזכות שלו והחובה להגן על עצמו, הנה המצב הפוליטי, שיחות השלום, הקשיים שיש בהן – זה לחוד וזה לחוד. אסור לבלבל את הצבא, אסור לבלבל את החיילים. אנחנו נשלם על כך ביוקר, ואני שמח שהטעות הזאת תוקנה.

אני רוצה, שמעבר לתיקונים, יהיו פה לקחים מאוד מאוד רציניים מהרעידה הזאת במערכת הצבאית, שנובעת מחוסר בהירות במערכת הפוליטית.

היו"ר' לנקרי:

אני מודה לחבר הכנסת יורי שטרן. אחרון המציעים הוא חבר הכנסת נסים זילי.

חבר הכנסת זילי, יש לך הצעה רגילה לסדר-היום, אבל הואיל והיא דחופה, היא תזכה לחמש דקות בלבד, ולא לעשר דקות רגילות.

נסים זילי (העבודה):

נשתדל.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו כולנו צריכים להצטער על האירוע בתרקומיא, ובהחלט אנחנו משתתפים בצערן של אותן משפחות שקרוביהן נהרגו באירוע הזה.

אבל, אני הייתי רוצה לומר, אולי דווקא לחברינו הערבים, שאותם צנחנים שהגיבו כפי שהגיבו באירוע הזה – אתם צריכים לדעת שזה מבחינתם טראומטי מאוד. כשצנחן, כשילד בגיל 18 יודע שהוא הרג בן-אדם, לא חשוב אם הוא ערבי או מישו אחר, הוא יודע שהוא הרג בן-אדם – זה לא נותן לו לישון הרבה לילות.

אני יכול לתת לך דוגמה אישית. הייתי בלבנון ב-1984, במילואים, אחרי 40 שנה ואחרי הרבה מלחמות, והיו לנו הוראות. ישבתי על גבעה וראיתי מונית לבנונית שלא מילאה אחרי ההוראות וסיכנה את אחד החיילים שלנו למטה על הכביש. עשיתי את מה שהייתי צריך לעשות, יריתי על אותה מונית. כשירדתי למטה כדי לראות מה קרה, יצא משם תינוק בוכה. תאר לעצמך איך אני הייתי מרגיש אילו אותו תינוק היה נפגע, תאר לעצמך איך מרגישים שלושת החיילים האלה אחרי שהם הרגו אנשים והם יודעים שהם היו חפים מפשע. אותם לעצור? הרי הם מילאו פקודה, ואני אומר לך – תתנפלו על הדרג המדיני, תעשו כל מה שאתם רוצים למי שנתן את ההוראה. אבל אותם חיילים, תאמין לי – הבן שלי שירת בצבא לא לפני הרבה זמן. החיילים האלה לא רוצים להימצא שם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הם יכלו לירות בגלגלים, הם יכלו שלא לפוצץ את הרכב בסוף. למה הם פוצצו אותו? בשביל מה?

נסים זילי (העבודה):

לא. אתה חושב שאתה יכול לשלוט בדיוק כמו שאתה רוצה.

אני יכול לומר לך בביטחון מוחלט, חיילי צה"ל לא נהנים – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה מכיר את כל חיילי צה"ל?

נסים זיילי (העבודה):

אני מכיר את חיילי צה"ל. אני שירתתי בצבא ואני מכיר את הצבא שלנו לפחות כמוהם. תאמין לי, חבר הכנסת בשארה, שאף חייל לא רוצה לשאת על מצפוני הרג של בן-אדם אחד, לא ערבי ולא אחר. אני לא מכיר אדם נורמלי בגיל 18 שרוצה שירבוץ על מצפוני הרג של אדם. אין אדם כזה, לא יהודי ולא ערבי. חיילי צה"ל שמילאו הוראות, אסור שתטילו עליהם את האחריות. תטילו את האחריות על הדרג המדיני, תטילו אותה על מי שאתם רוצים, לא על אותם חיילים. זו דעתי, ואני לא אשנה אותה.

את החלק השני של דברי אני רוצה לייחס לקבוצה קטנה וגדולה בקרב מתנחלי חברון, שאני מתבייש בהתנהגות שלהם. אני לא מסכים לשום קשר בין מה שקרה בתרקומיא לבין ההתנהגות של המתנחלים. אני מצטער, חבר הכנסת בני אלון, אני מדבר אליך, ואני רוצה לדבר גם אל הממשלה הזאת.

לצערי, אני לא יכול לפנות לממשלת ימין ולתבוע ממנה לעשות מה שאנחנו לא העזנו לעשות כשהיינו בשלטון. אילו היינו אמיצים, מתנחלי חברון לא היו צריכים להישאר שם.

יורי שטן (ישראל בעלייה):

טוב שלא הייתם אמיצים.

נסים זיילי (העבודה):

לא היינו אמיצים, ואנחנו משלמים את המחיר הזה, העם כולו משלם את המחיר הזה, וההסכמים משלמים את המחיר הזה.

על מאות המתנחלים בחברון השתלטה חבורה קיצונית של אנשים שרוצים ליצור פרובוקציה, שהססמה שלהם היא: אנחנו רוצים לראות טנקים בחברון. אני לא רוצה לראות טנקים בחברון. אני תמכתי בזה שנפנה את הטנקים מחברון, מעזה, משכם, מטול-כרם ומכל הערים האלה. אני ממשיך לתמוך בזה שתהיה הפרדה בין שני העמים.

קבוצה קטנה של מתנחלים רוצה לגרור את צה"ל לעימות מזוין עם הפלסטינים כדי להוכיח שלא ניתן להגיע להסכם. זה מה שרוצים לעשות, חבר הכנסת שטרן, ועל זה אני לא סולח לממשלה שלי. משום שכאשר שמיר העלה אותם אנשים בלב חברון הערבית, הוא ידע לאן זה יוביל. כשמנחם בגין היה ראש הממשלה, הוא לא עשה את זה. היתה ממשלת אחדות לאומית – לא הכניסו מתנחלים לתוך חברון. יצחק שמיר ניצל איזה פרק זמן כדי להיכנע לקיצונים ימנים וליצור מציאות בלתי אפשרית בלב חברון. אז מה אתה רוצה, שבאמת כפי שאמר אחד המרואיינים, שמצד אחד אתה מגן על חיילי צה"ל בלהט, ומצד שני אתה מעמיד אותם במצב בלתי אפשרי? האנשים האלה לא נמצאים בחברון כדי לחיות בשקט ליד הערבים. אנחנו חיים הרבה שנים בשקט ליד הערבים. חלק מהם באים כדי ליצור מצב בלתי אפשרי, של חיכוך בלתי אפשרי, כדי להוכיח לחלק היהודי שבעם ישראל שלא ניתן להגיע להסכם מדיני עם הפלסטינים. זה היעד שלהם, זאת המטרה שלהם. גם אתה צריך להתרחק מהם. אם יש ימין שפוי, הוא צריך להתנער מהמתנחלים הקיצונים.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

הם מיעוט שבמיעוט.

נסים זיילי (העבודה):

חבר הכנסת יורי שטרן, הרי אני לא מנסה לשכנע אותך. אני רק אומר שאתה, כמי שמאמין בפתרון שונה מהפתרון שאני מאמין בו, אתה צריך להתנער מפרובוקטורים בתוך המערכת של המתנחלים, שמנסים להפוך כל הסדר לבלתי אפשרי. כי אם יש ימין שפוי, הוא צריך להתנער. אני לא בטוח שיש ימין שפוי, משום שהימין הישראלי נגרר אחרי הקיצונים האלה. הם מצליחים לגרור אותו ולהוביל אותו לעמדות קיצוניות, שאולי חלק מכם אפילו לא רוצה בהן. כי אני מאמין שבכנסת הזאת יש למעלה מ-80 חברי כנסת שרוצים הסדר מדיני עם הפלסטינים, אבל אנחנו נכנעים ל-20-25 חברי כנסת שמייצגים את הקצה של המפה הפוליטית. ואתם נכנעים להם, לא אנחנו.

לנוכח האירוע הזה חשנו את הבושה במלוא עוצמתה. איך אתם הולכים ב"עדלאידע" בחברון? אתם מתחפשים לברוך גולדשטיין. במה אתה מתגאה, בברוך גולדשטיין? מתחפשים לרוצח. ילדים שלנו, שאנחנו מחנכים אותם, מתחפשים לרוצח. כך אנחנו רוצים להצטייר בעיני העולם? זה העם היהודי האמיתי? זה לא העם היהודי האמיתי.

לכן, הלקח שצריך להפיק מכך הוא, שהיהודים שנמצאים שם עלולים להוביל ולדרדר חזרה את מערכת היחסים בינינו לבין הפלסטינים למשבר שעוד לא ידענו כמוהו.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת נסים זיילי. כבוד סגן שר הביטחון ישיב. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האירוע בתרקומיא הוא אירוע מצער. האירוע בתרקומיא הוא אירוע שגבה מחיר קשה של שלושה קורבנות ששילמו בחייהם.

רכב בעל לוחית זיהוי צהובה עקף את התור במחסום. הוא האיץ ודרס את הסמל האחראי, ואז התנגש בעמדה. החיילים במחסום, שלושה במספר, ראו לנגד עיניהם פיגוע-דריסה והם ירו על מנת להציל את מפקדם ולסכל את אפשרות הפיגוע.

לאחר האירוע מונתה ועדת חקירה, ובנוסף נפתחה חקירת מצ"ח. החקירה מראה, ללא שום צל של ספק, שהחיילים חשו מאוימים, וזאת בשל כיוון היריות שהם ירו. הם ירו לכיוון החייל עצמו שעמד שם, בדיוק ליד הרכב, כך שמבחינתם היה להם ברור שהם נמצאים בפני סכנת חיים.

לאחר האירוע מונתה ועדת חקירה. החיילים נעצרו לחקירה, ולאחר 24 שעות שוחררו. זאת כאשר הובהר שאין עילה למעצר.

חבר הכנסת סלומינסקי, אני רוצה לקבוע בצורה מפורשת, שהמעצר לא נבע בשום צורה שהיא מרצון להרגיע את הרוחות. כבר עלו כמה שאלות, כמה השגות, שהמעצר נבע מרצון להרגיע את הרוחות. המעצר היה החלטה אישית של אלוף הפיקוד, ואנחנו עומדים מאחוריה. הרי בסופו של דבר אינני רוצה לעשות השוואה, אבל מה היה קורה אילו ירו והרגו אחרים? אז לא היו שמים אותם בבדיקה או בעיכוב, במעצר? הרי גם חיילים שמעורבים [באונות דרכים, שבהן יש נפגעים, הרגים, מובלים למעצר.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

במארב אתם גם כן – – ?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא. אבל אני רוצה לומר לך, שההחלטה היתה של אלוף הפיקוד, ואנחנו לא מסתתרים מאחוריה. החלטנו שלא להתערב בהחלטה של אלוף הפיקוד, שראה אז מבחינתו את הצורך בדבר, כאשר הוא אומר שהוא היה נוהג כך בכל דרך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מישהו צריך להסביר לו את ההבדל בין מארב למחסום. זה פשוט לא ייאמן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת עזמי בשארה – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אלא אם כן הוא מתפרץ עליך.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת עזמי בשארה, אני מודה לך על הרגיעה שהנחלת לנו ב-20 הדקות האחרונות. אם תואיל בטובך, הואיל ויש לך זכות דיבור, תאמר את מה שיש לך לומר במסגרת הדקה של ההצעה להסיר, ותן לסגן שר הביטחון לדבר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, מפקדי המשטרה הפלסטינית הובאו למקום והוסבר להם מה שאירע. סוכם גם שיקבלו עדכונים שוטפים תוך כדי החקירה, וכן את הדוח המלא של חקירת מצ"ח בסופה של החקירה. כל עדות וממצא מתקבלים ונכללים בחקירה.

אני יכול לומר לך מעבר לכך, אדוני היושב-ראש, שהמגעים היו בדרגים הגבוהים ביותר. שר הביטחון דיבר באופן אישי עם היושב-ראש ערפאת ועם אבו-מאזן כדי למסור לו את אשר אירע ולמסור את צערו על המקרה הטרגי. גם ראש הממשלה עצמו הביע בפומבי את צערו ואת רצונו לבקר את משפחות הנפגעים.

בנימין אלון (מולדת):

כבר יש מסקנות – – –?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

עדיין לא, יש דברים שעדיין לא גובשו לידי ממצאים סופיים.

אדוני היושב-ראש, האירועים האחרונים הובילו כמובן להתפרעויות קשות. אני חייב לומר, שהרשות הפלסטינית לא ליבתה את האירועים ולא "חיממה" את הגזרה. עם זאת, אפשר אולי היה לעשות

קצת יותר כדי לעצור אותה התפרעות שבסופו של דבר הובילה לעימותים גם בין מתנחלים, בין מתיישבים יהודים בחברון, לבין התושבים הפלסטינים.

אדוני היושב-ראש, באבטחת היישוב היהודי בחברון מושקעים כוחות רבים – מאות חיילים, שוטרי מג"ב ושוטרים. אף שהמקום מורכב מבחינה ביטחונית, ניתן גם ביטחון אישי ליהודי חברון, וזה זמן רב לא נפגעו ישראלים ונשמרת שגרת חיים סדירה. אני לא רוצה לומר שהיה שקט מוחלט לפני האירועים האחרונים, אבל האווירה היתה רגועה לחלוטין. רק שבוע ימים קודם לכן, או שלושה ימים קודם לכן, ביקרו אצלי מתיישבי הרובע היהודי, או היישוב היהודי בחברון, והם אכן אישרו שהמצב שונה. נכון שעשינו כמה דברים כדי להביא למינימליזציה של אפשרות הפגיעה על-ידי דברים שונים שיכולנו לעשות, אבל בסך הכול, מאז פתיחת הרחוב לא היו אירועים שיכולתי לומר שהיו אירועים קשים. אכן כל זריקה של בקבוק תבערה היא דבר קשה, וכל זריקה של אבן היא דבר קשה לא פחות.

יש רבים שאינם מבינים מדוע המתיישבים אינם רוצים למגן את בתיהם ומדוע אינם רוצים למגן את רכביהם ואת רכב ההסעה. זו נקודת השקפה, שלי באופן אישי קשה להבינה. הם טוענים, שאנחנו חייבים לספק להם את כל הביטחון והם רוצים לחיות כמו שאתה חי בתל-אביב, בחיפה או בבאר-שבע. כמו שאתה לא ממגן שם את חלון דירתך מפני אבנים, הם לא יעשו זאת. אני מאוד מקווה שהדבר לא יגרום חלילה וחס אולי למשהו שאנחנו לא רוצים שיקרה, אבל אנחנו כמובן עושים הכול כדי שלעולם לא ייווצר מצב כזה. נעשה הכול כדי שלמתיישבים היהודים בחברון יהיה מלוא הביטחון, וכל זריקת בקבוקי תבערה לעבר "בית הדסה", לעבר גן-הילדים, היא מעשה חמור מאוד, ואנחנו רואים את הדבר בחומרה רבה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

, ובה מתקיימים סיורים משותפים. בשבוע האחרון היו שני מקרי ירי Hאבו-סנינה נמצאת בשטח 1-מהגבעה. לא היו נפגעים ולא היה נזק, למעט חדירת כדור 9 מ"מ לבית פלסטיני בקסבה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה לא ---

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בעקבות מקרים אלו ננקטו אמצעים לזיהוי ולתגובה, והוגברו הסיורים המשותפים.

אנו בדעה, כי על תושבי חברון הישראלים לציית לחוק ולהוראות הביטחון ולגלות אחריות בשעה זו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה עם — — ?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כאשר יש מצב שאנשים אולי מרגישים שביטחונם האישי התערער, הם הולכים ואולי רוצים לעשות דברים שאינם מקובלים עלינו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כמו שאנחנו לא חושבים ולא מצפים — וכך גם קורה — שתושבי קריית-שמונה ישיבו אש לעבר ה"חיזבאללה", כך אין כל אפשרות שמתנחלים או מתיישבים יהודים בחברון ישיבו אש לעבר המתיישבים הפלסטינים שם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אמרת מתנחלים. זו מלה נכונה, מתנחלים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו בדעה שניתן להמשיך ולקיים את היישוב היהודי, אבל צריך להבין שלא נוכל להסכים להפרות חוק. ברצוני לציין, כי נפתחה חקירה נגד מפירי החוק, וכמובן, בסופו של דבר, אם החקירה תגלה שיש מקום – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — מצפצפים — — — אפילו לא באים לחקירה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — להביא לממצאים, הם יבוצעו בצורה הראויה.

אין בכוונת צה"ל להיכנס בשום צורה שהיא לוויכוח פוליטי על "הסכם חברון", אנחנו נמצאים מחוץ לעניין.

באבו-סנינה. במסגרת פינוי הישראלים נפצעו חביום שישי בערב אכן נכנסו ישראלים לתוך שטח 1- שלושה שוטרים. הפינוי התבצע תחת מטר אבנים, ונפצעו גם כמה אנשי תקשורת פלסטינים. התחקיר העלה, שהם שהו באזור זורקי האבנים ולא זוהו כאנשי תקשורת אלא כמתפרעים, היות ששהו שם ללא מצלמות או אמצעי זיהוי כלשהו.

אדוני היושב-ראש, לסיכום: התקרית בתרקומיא יכולה היתה לגרום להתלקחות אילולא תגובתו המהירה של צה"ל, טיפולו הנכון בחקירה, הפעלה אינטנסיבית של הכוחות ותיאום נכון עם הפלסטינים, שהביאו להרגעת המצב ולמתן ביטחון למתיישבים.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה, כן.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לסגן שר הביטחון על תשובתו. יש לנו הצעות אחרות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סאלח סלים יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בנימין אלון. כל זה במסגרת של דקה, ואבקש את עזרתכם להקפיד על הזמן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אתמול ביקרתי בבתיים של החללים שנרצחו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא היה רצח.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

נרצחו, נרצחו בדם קר, ושמעתי עדות חיה מאנשים שנכחו שם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

שזה היה רצח?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, אמרו בדיוק מה ששמעתי מאנשים שנכחו שם, שה"טרנזיט" עמד אחרי משאית. שמע, אתם מסלפים פה דברים ומשקרים. אמרו שה"טרנזיט" עמד אחרי משאית, וכשהמשאית זזה, אחד החיילים אמר לנהג ה"טרנזיט" להתקדם. מפקד החיילים לא ראה אותו, חשב שהוא בא אליו וירה לעברו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מצאו בגופת אחד החללים עשרה כדורים. אנשים רצחו אותם בכוונה.

דבר שני, אנחנו יודעים שבודקים אוטו שיוצא מרמאללה או מחברון ונכנס לישראל, אבל אוטו שחוזר מישראל ונכנס לשם, מדוע יורים לעברו? את מי הוא מסכן? הרי הוא נוסע לכיוון הערבי ולא ליהודי, את מי הוא מסכן? כל הזמן ידענו שבודקים בדיקה ביטחונית את מי שיוצא.

היו"ר י' לנקרי:

נא לסיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא מבין. אתם משקרים פה לעם היהודי ולכל אלה ששומעים אתכם, ואתם מצדיקים רצח. מה שאתם עושים זה פשע.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלים, אני מודה לך. חבר הכנסת עזמי בשארה יציע להסיר את הצעת חבר הכנסת גדעון עזרא.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

קריאה:

— — —

היו"ר' לנקרי:

מכיוון שכבר נתתי את רשות הדיבור, אני מאשר לך אותה במסגרת דקה אחת, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בדרך כלל הוויכוח בבית הזה בסופו של דבר מתמקד ביוצאים מן הכלל.

היו"ר' לנקרי:

נניח שאתה מסיר את זה על חשבון יורי שטרן.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני חושב שבני אלון היה סובל ממני עוד הסרה, זה היה נותן לו חיזוק. על כל פנים, אדוני היושב-ראש, תמיד בבית הזה בסופו של דבר באיזו צורה אנחנו חייבים להיתפס לכמה דברים קדושים. הגנו כאן על החיילים, על צה"ל וכו', בסדר, אני לא שותף לקודים ולסמאות האלה, מה קדוש ומה לא קדוש במדינת ישראל. אין חיילים גזענים במדינת ישראל? אז אני מוכן לקחת את חברי הכנסת שיפגשו כמה חיילים גזענים. אין חיילים שמתנהגים באלימות ויש להם יד קלה על ההדק כשהם רואים ערבי? יש.

אין לי ספק שלא נעשתה שם בדיקה. עזוב, אין לי ויכוח לגבי המתנחלים, וזה גם לא עניין של חוק וסדר, כפי שמתווכחים כאן. המתנחלים הם חלק מהכיבוש, והם צריכים לצאת. אין שום ויכוח, הם לקחו את החוק לידיים ועצם היותם שם הוא לא חוקי. הבעיה שלי היא עם משליטי החוק במדינת ישראל, ולדעתי, הבעיה במחסום הזה היא עם החיילים שלחצו על ההדק בקלות וכן, אתה יודע מה? הרגו בצורה פושעת, ברשלנות פושעת, רצחו. לא אכפת לי לגבי המושגים, אל תתווכחו על המושגים. הם רצחו וירו, פתחו באש על "טרנזיט" כיוון שהיו בו ערבים. זה אמור לא להיבדק? משחררים אותם בלי חקירה, בלי בדיקה ובלי מעצר? לא ייתכן. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת עזמי בשארה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה יציע להסיר את הצעת חבר הכנסת ניסן סלומינסקי. אחריו – חבר הכנסת אלי גבאי, אשר יציע להסיר את הצעת חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שמעבר להתחממות צריך גם קצת היגיון. החיילים במחסומים מתנהגים בצורה גזענית, אני לא רוצה להגיד רוצחים.

היום בבוקר, במחסום בטול-כרם, קיבל רכב ערבי ישראלי רשות לעבור. הוא עובר את המחסום, חייל צץ מאיזה מקום, שם לו דוקרנים ומפנצ'ר אותו. כשהולכים למפקד ושואלים: למה הוא עשה את זה? הוא אומר: ככה. הוא נגע לו בראש עם ה"עוזי" וצחקו על כולם – פועלים מכפר-ברא – ושלחו אותם לכל הרוחות. אלה הם החיילים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה היית שם?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו שם אלה שדיברו אמת. אני הייתי בתרקומיא. בתרקומיא רצחו, פה פינצ'רו, ובכל מקום הגולדשטיינים נמצאים, גם בצבא וגם במשמר הגבול. בושע וחרפה. לכן, טוב לשלוח אותם לכל הרוחות. לא הגולדשטיינים יאירו את פני העולם היהודי. אתם צריכים להתבייש מאלה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. חבר הכנסת אלי גבאי יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע.

אליהו גבאי (מפד"ל):

רבותי, אתם לוקחים תאונה ומלבים את היצרים. אתם הפכתם יותר קיצונים מאש"ף. מערפאת לא שמעתי את הביטויים שאתם מבטאים כאן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה מקומם.

אליהו גבאי (מפד"ל):

לקחת תאונה מצערת ולהפוך אותה לרצח? החיילים האלה, הצנחנים הם בעלי רמה מוסרית, עם נשמה נפלאה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בדקת אותם?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

על מה אתה מדבר? – – – בדקת אותם?

אליהו גבאי (מפד"ל):

הצנחנים לא מתקבלים ליחידה אלא לאחר שהם עוברים בדיקות גופניות וסדרות של בדיקות אישיות. חיילים כאלה הם גאווה לעם ישראל, גאווה למדינת ישראל. עליכם להסיר את הכובע בפניהם ולומר להם: טעות מצערת. אנחנו מצטערים על מה שהיה. ראיתם שכל עם ישראל הצטער על מה שהיה. אז להפוך טרגדיה, תאונה, לרצח?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

אליהו גבאי (מפד"ל):

אדוני, גם יהודים נורו כיוון שהם עברו במחסום. היו כמה מקרים שבהם יהודים נהרגו. איך אתה משווה דבר כזה? אתם צריכים להוות גשר, לא ללבות את היצרים. איפה הגשר שאתם מהווים?

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לחבר הכנסת גבאי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בשארה, חיילים במחסום – – – איך אתם לא מתביישים – – –

היו"ר י' לנקרי:

סיימנו את הדיון. צריך לגשת להצבעה. יש לנו הצעת סגן שר הביטחון להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

קריאות:

דיון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

נדמה לי שרוב המציעים בעד דיון במליאה. אנחנו ניגש להצבעה. מי בעד ומי נגד דיון במליאה על ההצעות לסדר-היום בנושא: הריגת שלושה פלסטינים במחסום תרקומיא ותגובת המתנחלים?

הצבעה מס' 31

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת – 4

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת ה' מחאמיד, ב' אלון, נ' סלומינסקי, ח' אורון, ט' אלסאנע, ע' זיסמן, י' שטרן ונ' זוילי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר' לנקרי:

ובכן, ברוב של שמונה בעד, ארבעה מתנגדים ואפס נמנעים, עוברות ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת האשם מחאמיד, בנימין אלון, ניסן סלומינסקי, חיים אורון, טלב אלסאנע, עמנואל זיסמן, יורי שטרן ונסים זוילי לדיון במליאה.

חברי הכנסת, בזאת מסתיימת ישיבתנו. אני מבקש להודות לסגנית מזכיר הכנסת, הגברת שושנה כרם, לסדרנים, לכולכם, ולאחל שיבה בטוחה במזג אוויר קצת מורכב ומושלג ולהודיע לכם שישבת הכנסת תתחדש ביום שני, כ"ה באדר התשנ"ח, 23 במרס, בשעה 16:00. ערב טוב לכולכם.

הישיבה ננעלה בשעה 18:46.